

โรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวจารุจิต วาสรส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

เมษายน 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

371.071
Q3215
ร.3

โรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวจารุจิต วาสรส

๒๒ ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

เมษายน 2547

h 250458 ร.3

จารุจิต วาสรล. (2546). *โรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ.

สารนิพนธ์นี้ มุ่งศึกษาความเป็นมาของการก่อตั้งโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างวัดทั้งสองแห่งกับโรงเรียนคริสต์ดังกล่าว

ผลจากการค้นคว้าพบว่า มีผู้นับถือคริสตศาสนากลุ่มต่างๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เรียกว่า บ้านเขมร และบ้านญวน ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ในปัจจุบัน กล่าวคือในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีครอบครัวคาทอลิกชาวญวน ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองในตระกูลเขมรและมอญ และครอบครัวคาทอลิกชาวโปรตุเกส ซึ่งเป็นทหารอาสาสมัครรับราชการมีความดีความชอบ ได้รับพระราชทานที่ดินให้เป็นที่อยู่อาศัย ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครอบครัวคาทอลิกชาวเขมรอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร เพราะขณะนั้นบ้านเมืองเขมรเกิดจลาจลวุ่นวายและรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ครอบครัวคาทอลิกชาวญวนก็อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเช่นกัน เพราะหนีภัยจากการถูกกษัตริย์ญวนปราบปรามด้วยเหตุทางศาสนา

ชาวคริสต์ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในเขตนี้ ได้ก่อตั้งวัดโรมันคาทอลิกขึ้นสองแห่งคือ วัดคอนเซ็ปชัน (วัดบ้านเขมร) และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ (วัดบ้านญวน) โดยก่อตั้งบนที่ดินที่ต่อมารัชกาลที่ 5 พระราชทานแก่มิสซังโรมันคาทอลิก จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งวัดนั้นก็เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา จะได้เป็นศูนย์รวมของชุมชน ต่อมาชุมชนก็มีส่วนเป็นพลังผลักดันให้มีการก่อตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแพร่ธรรม

โรงเรียนคริสต์ที่ก่อตั้งขึ้นในความดูแลของวัดหรือที่เรียกว่า parochial school มีบาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2460-2469 เป็นผู้แทนรับใบอนุญาตจากมิสซังโรมันคาทอลิกในการก่อตั้ง และทำหน้าที่ดูแลโรงเรียนในที่ดินพระราชทานแห่งนี้แทนมิสซังโรมันคาทอลิก เริ่มจากใน พ.ศ. 2462 ก่อตั้งโรงเรียนยอห์นนาถารัก (โรงเรียนโยนออฟอาร์ค ปัจจุบัน) ต่อมา พ.ศ. 2463 บาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ ได้เชิญคณะนักบวชชายและคณะนักบวชหญิงมาก่อตั้งโรงเรียนเซนต์คาเบรียลและโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ใน พ.ศ. 2463 และพ.ศ. 2467 ตามลำดับ ใน พ.ศ. 2468 บาทหลวงฮูย (Houille) เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชันได้ก่อตั้งโรงเรียนคอนเซ็ปชันขึ้น การบริหาร

วัดและโรงเรียนในเขตนี้ยึดหลักการที่ว่า วัดเป็นศูนย์รวมพัฒนาจิตใจ โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้จัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนกำพร้าชายหญิง นักเรียนยากจนและนักเรียนด้อยโอกาส ทั้งนักเรียนคาทอลิกและนักเรียนต่างศาสนา เน้นด้านวิชาการ ภาษาอังกฤษ คุณธรรมจริยธรรม ให้การฝึกอบรมสั่งสอนนักเรียน ให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ต่อสังคม และประเทศชาติ

ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนต่อการขยายตัวหรือการดำรงอยู่ของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนโยนออฟอาร์คซึ่งเป็นกรณีศึกษาสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะเป็นโรงเรียนคริสต์ขนาดใหญ่ที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์โดยตรง ได้รับความนิยมาจากผู้ปกครองและสังคม ในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาเล่าเรียน ทำให้โรงเรียนโยนออฟอาร์คมีการขยายตัวนับตั้งแต่จัดตั้งใน พ.ศ.2462 โดยการก่อตั้งโรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกอนุบาล และโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี ใน พ.ศ.2518 และ พ.ศ.2524 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนคอนเซ็ปชัน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดในเขตนี้เช่นเดียวกัน สามารถดำรงอยู่ได้แต่ไม่ได้รับการขยายตัว อาจเนื่องมาจากทำเลที่ตั้งไม่สะดวกต่อการเดินทางรับส่งนักเรียน เพราะไม่มีถนนเชื่อมต่อจากโรงเรียนออกสู่ถนนใหญ่ และผู้ปกครองอาจมีโรงเรียนที่อยู่รอบข้าง เช่น โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ โรงเรียนพันธะศึกษา ฯลฯ เป็นทางเลือกมากขึ้นต่อการตัดสินใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษา

สำหรับรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับโรงเรียนในความดูแลนั้นพบว่า โรงเรียนดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรับนโยบายจากผู้บริหารสูงสุด คือ บาทหลวงประจำวัดพิจารณาเห็นชอบ แล้วมอบหมายงานให้โรงเรียนดำเนินการเป็นผู้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน ดังที่บาทหลวงสุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กล่าวว่า "วัดกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากโรงเรียนรับหลักการและนโยบายจากบาทหลวงประจำวัดที่มอบหมายงานลงสู่แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นสำคัญ"

THE CATHOLIC SCHOOLS UNDER THE SUPERVISION OF IMMACULATE
CONCEPTION CHURCH AND SAINT FRANCIS XAVIER CHURCH

AN ABSTRACT

BY

MISS JARUJIT VASAROS

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in History

at Srinakharinwirot University

April 2004

Jarujit Vasaros. (2004). *The Catholic Schools under the Supervision of Immaculate Conception Church and Saint Francis Xavier Church*. Master of Education, M.Ed. (History). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Asst. Prof. Dr. Chakrit Choomwattana.

The aim of this research is to study about the foundation of the Catholic schools under the supervision of Immaculate Conception Church and Saint Francis Xavier Church, factors that contributed to the schools' expansion and the relations between churches, schools and the community where the schools and churches are located in.

It is found that, more than 200 years ago, a number of Christians settled at 'Baan Khmer' and 'Baan Yuan' which are now the sites of Immaculate Conception Church and Saint Francis Xavier Church. The Christian Kuay, those of Khmer and Mon origin, and the Christian Portuguese Received King Narai the Great's permission to live in these particular areas. Later, the Christian Khmer followed, in the reign of King Rama I, in order to escape from political turmoil in Cambodia. Finally, the Christian Vietnamese who had religious conflict with their king were also allowed to live here as well in the reign of King Rama III.

These Christian migrants and their descendants founded two Catholic churches in this vicinity: Immaculate Conception Church (Wat Baan Khmer) and Saint Francis Xavier Church (Wat Baan Yuan) to perform religious rites and to serve as community centers. This piece of land was later donated by King Rama V to the Roman Catholic Mission of Thailand.

In 1919 Father Joseph Broizat, the abbot of Saint Francis Xavier Church, as the representative of the Roman Catholic Mission, founded the first Catholic school in this area, that was, St. Joanna d'arc School. A few years later, the abbot asked the Saint Gabriel Brothers and the Saint Paul de Chartres Sisters to establish Saint Gabriel School and Saint Francis Xavier School respectively. Afterwards, in 1924, Father Houille, the abbot of Immaculate Conception Church set up Conception School in this community additionally.

Churches are meant to develop people's mind whereas Christian Schools are meant to provide education for orphans and poor children no matter they are Catholic or

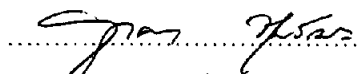
not. The schools focus on teaching the English language and moral lessons, apart from other subjects, so that the students will be well-behaved, disciplined and responsible to themselves, to society and to the country they belong to.

St. Joanna d'arc School or later St. Joan of Arc School is the case study off this research as it is the biggest school of this community which has been directly under the supervision of Immaculate Conception Church and Saint Francis Xavier Church. It is found that this school has been popular among parents and people in the community. Since 1919, the school has expanded so much that a kindergarten under the same name was founded in 1975 and also the St. Joan of Arc Technology was set up in 1981. However, the Conception School which has been under direct supervision of the school's location which is inconvenient for both parents and students. It is not easy to go out to the main road from the school. Besides, the parents may have other preferences such as Saint Gabriel School, Saint Francis Xavier Convent School, puntha Suksa School and so on.

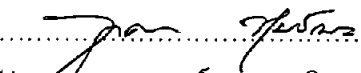
As for the relations between the church and St. Joan of Arc School, the school is run under the supervision of the abbot who holds the school's license. Father surasit Chumsriphan, the present abbot of Saint Francis Xavier Church said, "there is relationship between the church and the school; that is, the school has to abide by the Roman Catholic Mission in Bangkok's policies which are conveyed to the school's administrators by the abbot and has to manage all school activities to develop the students both mentally and intellectually".

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

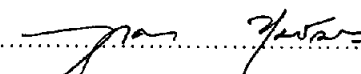
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

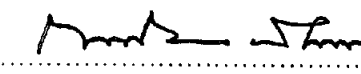

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

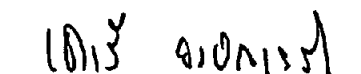
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

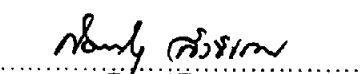
คณะกรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ) ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาวลี จงประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และอุปการคุณจากคณาจารย์ และบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอประกาศคุณูปการไว้ ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณบาทหลวงสุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และบาทหลวง ดร.สุรัชย์ ชุ่มศรีพันธุ์ เลขานุการพระคาร์ดินัล ไมเกิ้ล มีชัย กิจบุญชู และแผนกประวัติศาสตร์ หอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้คอยให้คำแนะนำ เสนอแนะ แหล่งข้อมูล การวิจัย ตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยพบอุปสรรคต่างๆ เนื่องจากวัดทั้งสองแห่ง และโรงเรียน คริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ มีความเป็นมาที่ยาวนาน สร้างความลำบากใจต่อผู้วิจัย แต่เมื่อได้รับความช่วยเหลือและขอเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัย จึงสามารถผ่านพ้นอุปสรรค และทำงานวิจัยชิ้นนี้จนลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณบาทหลวงโยเซฟ เตรบาออล เจ้าคณะมิสซังต่างประเทศ บาทหลวงศวง สุระสร่างค์ อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ บาทหลวง ดร.วิวัฒน์ แพร์สิริ ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอดีต ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี บาทหลวงศักดิ์ชัย ทรัพย์อัประไมย ผู้อำนวยการ โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ และอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเซ็ปชัน บาทหลวงคมกฤษ อานามนารถ ผู้อำนวยการโรงเรียนนุชนาถอนุสรณ์ และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค บาทหลวงเรอเน บริสซอง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ บาทหลวงบัณฑิตย์ ประจงกิจ เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน และบาทหลวงอดิศักดิ์ กิจบุญชู ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด นักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และผู้แทนรับใบอนุญาตจากมิสซังโรมันคาทอลิก ทุกท่านกรุณาช่วยให้ คำแนะนำและเสนอแนะการเก็บข้อมูลสำหรับงานการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณภราดา ดร.มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ อธิการบดีกิตติคุณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเคยเป็นบุคคลใน ชุมชนวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และซิสเตอร์ ดร.บุญเรือน หมั่นทรัพย์ เลขานุการสมาคมสภา การศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

ขอกราบขอบพระคุณภราดา สุรสิทธิ์ สุขชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ซึ่งเคยพำนักในเขตชุมชนวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และภราดา ดร.อนุศักดิ์ นิธิภัทรภรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ที่กรุณาช่วยให้คำแนะนำวิธีการเก็บข้อมูลงานการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำ เสนอแนะ อ่านเนื้อหาสารนิพนธ์ ตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อให้

เนื้อหาที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และที่สำคัญที่สุดท่านคอยดูแลเอาใจใส่ คอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และเป็นกำลังใจต่อผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาวลี จงประเสริฐ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาคอยให้คำแนะนำ เสนอแนะ ต่อสารนิพนธ์ ครั้งนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่ออินทร์-คุณแม่สมุทร วาสรส ท่านพระครูวิสัยสืลวัตร ผู้ให้กำเนิด ให้การศึกษา และเป็นบุคคลที่ผู้วิจัยเคารพด้วยความบูชาสุดชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณซิสเตอร์ อุทัยวรรณ คุโรวาท ผู้อำนวยการโรงเรียน โยนออฟอาร์ค ซิสเตอร์ สุชาดา ศรีสุระ ผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเซ็ปชัน และผู้บริหารโรงเรียน ในเขตชุมชนของวัดทั้งสองแห่ง พร้อมทั้งขอบคุณคุณครูทุกคนที่ช่วยเหลือด้านข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ชนะ ธนสมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลธนสมบูรณ์ และเนอสเซอรี่ และเป็นบุคคลในชุมชนวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ อาจารย์สุภีร์ จุลสุคนธ์ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชนวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ อาจารย์ประภา ชลหาญ อดีตอาจารย์โรงเรียนโยนออฟอาร์คและเป็นบุคคลในชุมชนวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์ ที่กรุณาคอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจต่อผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของ การทำงานการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อินทรีย์ บัวสมบูรณ์ และครอบครัว ที่คอยให้ คำแนะนำต่อผู้วิจัย และอาจารย์สุวรรณี จินทรักษา เด็กชายศรีวิกรม์ และเด็กชายพงศ์วิช จินทรักษา รวมถึงทุกคนในครอบครัว จินทรักษา ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และทุกคนที่ คอยให้ข้อเสนอแนะ ช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานการวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความ ราบรื่น

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ ประสาทวิชาและประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งระหว่างศึกษาเล่าเรียน จนจบหลักสูตร

ประโยชน์และกุศลอันใดที่พึงเกิดจากงานการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณ ครูบาอาจารย์ และมอบเป็นมรดกแก่ชุมชนในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทนำ.....	ก
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	ค
จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	ง
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	จ
ขอบเขตของการศึกษา.....	ฉ
วิธีดำเนินการศึกษา.....	ฉ
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	ฉ
แหล่งศึกษาค้นคว้า.....	ฉ
1 การก่อตั้งวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	1
ความเป็นมาในการก่อตั้ง.....	1
วัดคอนเซ็ปชัญ.....	1
วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	3
2 โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	10
2.1 การก่อตั้งโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและ วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	10
ลำดับการก่อตั้งโรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในที่ดินพระราชทานของเขตวัด.....	11
2.2 ความสำคัญของการจัดการการศึกษาของโรงเรียนคริสต์ในความดูแล ของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	20
2.2.1 องค์ประกอบของการจัดการการศึกษาคาทอลิก.....	21
นโยบายของการจัดการการศึกษา.....	21
จุดมุ่งหมายของการจัดการการศึกษา.....	22
2.2.2 การบริหารการการศึกษาคาทอลิก.....	22
การศึกษาในระบบ.....	23
การศึกษานอกระบบ.....	24
การศึกษาตามอัธยาศัย.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่าง วัดกับโรงเรียน.....	26
3.1 ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนโยนออฟอาร์ค.....	43
3.1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร.....	43
3.1.2 ปัจจัยด้านครู	44
3.1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครอง	45
3.1.4 ปัจจัยด้านศิษย์เก่า.....	47
3.1.5 ปัจจัยด้านบุคคลในชุมชน.....	50
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กับชุมชนและกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัด.....	51
3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กับชุมชน.....	53
3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดกับชุมชน....	55
3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัด.....	57
4 สรุป	62
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก.....	80
พระราชบัญญัติ ว่าด้วยที่พระราชทานพระบรมราชานุญาต แก่โรมันคาทอลิกมิสซังในกรุงสยาม พ.ศ. 2457.....	82
โครงสร้างสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย	85
ทำเนียบสังฆมณฑล	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การดำเนินงานและจัดการศึกษาของคณะนักบวช	88
โรงเรียนที่ดำเนินการโดยอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ	90
โรงเรียนที่ดำเนินการโดยคณะเซนต์คาเบรียล	93
โรงเรียนที่ดำเนินการโดยคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร	95
โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร	96
สถาบันการศึกษาที่เป็นสมาชิกสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ปีการศึกษา 2545.....	102
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ปี พ.ศ. 2463-2546.....	103
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ปี พ.ศ. 2468-2546	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	121

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพวัดคอนเซ็ปชัญ.....	6
2 ภาพวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์.....	7
3 ภาพโรงเรียนโยนออฟอาร์ค.....	16
4 ภาพโรงเรียนเซนต์คาเบรียล.....	17
5 ภาพโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์.....	18
6 ภาพโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ.....	19
7 กราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ปี พ.ศ. 2463-2546	27
8 กราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียน เซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ พ.ศ.2467-2546	30
9 กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์คตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2462-2503-2546	33

บทนำ

วัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ตั้งอยู่ระหว่างถนนสามเสนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้กับวัดราชาธิวาสและสะพานกรุงธน บริเวณที่ตั้งของวัดทั้งสองแห่งนี้มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยอยุธยา กล่าวคือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชพระราชทานที่ดินให้ทหารอาสาสมัครชาวโปรตุเกส ที่รับราชการทหารมีความดีความชอบหลายครั้งจำนวนประมาณ 60 – 70 ครอบครัว เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ณ ตำบลสวนพลู เหนือวัดราชาธิวาส ต่อมาชาวโปรตุเกสได้ร่วมกันก่อตั้งวัดคริสต์เพื่อบำเพ็ญศาสนกิจใน พ.ศ. 2217 โดยเริ่มแรกเป็นเพียงวัดเครื่องไม้หลังหนึ่ง ชื่อนานานว่า “วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล”¹ ซึ่งต่อมาก็คือวัดคอนเซ็ปชัญในปัจจุบันในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดให้ชาวเขมรที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารและนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกไปอาศัยรวมกับผู้สืบเชื้อสายชาวโปรตุเกส ต่อมาเรียกรวมกันว่า ชาวเขมร และเรียกบริเวณที่อยู่อาศัยนี้ว่า “บ้านเขมร”²

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวนวนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกหนีภัยจากการถูกกษัตริย์ญวนปราบปรามด้วยเหตุทางศาสนา โดยตามกองทัพไทยที่ยกไปรบที่เขมรเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร รัชกาลที่ 3 จึงทรงโปรดให้ตั้งบ้านเรือนถัดบ้านเขมรไปทางเหนือเนื่องจากนับถือนิกายโรมันคาทอลิกเช่นกัน และเรียกบริเวณที่อยู่อาศัยว่า “บ้านญวน”³ ชาวนวนได้สร้างวัดขึ้นอีกแห่งคือ วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2377

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตรากฎหมาย ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452) อนุญาตให้มิสซังโรมันคาทอลิกในกรุงสยามถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ ต่อมาได้มีประกาศยกที่ดินในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซังโรมันคาทอลิก ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

ทิศเหนือ	มีคลองบ้านญวนเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองจนถึงเขตถนนสามเสนยาว 12 เส้น 6 วา
ทิศตะวันออก	มีเส้นห่างจากถนนสามเสนไปทางตะวันตก 6 วา เป็นเขต ตั้งแต่คลองบ้านญวน จนถึงคลองวัดราชาธิวาส ยาว 6 เส้น 5 วา
ทิศใต้	มีคลองวัดราชาธิวาสเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองวัดราชาธิวาส ไปจรดถนนสามเสนยาว 12 เส้น

¹ กรมศิลปากร. (2525). *จดหมายเหตุการอนุรักษกรุงรัตนโกสินทร์*. หน้า 444 – 445.

² *อนุสรณ์ฉลอง 60 ปี โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ*. (2529). หน้า 34 – 36.

³ วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. (2527) *ทิวทัศน์รวมไทย*. หน้า 32 – 35.

ทิศตะวันตก มีฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองบ้านญวนฝั่งใต้ จรด
ปากคลองวัดราชาธิวาสฝั่งเหนือ ยาว 6 เส้น 19 วา
รวมเนื้อที่พระราชทาน 68 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา¹

ปัจจุบันคลองภายในเขตที่ดินที่พระราชทานให้มิชชันนารีคาทอลิกถมเป็นถนน
หมดแล้ว ในบริเวณดังกล่าว นอกจากจะมีวัด 2 แห่ง คือ วัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญ
ฟรังซิสเซเวียร์แล้ว ยังเป็นเขตที่อยู่อาศัย และโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก 10 โรงเรียน
โรงเรียน 10 แห่ง จัดเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยโรงเรียน 4 แห่ง เป็นโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกสามัญ (เดิมชื่อโรงเรียนยอห์นนาติอาร์ก) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2462²
ต่อมา มีการก่อตั้งโรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกอนุบาล และโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี
ใน พ.ศ.2518 และ พ.ศ.2524³ ตามลำดับ และแห่งที่ 4 คือ โรงเรียนคอนเซ็ปชัน (เดิมชื่อ
โรงเรียนแม่พระเดเมร์เซเด) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2468⁴

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยโรงเรียน 2 แห่ง เป็นโรงเรียนของคณะนักบวชชายและ
คณะนักบวชหญิง ได้แก่ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ของคณะเซนต์คาเบรียล ซึ่งก่อตั้งเมื่อ
พ.ศ.2463⁵ เปิดเรียนครั้งแรก มีนักเรียนเพียง 141 คน ครั้นใน พ.ศ. 2546 มีนักเรียนจำนวน
4,444 คน และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ซึ่งก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2467⁶ เปิดเรียน
ครั้งแรกมีนักเรียน 67 คน หลังจากนั้นได้ขยายชั้นเรียนขึ้นเรื่อย ๆ จนใน พ.ศ.2546 มีนักเรียน
จำนวน 2,991 คน

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยโรงเรียน 4 แห่ง เป็นโรงเรียนคริสต์ของเอกชน ได้แก่
โรงเรียนพันธศึกษา โรงเรียนพันธศึกษาอนุบาล โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ และโรงเรียนอนุบาล
ธนสมบุรณ์และเนอสเซอรี โรงเรียนคริสต์ของเอกชนเหล่านี้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อผู้ปกครองจำนวนมาก

¹ กระทรวงนครบาล, กรมราชเลขาธิการ. (ร.ศ.128). *พระราชบัญญัติ ว่าด้วยลักษณะฐานะของ
วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ตามกฎหมาย*. รหัสไมโครฟิล์ม กร.5ค/12 สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
เลขที่ 10.

² วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. (2527). *ทวิชาวัตรสมโภช*. หน้า 108 – 112.

³ *แหล่งเดิม*. หน้า 121.

⁴ *อนุสรณ์ฉลอง 60 ปี โรงเรียนคอนเซ็ปชัน*. (2529). หน้า 69.

⁵ คณะเซนต์คาเบรียล. (2544). *ศตวรรษสมโภช*. หน้า 152.

⁶ กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2467). *แจ้งความจำนงค์โรงเรียนเซนต์ฟรัง
ซิสเซเวียร์*. ศธ. 54/1/1139. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 26.

อยากให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนคริสต์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว แต่สถานที่ที่เปิดสอนอยู่รับนักเรียนได้ไม่หมด ครูผู้เคยสอนในโรงเรียนที่ก่อตั้งมาก่อน จึงได้จัดตั้งโรงเรียนใหม่ ๆ ขึ้น¹

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เฉพาะที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์เป็นสำคัญ นั่นคือเฉพาะโรงเรียนในกลุ่มที่ 1 โดยจะศึกษามูลเหตุของการก่อตั้ง ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนการดำรงอยู่และการขยายตัวของโรงเรียนบางแห่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากความนิยมของประชาชนในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ตลอดจนศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างวัดทั้งสองแห่งกับโรงเรียนในความดูแล ทั้งนี้พบว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาประเด็นที่กล่าวมาโดยตรง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ถนอม อานามวัฒน์. (2514). *ความสัมพันธ์ระหว่างไทย เขมร และญวนในสมัยรัตนโกสินทร์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ได้ศึกษาถึงวิธีการของไทยและญวนในการขยายอิทธิพลเข้าไปในเขมร สงครามระหว่างไทยกับญวนในเขมรในรัชกาลที่ 3 ประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัย คือ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวญวนและชาวเขมรที่เข้ามาขอพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

2. ศุภติ ลิ้มพะสุต. (2520). *ปัญหาเกี่ยวกับชาวญวนในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2367 – 2453)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ได้ศึกษาพบว่า ชนชาติต่าง ๆ หลายกลุ่ม อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวเขมรเข้ามาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และชาวญวนเข้ามาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัย คือ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวต่างชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยรัตนโกสินทร์

3. กิรติ บุญเจือ. (2525). *วิวัฒนาการของหมู่บ้านมิตตคาม*. สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ได้ศึกษาพบว่า สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงอนุญาตให้สร้างวัดที่หมู่บ้านอิมมาคุเลต (วัดคอนเซ็ปชันในปัจจุบัน) เพราะโปรดปรานทหารโปรตุเกสที่ช่วยเหลือราชการสงครามด้วยดีตลอดมา ประกอบกับบริเวณที่ชาวโปรตุเกสอาศัยอยู่ยังไม่มีวัดสำหรับกระทำการศาสนา จึงได้ทราบดีถึง

¹ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อโรงเรียนคริสต์ที่จัดการศึกษาโดยองค์กรที่แตกต่างกันในภาคผนวก หน้า 97-109.

ความเป็นมาของครอบครัวในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ที่สืบเชื้อสายมาจากชาวต่างชาติและมีบทบาทร่วมพัฒนาหมู่บ้าน

4. สายอรุณ ผิวเกลี้ยง. (2538). *พัฒนาการของการศึกษาที่จัดโดยภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในประเทศไทย : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ที่พัฒนาและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม ประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัย คือ ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์

5. วิวัฒน์ แพร่สิริ, บาทหลวง. (2543). *วิวัฒนาการและอนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ได้ค้นพบว่า การศึกษาขององค์กรคาทอลิกเป็น การศึกษาที่ยึดปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและคำสอนศาสนาเป็นหลักในการจัดการศึกษา ประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัย คือ ได้ทราบข้อมูลด้านการจัดการศึกษาของนิกายโรมันคาทอลิก ที่ยึดหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและคำสอนศาสนาเป็นหลัก

6. งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). *สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน*. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ได้ศึกษาพบว่า หมู่บ้านที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวญวนที่ติดตามกองทัพไทยเข้ามาไปตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณวัดราชผาติการามเหนือบ้านเขมร เพราะนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเช่นเดียวกับชาวเขมรที่เข้ามาอยู่ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัย คือ ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับชาวญวนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณหมู่บ้านในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษามูลเหตุของการก่อตั้งโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่อยู่ในความดูแล

ความสำคัญของการศึกษา

1. ทำให้เข้าใจมูลเหตุของการก่อตั้งโรงเรียนคริสตนิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนคริสตนิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับโรงเรียนคริสตนิกายโรมันคาทอลิกที่อยู่ในความดูแล

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จะศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์โดยตรงเป็นสำคัญ นั่นคือ โรงเรียนในกลุ่มที่ 1 ที่ถือว่าเป็นโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยจะศึกษาเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีการขยายตัว คือ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ ใช้วิธีการศึกษาตามกระบวนการวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษาทั้งจากข้อมูลชั้นต้น (Primary Sources) และข้อมูลชั้นรอง (Secondary Sources) เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้มีการเก็บข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามและการสัมภาษณ์บุคคล ได้แก่ ผู้บริหารวัด ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และบุคคลในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และจะนำเสนองานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

มิสซัง (Mission) หมายถึง การปกครองของคริสตจักรโรมันคาทอลิก หรือการส่งบรรดา “ผู้แทนพระสันตะปาปา” (Apostolic Vicars) ออกไปทำงานในนามของพระสันตะปาปา

มิชชันนารี (Missionary) หมายถึง ผู้ถูกทักขีตไปเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในต่างแดน หรืออาจเรียกว่า ธรรมทูต

คณะเซนต์คาเบรียล (St.Gabriel) หมายถึง คณะนักบวชชายนิกายโรมันคาทอลิก ไม่อยู่ในฐานะนักรบ ซึ่งมาจากกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เข้ามาเมืองไทย พ.ศ.2444 เพื่ออุทิศชีวิตรับใช้สังคม การศึกษา พยาบาลผู้ป่วยและผู้ยากไร้

บาทหลวง (Priest) หมายถึง ผู้ได้รับศีลบวชแล้วและมีหน้าที่ประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนาหรือนักบวชชายในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่อยู่ในฐานันดรสงฆ์ เป็นผู้เทศน์เพื่อรับใช้สังคม อาทิ ดูแลผู้ป่วย แจกจ่ายอาหารรวมถึงการสอนหนังสือแก่เยาวชนผู้ยากไร้

ภราดา (Brother) หมายถึง นักบวชชายในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ไม่ได้รวมอยู่ในฐานันดรสงฆ์ เป็นผู้เทศน์เพื่อรับใช้สังคม อาทิ ดูแลผู้ป่วย แจกจ่ายอาหาร รวมถึงการสอนหนังสือให้แก่เยาวชนผู้ยากไร้

คณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตร (St. Paul de Chartres) หมายถึง คณะนักบวชหญิงที่มีต้นกำเนิดจากเมืองชาร์ตร ในประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้อุทิศชีวิตเพื่อการศึกษา การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยและคนยากไร้

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ (Bangkok Archdiocese) หมายถึง เขตการปกครอง 1 ใน 10 แห่ง ของเขตการปกครองของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย ภายใต้มุขนายก สำหรับอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีการปกครองครอบคลุมไปยังจังหวัดต่าง ๆ 11 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ นครปฐม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี นครนายก อโยธยา อ่างทอง นนทบุรี สมุทรปราการ

แหล่งศึกษาค้นคว้า

1. สำนักหอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี กรุงเทพมหานคร
2. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. หอสมุดกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
7. ห้องสมุดมูลนิธิภราดาคณะเซนต์คาเบรียล
8. ห้องเอกสารอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
9. ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
10. ห้องสมุดโรงเรียนโยนออฟอาร์ค
11. ห้องสมุดโรงเรียนคอนเซ็ปชัน
12. ห้องสมุดโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
13. ห้องสมุดโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์

บทที่ 1

การก่อตั้งวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

ความเป็นมาในการก่อตั้ง

วัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ตั้งอยู่ระหว่างถนนสามเสนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้กับวัดราชาธิวาสและสะพานกรุงธน (สะพานช้างอิ) มีเนื้อที่รวมกันตามโฉนดพระราชทาน 68 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา ซึ่งอ้างตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.128 * บริเวณในเขตนี้แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ บริเวณเขตวัดคอนเซ็ปชันติดต่อกับคลองราชาธิวาสด้านในเป็นเขตที่เคยมีชาวเขมรที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชสมัยรัชกาลที่ 1 และนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก อาศัยรวมอยู่กับผู้สืบเชื้อสายชาวทวายและชาวโปรตุเกส เรียกบริเวณที่อยู่อาศัยนี้ว่า “บ้านเขมร”¹ มีวัดประจำคือ วัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า (Immaculate Conception Church) ส่วนบริเวณเขตวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ติดต่อกับซอยพระอรุณ (ซอยสามเสน 13) เป็นที่อยู่ของชาวญวนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก หนีภัยจากการถูกกษัตริย์ญวนปราบปรามด้วยเหตุทางศาสนาและอพยพตามกองทัพไทยที่ยกไปรบที่เขมร เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 โดยตั้งบ้านเรือนติดกับบ้านเขมร เนื่องจากนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเช่นเดียวกัน บริเวณนี้เรียกว่า “บ้านญวน”² มีวัดประจำคือ วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ (Saint Francis Xavier Church)

วัดคอนเซ็ปชัน (Immaculate Conception Church) ตั้งอยู่เลขที่ 167 ถนนสามเสน 11 แขวงวรวิหารบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่ตั้งของวัดมีความเป็นมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199-2231) พระราชทานที่ดินให้คาทอลิกชาวทวายซึ่งเป็นชนพื้นเมืองในตระกูลเขมรและมอญ ที่จับได้มาจากการทำศึกสงคราม สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงให้มาทำหน้าที่ดูแลที่ดินในส่วนพระมหากษัตริย์ และทหารอาสาสมัครชาวโปรตุเกส ที่รับราชการทหารทำการรบมีความดีความชอบหลายครั้ง จำนวนประมาณ 60-70 ครอบครัว เข้าไปตั้งถิ่นฐาน ณ ตำบลสวนพลู ด้านเหนือของวัดราชาธิวาส

* ดูรายละเอียดในภาคผนวก หน้า 82-84.

¹ วัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า. (2517). *อนุสรณ์วันเสด็จพระราชดำเนินงานฉลอง 300 ปี*. หน้า 1-5.

² วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). *ประวัติวัดโรมันคาทอลิกเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน*

หลักฐานที่แสดงว่าวัดคอนเซ็ปชัญมีมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช คือ มีคณะบาทหลวงที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจากโปรตุเกส และคณะบาทหลวงจากประเทศฝรั่งเศส ได้แก่ บาทหลวงปีแยร์ ลองแบร์ (Pierre Lambert) บาทหลวงฟรังซัวส์ บัลลู (Francois Pallu) และบาทหลวง หลุยส์ ลาโน (Louis Laneau) เดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาเพื่อเผยแผ่ศาสนาคริสต์ คณะบาทหลวงได้นำพระราชสาส์นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พร้อมด้วยพระราชสาส์นของสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 9 เข้ามาถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชด้วย ฝ่ายไทยก็ได้จัดการต้อนรับเป็นอย่างดี¹ ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างฝรั่งเศสกับกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชดำเนินไปควบคู่กับด้านศาสนาซึ่งมีบาทหลวงฝรั่งเศสทำหน้าที่เป็นแรงหนุนที่สำคัญ² มีหลักฐานแสดงว่า บาทหลวง หลุยส์ ลาโน มีความใกล้ชิดกับองค์สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาก เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทต่อการเจริญพระราชไมตรี ระหว่างสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส³ และการเดินทางมากรุงศรีอยุธยา นั้น บาทหลวงหลุยส์ ลาโน ก็เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่คริสต์ศาสนา การสอนหนังสือ ตลอดจนการรักษาพยาบาล⁴ กล่าวคือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีพระราชประสงค์อยากให้พระอนุชาหายประชวรจากพระโรคอัมพาต จึงส่งบาทหลวง หลุยส์ ลาโน ไปรักษาพระอนุชาของพระองค์ ซึ่งเป็นอัมพาตที่พระหัตถ์และที่พระบาทที่เมืองลพบุรี⁵ นอกจากนี้บาทหลวงหลุยส์ ลาโน ยังเคยเป็นล่ามถวายงานรับใช้สมเด็จพระนารายณ์มหาราชด้วย เมื่อมีโอกาส จึงได้ทูลขอพระราชทานที่ดินแปลงหนึ่งริมแม่น้ำเพื่อสร้างวัด⁶

ที่ดินที่บาทหลวงหลุยส์ ลาโน ได้รับพระราชทานนั้น เป็นที่ดินส่วนพระองค์ ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และทรงเลือกเขตที่ดินที่จับได้ในยามสงคราม คือ ครอบคร้วชาวกายประมาณ 4-5 ครอบคร้ว มาทำงานดูแลที่ดินผืนน้อย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชพระราชทานครึ่งหนึ่งของที่ดินผืนนี้ให้บาทหลวงหลุยส์ลาโน เพื่อสร้างวัดและอีกครึ่งหนึ่งคงเป็นที่อยู่ของครอบคร้วชาวกาย ขณะเดียวกันบาทหลวงหลุยส์ ลาโน ก็ได้แพร่ธรรมให้แก่พวกชาวกาย จึงมีคำกล่าวว่า “คริสตังที่บางกอก ที่วัดคอนเซ็ปชัญเป็นชาวกาย และเป็นทาสของพระมหากษัตริย์...”⁷

¹ สุพรรณิ กาญจนันฐิติ. (2507). *บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. หน้า 7-10.

² วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้า. (2517). *อนุสรณ์วันเสด็จพระราชดำเนินงานฉลอง 300 ปี*. หน้า 1-5.

³ *ประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย*. (2510). หน้า 228-229.

⁴ วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้า. (2517). *เล่มเดิม*. หน้า 61-62.

⁵ ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 32. (2508). *อธิบายเรื่องเบื้องต้นที่ไทยจะเป็นไมตรีกับฝรั่งเศส*. หน้า 169-174.

⁶ วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้า. (2517). *เล่มเดิม*. หน้า 1-2.

⁷ วิกเตอร์ ลาร์เก. (2530). *ประวัติวัดแม่พระปฏิสนธิ์นรมล (วัดคอนเซ็ปชัญ) พ.ศ.2217-2530*.

บาทหลวง หลุยส์ ลาโน ชาวกาย และชาวโปรตุเกส ได้ร่วมกันก่อตั้งวัดคริสต์ขึ้น ใน พ.ศ.2217 เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งรวบรวมเงินได้จากการรับบริจาคในกลุ่ม เพื่อนสนิท เริ่มแรกที่สร้างเป็นเพียงวัดหลังขนาดเล็ก ตั้งชื่อว่า วัดอิมมาคูเลต คอนเซ็ปชัญ แปลว่า “วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล”¹ (ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อวัดคอนเซ็ปชัญ)

ดังนั้น ชุมชนเริ่มแรกที่อยู่อาศัยบริเวณวัดคอนเซ็ปชัญ จึงมีทั้งชาวกายและชาวโปรตุเกส ที่เป็นพ่อค้าและทหารอาสาสมัคร² แต่ต่อมาชาวกายได้หนีไปและทิ้งที่ดินให้รกร้างเปล่าเมื่อ คราวเกิดการจลาจลต่อสู้กันระหว่างพระเจ้าตากกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยที่บางกอก ชาวโปรตุเกสจึงเข้า ครอบครองที่ดินแทน

ครั้นถึงรัชสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวเขมร ที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จำนวน ประมาณ 500 คน เข้าไปอาศัยรวมอยู่กับผู้สืบเชื้อสายชาวโปรตุเกส บริเวณวัดคอนเซ็ปชัญ เพราะ ขณะนั้นบ้านเมืองเขมรเกิดจลาจลวุ่นวาย วัดแห่งนี้ต่อมาชาวบ้านทั่วไป จึงเรียกว่า วัดเขมร ชาวบ้านที่อยู่ อาศัยในบริเวณนี้เรียกรวมกันว่าชาวเขมร และเรียกบริเวณที่อยู่อาศัยว่า “บ้านเขมร”³

วันที่ 8 ธันวาคม ของทุกปี ถือว่าเป็นวันฉลองวัดคอนเซ็ปชัญ เป็นวันฉลองแห่งพระรูป ผู้ศักดิ์สิทธิ์ คือ พระรูปของแม่พระปฏิสนธินิรมล องค์อุปถัมภ์ของวัดคอนเซ็ปชัญ

วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ (Saint Francis Xavier Church) ตั้งอยู่เลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวรวิหารบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ หรือที่ เรียกกันทั่วไปว่า วัดบ้านญวน เป็นวัดที่ก่อตั้งขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงจัดให้ครอบครัวคริสตังชาวญวนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่หนีภัยจาก การถูกกดขี่ตรึงญวนปราบปรามด้วยสาเหตุทางศาสนา ตั้งค่ายอยู่ในที่ดินของวัดราชผาติการาม เพราะเห็นว่าควรให้อยู่ติดกับคาทอลิกชาวโปรตุเกสและชาวเขมรและทรงจัดให้วัดราชผาติการาม หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดส้มเกลี้ยง ย้ายไปอยู่บนที่ดินผืนใหม่ไปทางเหนือซึ่งก็คือ บริเวณ เชนงสะพานกรุงธนฝั่งพระนครอันเป็นที่ตั้งของวัดในปัจจุบัน⁴

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ตรงกับสมัยของพระเจ้า “บาลอง” (พ.ศ.2376-2390) ของญวน พระเจ้าบาลองทรงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ชาวญวน แต่เมื่อ พระเจ้าบาลองสวรรคตแล้วพระราชโอรสองค์ที่ 4 เสวยราชสมบัติแทน ทรงพระนามว่า

¹วิกเตอร์ ลาร์เก. (2530). *ประวัติวัดแม่พระปฏิสนธินิรมล (วัดคอนเซ็ปชัญ)* พ.ศ.2217-2530. หน้า 6.

²สุพรรณิ กาญจนันฐิติ. (2507). *บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. หน้า 7-9.

³ดำรงราชานุภาพ. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2511). *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2*. หน้า 77.

⁴วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). *ประวัติวัดโรมันคาทอลิกเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์สามเสน พ.ศ.2377-2527*. หน้า 72.

“พระเจ้ามินหม่าง” ต้นรัชกาลของพระเจ้ามินหม่าง พระญาติของพระองค์ก่อการกบฏแย่งชิงราชสมบัติ กบฏในครั้งนี้พระเจ้ามินหม่างระแวงพระทัยว่า ชาวฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือพวกฝ่ายกบฏ จึงมีความเกลียดชังฝรั่งเศสที่เป็นผู้นำศาสนาคริสต์มาเผยแพร่ในประเทศญวน และทรงปราบปรามพวกคริสตัง ขณะที่ประเทศญวนกำลังประสบความยุ่งยากในการปราบปรามกบฏ และปราบปรามคริสตังญวนอยู่นั้น ฝ่ายไทยก็ถือโอกาสยกกองทัพไปทำศึกกับญวน เพื่อนำเขมรกลับมาขึ้นต่อไทยเหมือนเดิม ชาวคริสตังญวนที่หนีหลบซ่อนอยู่ในป่าประมาณ 1,350 คน¹ แสดงความสมัครใจขอลี้ภัยศาสนาเข้ามาอาศัยในไทย เมื่อกลับมาถึงพระนครพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวญวนไปตั้งบ้านเรือนอยู่เหนือบ้านเขมร และให้สักเข้าหมวด “ญวนสวามิภักดิ์”²

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้เงินส่วนพระองค์ซื้อที่ดินสวนแปลงใหญ่ใกล้เคียงบ้านเขมร พระราชทานที่ดินให้ชาวญวนสร้างที่พักอาศัย พร้อมทั้งพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคให้อีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก “...ต้องพระราชประสงค์ครัวญวน ครัวเขมรเข้าไปตั้งบ้านเรือนไว้เป็นหมวดเป็นกอง จะให้เป็นกองทหารปืนใหญ่ ไว้สำหรับการศึกสงครามสืบไป”³ ดังนั้นในเวลาต่อมาพระองค์พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ชาวญวนสร้างวัดขึ้นทำด้วยไม้ไผ่ใช้ชื่อว่า “วัดแซงต์ฟรังซัวซาเวียร์”⁴ คริสตังชาวญวนได้ร่วมกันก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2377 เป็นวัดชั่วคราวเพื่อใช้เป็นที่พักบิณฑบาตทางคริสตศาสนา ต่อมาได้เกิดพายุใหญ่พัดพังวัดและสิ่งของต่างๆ ภายในวัดเสียหายหมด ใน พ.ศ. 2380 ประมุขของมิสซังโรมันคาทอลิกสยามจึงได้ออกทุนช่วยเหลือในการสร้างวัดหลังใหม่ ด้วยไม้ และใน พ.ศ. 2410 ก็สามารถสร้างวัดด้วยอิฐฉาบปูน สร้างบ้านบาทหลวง และบ้านซิสเตอร์⁵ ปัจจุบันสิ่งที่ก่อสร้าง ใน พ.ศ.2410 ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่

¹ วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). ประวัติวัดโรมันคาทอลิกเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน พ.ศ. 2377-2527. หน้า 19-20.

² ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3. หน้า 145.

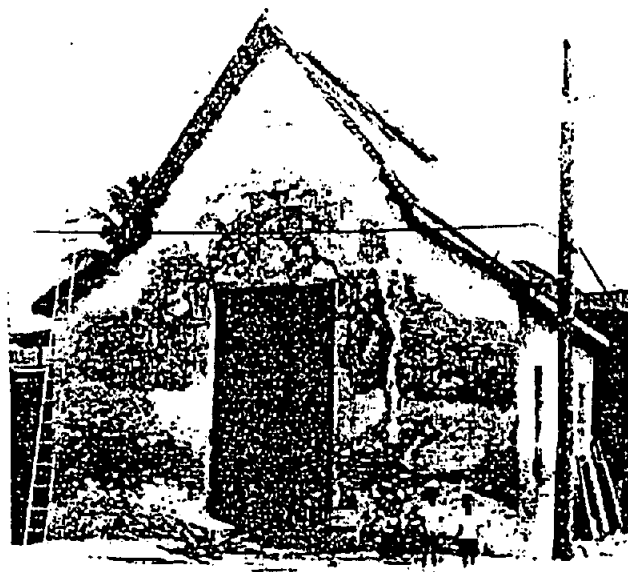
³ ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 67. (2512). จดหมายเหตุเกี่ยวกับเขมรและญวนในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. หน้า 6.

⁴ วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). ประวัติวัดโรมันคาทอลิกเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน พ.ศ.2377-2527. หน้า 18.

⁵ แหล่งเดิม หน้า 18.

[illegible]

วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้า ซึ่งก่อตั้งเริ่มแรกเมื่อ พ.ศ. 2217

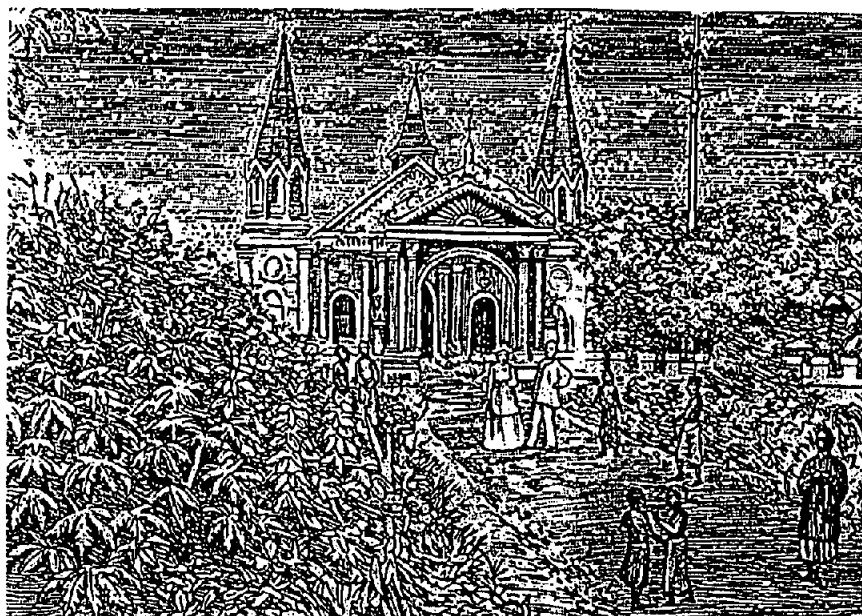
ส่วนหนึ่งของวัดก่อนบูรณะ ใน พ.ศ. 2516

วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้าภายหลังการบูรณะ

ที่มา : วัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้า. (2517). อนุสรณ์วันเสด็จพระราชดำเนินงานฉลอง 300 ปี. หน้า 72-75.

วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2377

ภาพลายเส้นวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ในอดีต

ที่มา : วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. (2527). *ทิวาวัชรสมโภช*. หน้า 29.

ภาพปัจจุบันของวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

ที่มา : *ปฏิทินคาทอลิก*. (2547). หน้า 281.

เมื่อมีจำนวนคนอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ที่อยู่อาศัยในเขตความดูแลของวัดทั้งสองนี้ จึงคับแคบลง ผู้มีเชื้อสายญวนได้แยกย้ายออกไปจากหมู่บ้านไปประกอบอาชีพในที่อื่น ๆ และเมื่อที่นั้น ๆ มีจำนวนคนมากพอ ก็มีการสร้างวัดเพื่อใช้ประกอบศาสนกิจและเป็นศูนย์รวมของหมู่บ้าน ชาวคริสต์ในที่ต่าง ๆ เหล่านั้น นับได้ 11 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2419
2. กลุ่มบ้านแปง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2421
3. กลุ่มบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2427
4. กลุ่มเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2431
5. กลุ่มสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2437
6. กลุ่มปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2437
7. กลุ่มบ้านปลายนา อำเภอบ้านแพน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2452
8. กลุ่มบ้านนาโคก อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2468
9. กลุ่มบางขาม อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2469
10. กลุ่มบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2470
11. กลุ่มเตย อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2472 ¹

¹ รัตนกัญญาพรังซีเสเชเวียร์. (2527). *ทิวทัศน์ธรรมโกษ*. หน้า 45.

ชาวญวนเหล่านี้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามความสามารถ เช่น ทำนา ทำไร่ สวนผัก สวนผลไม้ การประมง ช่างฝีมือต่าง ๆ ตามสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ แต่เมื่อถึงเทศกาลสำคัญ คือ วันที่ 3 ธันวาคม ของทุกปี ซึ่งถือเป็นวันฉลองวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ อันเป็นองค์อุปถัมภ์ของวัดประจำหมู่บ้าน ครอบครัวชาวคริสต์ที่อพยพไปอยู่ต่างจังหวัด จะระลึกถึงวันสำคัญ ถ้าสะดวกจะถือโอกาสมาร่วมฉลองที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ในเขตชุมชนบ้านญวน เพื่อประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตรากฎหมาย ร.ศ.128 (พ.ศ.2452) อนุญาตให้มีสังฆโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ เจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล จึงประกาศยกเนื้อที่ บ้านญวน วัดแซงฟรังซัวซาเวียร์ และบ้านเขมร วัดอิมมาคุเลตคอนเซ็ปชัน ในตำบลสามเสน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซังโรมันคาทอลิก¹

ดังนั้น ที่ดินในเขตความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งประกอบด้วยสองหมู่บ้านติดกัน จึงมีขอบเขตดังนี้

ทิศเหนือ มีคลองบ้านญวนเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองถึงเขตถนนสามเสน ยาว 12 เส้น 6 วา

ทิศตะวันออก มีเส้นห่างจากถนนสามเสนไปทางตะวันตก 6 วา เป็นเขตตั้งแต่คลองบ้านญวนจนถึง คลองวัดราชาธิวาส ยาว 6 เส้น 5 วา

ทิศใต้ มีคลองวัดราชาธิวาสเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองวัดราชาธิวาส ไปจรดถนนสามเสน ยาว 12 เส้น

ทิศตะวันตก มีฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองบ้านญวนฝั่งใต้จรดปากคลอง วัดราชาธิวาสฝั่งเหนือ ยาว 6 เส้น 19 วา

รวมเนื้อที่พระราชทาน 68 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา²

มีข้อความในพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก ในกรุงสยามระบุว่า ที่ดินซึ่งเป็นที่ดินพระราชทานนี้ให้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับพวกคาทอลิก และห้ามมิให้นำไปขายหรือโอนที่ดินภายในเขตพระราชทานให้แก่ผู้อื่น และต้องปฏิบัติตาม กฎหมายไทย "...เมื่อขัดสนจนลงจะขายที่ดินให้แก่คนในบังคับไทยถือคาทอลิกได้ คนถือคาทอลิกซึ่งไม่ได้อยู่ในบังคับไทย จะซื้อที่ดินเข้าอยู่เป็นเจ้าของก็ไม่ได้ เพราะเป็นที่ดินของหลวง พระราชทานแก่คนในบังคับไทย ถือคาทอลิกอยู่พวกเดียว..."³

¹ กระทรวงนครบาล, กรมราชเลขาธิการ. (ร.ศ.128). พระราชบัญญัติ ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัด บาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ตามกฎหมาย. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/12. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 10.

² แหล่งเดิม.

³ กระทรวงนครบาล, กรมราชเลขาธิการ. (ร.ศ. 129). พวกญวนเข้าวัดศาสนาคาทอลิก ตำบล บ้านญวน สามเสนขอรับโฉนดที่ดิน. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/15. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 56.

บทที่ 2

โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

2.1 การก่อตั้งโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีบาทหลวงชาวฝรั่งเศสเดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา เพื่อบุกเบิกงานเผยแผ่คริสตศาสนาในกายโรมันคาทอลิก แต่หลังจากสิ้นรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชถึงสมัยกรุงธนบุรี การเผยแผ่ศาสนาคริสต์ของคณะมิชชันนารีโรมันคาทอลิก ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ระหว่างรัชสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 4 จนกระทั่งถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 การเผยแผ่คริสตศาสนาในกายโรมันคาทอลิก ดำเนินมาอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ¹ นักบวชในกายโรมันคาทอลิกที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ 5 มีหลายคน โดยมากมาจากประเทศฝรั่งเศส คณะบาทหลวงไม่เพียงแต่เผยแผ่ศาสนาเท่านั้น แต่ยังได้ตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนหนังสือแก่นักเรียนไทยด้วย เช่น พ.ศ.2441 ภคินีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร (Saint Paul de Chartres) ได้ตั้งโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ พ.ศ.2444 ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล (Saint Gabriel) ได้ตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก และพ.ศ.2467 คณะอูร์สุลิน (Ursuline) ได้ตั้งโรงเรียนมาแตร์เดอี² โรงเรียนภายใต้การดำเนินงานของคณะนักบวชดังกล่าวประสบผลสำเร็จด้านการจัดการศึกษา เพราะได้รับความนิยมนจากผู้ปกครองและสังคมไทยส่วนใหญ่ และโรงเรียนภายใต้ความอุปถัมภ์ของคณะนักบวชในกายโรมันคาทอลิกยังให้ความอุปการะเด็กกำพร้า และเด็กด้อยโอกาส ทั้งนักเรียนคาทอลิกและนักเรียนต่างศาสนา

ในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษากันมากขึ้นว่า จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะใช้พัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามกระบวนการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยตามแบบตะวันตก คณะมิชชันนารีที่เข้ามาในประเทศไทยก็ได้ก่อตั้งโรงเรียนคริสต์เพิ่มขึ้นหลายแห่ง ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการศึกษา โรงเรียนที่ก่อตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ดินพระราชทานให้แก่วัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ มีลำดับการก่อตั้ง ดังนี้

¹ สุพรรณิ กาญจนนิจิ. (2507). *บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทย ตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. หน้า 224-236.

² สหพันธ์อธิการเจ้าคณะนักบวชในประเทศไทย. (2545). *นักบวชหญิงและชายในประเทศไทย*. หน้า 43-53.

ลำดับการก่อตั้งโรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในที่ดินที่ได้พระราชทานให้แก่มิสซัง
โรมันคาทอลิกซึ่งมอบให้วัดทั้งสองแห่งดูแล

โรงเรียนที่ก่อตั้ง	ปี พ.ศ.	แรกมี นักเรียน/คน	พ.ศ. 2546/คน
โรงเรียนโยนออฟอาร์ค	2462	15	1,708
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล	2463	141	4,444
โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์	2467	67	2,991
โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ	2468	15	141
โรงเรียนพันธะศึกษาสามัญ	2497	40	371
โรงเรียนพันธะศึกษาอนุบาล	2497	18	110
โรงเรียนโยนออฟอาร์คอนุบาล	2518	138	151
โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี	2524	369	345
โรงเรียนอนุบาลชนสมบูรณ์และเนอสเซอรี	2527	30	200
โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์	2530	18	231

ที่มา : ผู้วิจัยทำตารางขึ้นจากตัวเลขที่รวบรวมได้จากโรงเรียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาคาทอลิกในเขตความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เริ่มต้นในสมัยที่บิชอปมารี โยเซฟ แปร์รอส (Bishop Marie Joseph Perros) เป็นประมุขมิสซังสยาม (พ.ศ. 2453 - 2468) ซึ่งเป็นผู้มีแนวความคิดที่ว่า เมื่อมีวัดคริสต์อยู่ที่ไหน ต้องมีโรงเรียนคริสต์ เพราะการจัดตั้งโรงเรียนคริสต์ ถือเป็นสถานศึกษาที่ใช้อบรมสั่งสอนแก่ลูกหลานชาวคริสต์และลูกหลานต่างศาสนา¹

ช่วง พ.ศ.2460-2469 บาทหลวงโจเซฟ บร็วซาร์ท (Joseph Broizat) เป็นบาทหลวงประจำวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ท่านได้เล็งเห็นความสำคัญด้านการศึกษา และต้องการสนับสนุนการศึกษาในเขตความดูแลของวัดทั้งสองแห่ง ใน พ.ศ.2462 จึงได้ก่อตั้งโรงเรียน

¹ สุรัช ชุ่มศรีพันธุ์. (2537). ประวัติศาสตร์พระศาสนจักรคาทอลิกไทย 25 ปี ไทย-วาติกัน. หน้า 79.

ยอฮันนาดีอาร์ก (ปัจจุบันโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) ขึ้น ต่อมาใน พ.ศ.2463 บาทหลวง โจเซฟ บัวชาต์ ได้เชิญ "ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล" มาเปิดโรงเรียนเซนต์คาเบรียล และ ภราดามาร์ติน เดอ ทัวร์ส์ (ภราดา Martin De Tours) ก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นอธิการคนแรกของ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล นอกจากนี้พ.ศ.2467 บาทหลวงโจเซฟ บัวชาต์ เชิญภคินีคณะเซนต์ ปอล เดอ ชาร์ตร ที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มาเปิดโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ คอนเวนต์ในบริเวณนี้เพิ่มขึ้นอีกแห่ง และบาทหลวงฮูย (Houille) เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน ช่วง พ.ศ.2467-2471 ก็ได้ก่อตั้งโรงเรียนคอนเซ็ปชันขึ้น ใน พ.ศ.2468 เดิมเรียกว่าโรงเรียนแม่ พระเดแมร์เซส

โรงเรียนที่ตั้งในเขตนี้ดำเนินการอยู่ในกรอบของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ฉบับแรกที่ประกาศใช้ใน พ.ศ.2461 สาระสำคัญในพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ประการหนึ่ง คือ การกำหนดให้นักเรียนสามารถ อ่าน เขียน และเข้าใจภาษาไทยได้คล่องแคล่วพอสมควร¹ และให้สอนวิชา หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เพื่อความจงรักภักดีต่อประเทศไทย² แต่พระราชบัญญัตินี้มีข้อระมัดระวังมิให้มีผลกระทบต่อโรงเรียนมิชชันนารี เพราะโรงเรียน มิชชันนารีที่ก่อตั้งอยู่แล้วจัดการศึกษาได้ดีเป็นที่นิยมของประชาชน และได้สร้างปัญหาทาง ด้านการเมืองในขณะนั้นแต่ประการใด³

บาทหลวงบัวชาต์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ได้ทำหน้าที่ปกครองดูแลชาว คริสต์ในละแวกวัดเช่นเดียวกับวัดอื่น ๆ และยังทำหน้าที่ด้านการศึกษาในเขตความดูแลของวัด เพราะได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน แห่งนี้ บาทหลวงฮูย เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชันก็ได้ทำเช่นเดียวกัน ทำให้มีการขยายตัวด้านการ ศึกษาในเขตชุมชนนี้อย่างมากซึ่งสามารถจัดกลุ่มโรงเรียนในเขตนี้ ซึ่งล้วนเป็นโรงเรียนคริสต์ ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยโรงเรียน 4 แห่ง เป็นโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกสามัญ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2462 ต่อมามีการก่อตั้งโรงเรียน โยนออฟอาร์คแผนกอนุบาล และโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี ในพ.ศ.2518 และพ.ศ.2524 ตามลำดับ และแห่งที่ 4 คือ โรงเรียนคอนเซ็ปชัน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2468 โรงเรียนกลุ่มที่ 1 นี้เป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ใช้เป็นกรณีศึกษาถึงปัจจัยการขยายตัวของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับ

¹ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2461. (2461). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 35 ภาคที่ 1-2 วันที่ 9 มิถุนายน 2461 มาตรา 14, หน้า 116.

² ณรงค์ พ่วงพิศ. (2514). นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของคนจีนในประเทศไทยในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. หน้า 103, 113.

³ ปฐมพร อินทรทงกูร ณ อยุธยา. (2525). บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา ในประเทศไทย พ.ศ.2461-พ.ศ.2497. หน้า 54-55.

โรงเรียน โดยมุ่งไปที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค ที่มีการขยายตัวไปครอบคลุมระดับอนุบาลและระดับอาชีวะ ส่วนโรงเรียนคอนเซ็ปชัน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตความดูแลของวัดเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีการขยายตัวมาก จึงศึกษาโรงเรียนโยนออฟอาร์คเป็นประเด็นสำคัญ

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยโรงเรียน 2 แห่ง เป็นโรงเรียนของคณะนักบวชชาย และคณะนักบวชหญิง ได้แก่ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ของคณะเซนต์คาเบรียล ซึ่งก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2463 และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ของคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2467 โรงเรียนในกลุ่มที่ 2 นี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาโดยตรงเพราะโรงเรียนในกลุ่มนี้ ดำเนินการจัดการศึกษาโดยคณะนักบวชชายและคณะนักบวชหญิง โรงเรียนทั้งสองแห่งไม่ได้อยู่ในเขตความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ แต่ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลจำนวนนักเรียนที่แสดงให้เห็นการเจริญเติบโตโดยกราฟ เพื่อให้เห็นความเจริญเติบโตเกี่ยวกับการพัฒนาการของจำนวนนักเรียนในช่วงเวลาทุก 10 ปี อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในกลุ่มที่ 2 ก็มีความสัมพันธ์กับวัดในเขตนี้ เนื่องจากก่อตั้งอยู่ในเขตที่ดินพระราชทานและร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดทั้งสองแห่ง โดยเฉพาะนักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยโรงเรียน 4 แห่ง เป็นโรงเรียนคริสต์ของเอกชน ได้แก่ โรงเรียนพันธศึกษา โรงเรียนพันธศึกษาอนุบาล โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ และโรงเรียนอนุบาลธนสมบูรณ์และเนอสเซอรี่ โรงเรียนในกลุ่มที่ 3 ก่อตั้งขึ้นเมื่อผู้ปกครองจำนวนมากต้องการให้บุตรหลานได้เข้ามาศึกษาโรงเรียนคริสต์ในเขตนี้ ดังนั้นครูผู้สอนโรงเรียนที่ก่อตั้งมาก่อน จึงได้จัดตั้งโรงเรียนใหม่ ๆ ขึ้น

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษา โรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในเขตความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ จึงส่งเสริมด้านการศึกษาให้ประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งจัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ ภาษาอังกฤษ อบรมปลูกฝังเด็กให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพอย่างอิสระ ผู้ปกครองจำนวนมากมีความนิยมที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาโรงเรียนในเขตนี้ พลัผลักดันของบุคคลทั้งในและนอกในชุมชนเหล่านี้ กลายเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้โรงเรียนในเขตนี้ได้รับการขยายตัว ตามลำดับดังนี้

ใน พ.ศ. 2462 บาทหลวงบรัวซาด เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เริ่มให้มีการสอนหนังสือนักเรียนคาทอลิก เพื่อนำความรู้มาใช้ขณะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งก็เป็นไปตามนโยบายของคริสตศาสนาที่ว่า "เปิดวัดที่ไหน ก็เปิดโรงเรียนควบคู่กันไป"¹

¹ วิกเตอร์ ลาร์เก. (2530). *ประวัติวัดแม่พระปฏิสนธินิรมล (วัดคอนเซ็ปชัน) พ.ศ. 2217-2530*.

ต่อจากนั้น บาทหลวงบร็วซาคได้ขอจัดตั้งโรงเรียนยอฮันนาดาร์ก เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2462 การสอนหนังสือในระยะเริ่มแรกนั้นก็เพื่อให้รู้เรื่องศาสนาและเรียนวิชาอื่นๆ เช่น เลข คณิต ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น มีนักเรียนมาเรียนประมาณ 30-50 คน¹ เวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนยอฮันนาดาร์กเป็น "โรงเรียนโยนออฟอาร์ค" (พ.ศ.2524 ในสมัยบาทหลวง คมทวน มุ่งสมหมาย) โดยตั้งอยู่เลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเป็นอาคารตึก 2 ชั้น อยู่ในเนื้อที่ 4 1/2 ไร่²

ใน พ.ศ. 2462 เช่นกัน บาทหลวงบร็วซาค ประสงค์ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชน ได้รับการศึกษา จึงได้เชิญ ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ให้มาเปิด โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ในเขตที่ดินที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์ คณะภราดาเซนต์คาเบรียลที่โรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก จึงได้ขอจัดตั้งโรงเรียน เซนต์คาเบรียล เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2463³ ขึ้น และคณะนักบวชเป็นผู้ดำเนินการใน การจัดการศึกษา

ใน พ.ศ. 2463 สมัยภราดา มาร์ติน เดอ ทัวร์ส (Martin De Tours) เป็นอธิการคนแรก ของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ก็ได้เปิดทำการสอนโดยใช้ "บ้านเบอร์ลี" (Berli House) แทน โรงเรียนไปก่อน เพราะโรงเรียนยังสร้างไม่เสร็จ มีนักเรียนในทะเบียนครั้งแรกจำนวน 141 คน โรงเรียนเซนต์คาเบรียลแห่งนี้จะให้การศึกษาแก่เด็กชายอย่างเดียว จุดมุ่งหมายของการจัด การศึกษาคือเน้นการสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส กับวิชาบางวิชา เช่น วาดเขียน⁴ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก ปัจจุบันโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ได้ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 565 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร บนเนื้อที่ 11 ไร่ 3 งาน มีอาคารทั้งหมด 11 หลัง

ใน พ.ศ. 2467 บาทหลวงบร็วซาค เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ รู้สึกเป็นห่วง เด็กหญิงในชุมชนที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ว่า ถ้าจบจาก โรงเรียนโยนออฟอาร์คแล้วจะไปเรียนต่อที่ไหน ท่านมีแนวความคิดที่ว่า "เราควรจะมีโรงเรียน หญิงคู่กับโรงเรียนชาย คือโรงเรียนเซนต์คาเบรียล"⁵ จึงได้ติดต่อกับซิสเตอร์คณะเซนต์ปอล เดอร์ชาร์ตร ที่ "โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์" ซิสเตอร์คณะเซนต์ปอลเดอร์ชาร์ตร จึงได้มา

¹ กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2462). อนุญาตให้ตั้งโรงเรียนยอฮันนาดาร์ก ตั้งอยู่ที่บ้านฉนวนสามเสน ตำบลบ้านฉนวน อยู่ต่อไป. ศธ.54. 1/92. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 13.

² วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. (2527). หน้า 112.

³ กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2462). ผู้จัดการโรงเรียนอัสสัมชัญ แจ้งความ จ้างดำรง โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. ศธ. 54.1/228. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 37.

⁴ แหล่งเดิม.

⁵ วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). ประวัติวัดโรมันคาทอลิกเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ พ.ศ.2377-2527.

เปิดโรงเรียน "เซนต์ฟรังซิสเซเวียร์" และเปิดสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2468¹ โดยรับนักเรียนไปกลับ ทำการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาไทย นอกจากนั้น มีการสอนวาดเขียน ดนตรี การเย็บปักถักร้อย การเรือน ฯลฯ

ใน พ.ศ. 2468 บาทหลวงฮุย (Houille) เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน และต่อมาเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนคอนเซ็ปชัน ก็เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเช่นกัน จุดประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถให้อ่านออกเขียนได้ และเรียนเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาคริสต์ด้วย จึงขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนแม่พระเดเมร์แซขึ้น ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนคอนเซ็ปชัน ซึ่งได้รับการรับรองวิทยฐานะจากกระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2468 ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 165 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โรงเรียนหลังแรกเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น หลังคามุงกระเบื้อง อยู่ในเนื้อที่ 900 ตารางวาเศษ² และปัจจุบันโรงเรียนคอนเซ็ปชันดำรงอยู่ได้ แม้จะไม่ขยายกิจการเท่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เพราะได้รับการดูแลจากทางมิสซังโรมันคาทอลิก ให้การสนับสนุนด้านการจัดการการศึกษาและอื่น ๆ

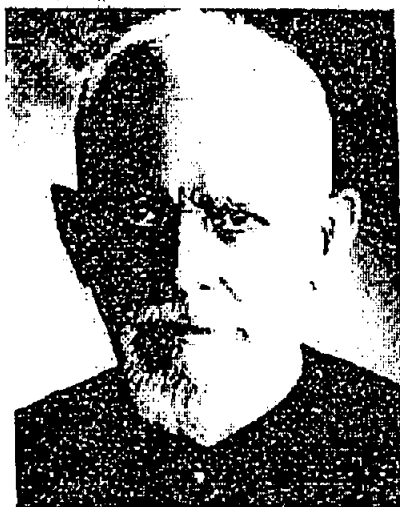
จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การก่อตั้งโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ก่อตั้งขึ้นในช่วงที่รัฐบาลได้ส่งเสริมพัฒนาทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยบาทหลวงบร็วซาด์ (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และบาทหลวงฮุย (Houille) เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน

เนื่องจากโรงเรียนคริสต์ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้ก่อตั้งมาเป็นเวลานานพอสมควร ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอภาพของการก่อตั้งในอดีตและภาพในปัจจุบันเท่าที่ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมานำเสนอได้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างของความเจริญเติบโตเกี่ยวกับโรงเรียนที่ก่อตั้งมาเป็นเวลานานพอสมควร ดังนี้

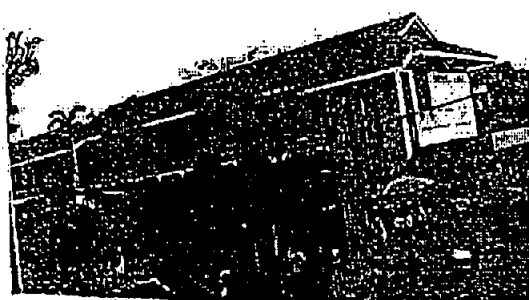
¹ กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2467). *แจ้งความจำนงค์โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์*. ตช. 54.1/1139. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 26.

² วัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า. (2517). *อนุสรณ์วันเสด็จพระราชดำเนินงานฉลอง 300 ปี*. หน้า 100.

โรงเรียนโยนออฟอาร์ค (ก่อตั้งใน พ.ศ. 2462)

บาทหลวงบริวซาด์ (Joseph Brolzat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์
และผู้ก่อตั้งโรงเรียนโยนออฟอาร์ค

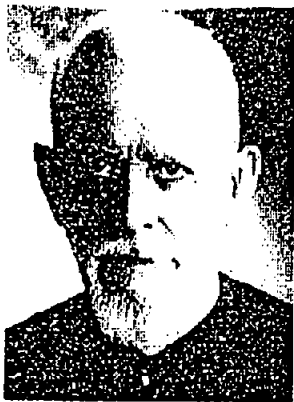
ภาพแสดงอาคารเรียนในอดีต

ภาพแสดงอาคารเรียนในปัจจุบัน

ที่มา : วัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์. (2527). ทวีธาวัชรสมโภช. หน้า 108 – 109.

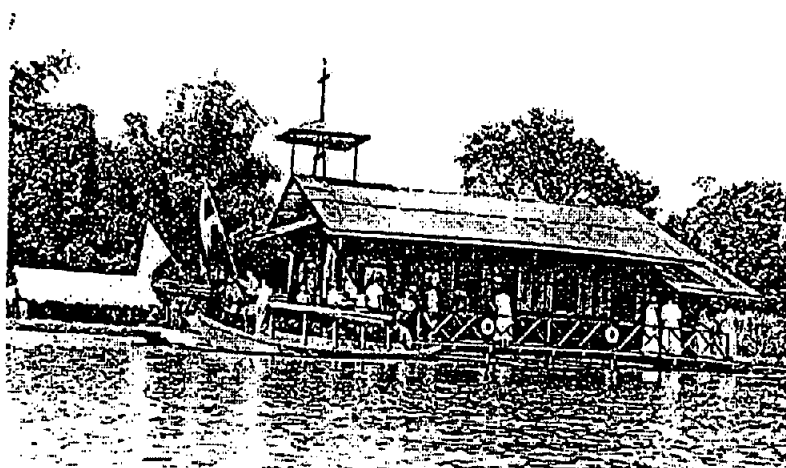
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล (ก่อตั้งใน พ.ศ. 2463)

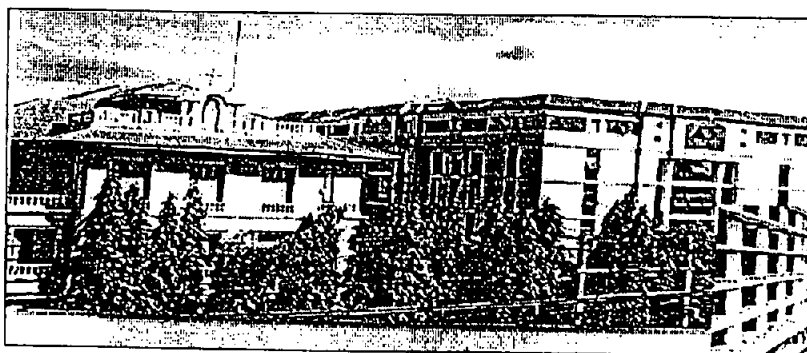
บาทหลวงบร๊าซาด์ (Joseph Broizat)
เชิญ "ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล"
มาเปิดโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ภราดา มาร์ติน เดอ ทัวร์ส์ (ภราดา Martin De Tours)
อธิการคนแรกของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ภาพแสดงอาคารเรียนในอดีต

ภาพแสดงอาคารเรียนในปัจจุบัน

ที่มา : คณะเซนต์คาเบรียล. (2544). ศตวรรษสมโภช. หน้า 151-152.

โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ (ก่อตั้งใน พ.ศ. 2467)

บาทหลวงบร็อลซาต์ (Joseph Brolzat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์
และผู้ก่อตั้งโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์

บ้านพักของซิสเตอร์ที่ใช้เป็นที่เรียนในอดีต

ภาพแสดงอาคารเรียนในอดีต

ภาพแสดงอาคารเรียนในปัจจุบัน

ที่มา : 60 ปี โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์. (2528).

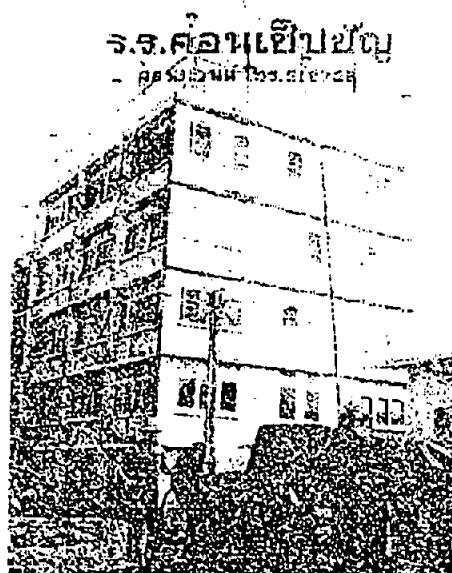
โรงเรียนคอนเซ็ปชัน (ก่อตั้งใน พ.ศ. 2468)

บาทหลวงฮุย (Houille) เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า
และผู้ก่อตั้งโรงเรียนคอนเซ็ปชัน

ภาพแสดงอาคารเรียนในอดีต

ภาพแสดงอาคารเรียนในปัจจุบัน

ที่มา : อนุสรณ์ฉลอง 60 ปี โรงเรียนคอนเซ็ปชัน 1 มี.ค. 2529. (2529). หน้า 215.

2.2 ความสำคัญของการจัดการการศึกษาโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียนที่จะบังเกิดผลต่อผู้เรียนและต่อการพัฒนาประเทศ โดยทรงมีพระราชดำริว่า

การเล่าเรียนซึ่งจะมีผลดีที่สุด คือ ให้ทั้งความรู้ ความสามารถ และความประพฤติชอบ ความรู้และความเลียงชีพชอบเป็นทางอันดี ดังนี้ เป็นตัวอย่างแห่งความรู้ การหาอายุเลียงชีพอย่างนั้นได้ ดังนี้ เป็นตัวอย่างแห่งความสามารถ ความปกครองใจให้อยู่ในอำนาจไม่ปล่อยให้นิยมในทางเลียงชีพผิดดังนี้ เป็นตัวอย่างแห่งความประพฤติชอบ คุณสามประการนี้ แม้ได้มาโดยกำเนิดก็จริง แต่ยิ่งขยายให้กว้างออกไป เท่าใดก็ยิ่งดี...การเล่าเรียนมีประเภทสามเกือกกุลแก่คุณเหล่านั้นตามลำดับ ดังนี้ การเรียนอักษรสมัย เกือกกุลแก่ความรู้ การเรียนวิทยา เกือกกุลแก่ความสามารถ การเรียนธรรม เกือกกุลแก่ความประพฤติชอบ...¹

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น คณะมิชชันนารีคาทอลิก ซึ่งมีบิชอปหลุยส์ เวย์ (Bishop Louis Vey) เป็นประมุขมิสซังสยาม ได้มีส่วนช่วยรัฐบาลไทย ขยายงานการศึกษา โดยบาทหลวงโคลอมเบต์ (Colombet) บาทหลวงคณะมิสซังต่างประเทศชาวฝรั่งเศส เจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญบางรัก ได้จัดตั้ง “โรงเรียนอัสสัมชัญ” ขึ้นใน พ.ศ.2428² พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์บำรุงอุดหนุนโรงเรียนแห่งนี้ ระยะเวลาต่อมาได้ขยายโรงเรียนให้กว้างขวาง โรงเรียนของบาทหลวงโรมันคาทอลิกจึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การจัดการการศึกษาในเขตความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ก็ได้นำหลักการและแนวความคิดของรัชกาลที่ 5 มาจัดการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษาเล่าเรียนเป็นประการสำคัญ นั่นคือ ถ้าได้เรียนรู้ด้านวิชาการ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับสามารถรับราชการเพื่อช่วยเหลือบ้านเมือง ใช้ความสามารถที่มีอยู่ ช่วยหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อการประกอบอาชีพ ในหน้าที่การงานและประกอบอาชีพที่อิสระ และผลของการศึกษาจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อชาติบ้านเมือง เนื่องจากเยาวชนที่ได้รับการศึกษาและมีความรู้ ถือว่าเป็นผู้มีความสามารถ

¹ กระทรวงธรรมการ, กรมราชเลขาธิการ. (ร.ศ.117). *จัดการเล่าเรียนตามมณฑลต่างๆ*. รหสไมโครฟิล์ม ร.5. ศ. 12/7. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 7.

² สุพรรณิ กาญจนรัชติ. (2507). *บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. หน้า 108-109.

เป็นพลังของแผ่นดินที่จะช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

สำหรับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนั้นได้ยึดแนวทางการจัดการศึกษา ตามปรัชญาการศึกษาคาทอลิกที่ว่า “การศึกษาคาทอลิกเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ฝึกอบรมคนให้มีระเบียบวินัย มีความรู้ความสามารถ และการจัดกระบวนการเรียนการสอน เน้นการบูรณาการคุณธรรมและจริยธรรม”¹

2.2.1 องค์ประกอบของการจัดการการศึกษาคาทอลิก

นโยบายของการจัดการการศึกษา เพื่ออบรมสั่งสอนเยาวชนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ทั้งเพื่อการประกอบอาชีพรับราชการ ประกอบอาชีพที่อิสระ และเป็นพลังพัฒนาชาติบ้านเมือง ให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต

การจัดการศึกษานั้นมิได้จำกัดเฉพาะเยาวชนที่นับถือคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเท่านั้น ยังให้บริการครอบคลุมไปถึงนักเรียนต่างศาสนาด้วย โดยที่โรงเรียน จะต้องอบรมนักเรียนและเยาวชน ให้มีทัศนคติที่ดี เห็นอกเห็นใจต่อกัน ด้วยอัธยาศัยไมตรี และนำวัฒนธรรมของชาติมาบูรณาการการปฏิบัติศาสนกิจ ทำให้เกิดคุณค่า ช่วยจรรโลงและเชิดชูวัฒนธรรมของชาติให้มีคุณค่าสูงขึ้น²

การจัดการศึกษาจะสามารถสนองความต้องการของผู้ปกครองได้ดีและมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ภาษาอังกฤษ เน้นด้านวิชาการ และกิจกรรมปฏิบัติที่หลากหลาย นโยบายการจัดการศึกษาซึ่งถือเป็นหลักและแนวทางที่จะนำไปสู่การลงมือปฏิบัตินั้น หวังผลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัด จึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ที่จะส่งเสริมเยาวชนให้มีความเสมอภาคต่อการศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพที่อิสระ ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสม
2. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีทางเลือกสถานศึกษาเล่าเรียนได้มากขึ้น

¹ วิวัฒน์ แพรศิริ. (2545). *การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. หน้า 1.

² บุญเรือน หมั่นทรัพย์. (2538). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก*. หน้า 24.

3. เป็นการอำนวยความสะดวกด้านบริการ และการนำเทคโนโลยีมาใช้สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการ ไม่มีข้อจำกัดทางด้านระเบียบข้อบังคับเหมือนโรงเรียนภาครัฐ สามารถปรับเปลี่ยนและเลือกใช้อุปกรณ์การศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และของผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของการจัดการการศึกษา โรงเรียนในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญ และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ มีความมุ่งมั่นที่จะจัดการศึกษาตามแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสูงสุดคือบาทหลวงประจำวัด การจัดการศึกษามุ่งเน้นด้านวิชาการ ควบคู่ไปกับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัยในตนเอง

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาโรงเรียนคริสตในความดูแลของวัดแห่งนี้ นอกจากจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนคาทอลิกและนักเรียนต่างศาสนาแล้ว การวางแผนทางในการพัฒนา ด้านการศึกษาเพื่อให้เจริญรุ่งเรือง และเป็นที่นิยมของผู้ปกครองและสังคมส่วนใหญ่นั้นได้ยึดแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้¹

1. เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีทักษะอันพึงปรารถนา สามารถทำร่วมกับผู้อื่น ได้ด้วยดี
  2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ
  3. เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง และมีจิตใจที่ดี
  4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  5. เพื่อให้นักเรียนรู้จักประหยัด ใช้จ่ายในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต
  6. เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้การใช้ชีวิต เมื่ออยู่ที่บ้าน โรงเรียน และสังคม
- ส่วนรวม รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว โรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เช่น รู้จักการตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์ การแสดงความเคารพต่อครู อาจารย์ รักษาระเบียบวินัย ฯลฯ การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนให้ได้รับความปลอดภัย และสามารถศึกษาเล่าเรียนอย่างมีความสุข สร้างความประทับใจต่อผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป เหมาะกับคุณค่าของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตนี้ทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้

¹ บุญเรือน หมั่นทรัพย์. (2538). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก*. หน้า 29.

2.2.2 การบริหารการศึกษาคาทอลิก

การจัดการศึกษาตามหลักการบริหารการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยจำแนกรูปแบบออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มโรงเรียนของอัครสังฆมณฑล หรือโรงเรียนประจำวัดคาทอลิก อยู่ในเขตพื้นที่ต่างๆ และชุมชนเขตจังหวัดทั่วประเทศ แบ่งออกเป็น 10 สังฆมณฑล บริหารงานโดยบาทหลวง และนักบวชจากคณะนักบวชต่าง ๆ เป็นผู้ร่วมบริหารจัดการศึกษา

2. กลุ่มโรงเรียนของคณะนักบวช เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศทั้ง 10 เขตสังฆมณฑล บริหารงานโดยคณะนักบวชชาย และคณะนักบวชหญิง

3. กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกของเอกชน เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นส่วนใหญ่ จัดการศึกษาในลักษณะแบบกึ่งอุดมการณ์และกึ่งธุรกิจ ถือว่าเป็นโรงเรียนทางเลือกสำหรับชุมชน

การจัดการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีการบริหารงานเป็นอิสระ และประสานร่วมมือกันภายใต้สภาการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นแบบร่วมมือและช่วยเหลือกันตามสมควร สภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ ส่วนการบริหารงานเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มโรงเรียนที่เคยกล่าวไปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อประโยชน์ ต่อสังคม และประเทศชาติ

ใน พ.ศ.2540 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เน้นการพัฒนาประชากรเป็นสำคัญ โดยให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น การจัดการศึกษาของโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ก็พัฒนาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เน้นกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลักวิธีการสอนแบบบูรณาการทางจริยธรรมและคุณธรรม โดยการจัดกิจกรรมชุมชนลงสู่แนวปฏิบัติอย่างหลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระบบจะมีหน่วยงานรับผิดชอบตามประเภทลักษณะของงาน แต่มีปรัชญาและหลักธรรมแห่งคริสตศาสนาเป็นแกนหลักในการทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคมไทย

การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น จำแนกไปตามจุดมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา โดยมีหลักสูตรและเนื้อหาตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่จัดการศึกษา เช่น การฝึกอบรมเยาวชน การฝึกอบรมผู้ใหญ่ในชุมชนด้านวิชาชีพและการพัฒนาหมู่บ้าน อบรมความรู้เฉพาะด้านการจัดการศึกษานอกระบบเน้นการทำงาน และอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อรวมกลุ่มในชุมชน เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียน หน่วยอาสาพัฒนาหมู่บ้าน ฯลฯ

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ศึกษาด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้ต่างๆ ดังนั้นการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้เหมาะสมกับวัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีวิจาร์ณญาณรู้เท่าทันต่อปัญหาในสังคม รู้จักคิดแยกแยะถูกผิดได้จากสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้โอกาสแสดงออกด้านความคิด สามารถคิดได้อย่างอิสระ ภายใต้การเคารพถึงศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์

บาทหลวงประจำวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ทำหน้าที่สำคัญคือ การแพร่ธรรม และให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการจัดการศึกษาควบคู่กันไป เช่น การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การพัฒนาชุมชน การบริการและสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ฯลฯ กล่าวคือ

วัด มีความสำคัญในการดำเนินการให้เป็นศูนย์แห่งการแพร่ธรรม โดยให้การฝึกอบรม และฟื้นฟูจิตใจนักเรียน เน้นว่าควรให้การศึกษา เยาวชนของชาติ เพราะเป็นกระบวนการส่งเสริมศักดิ์ศรีมนุษย์ สร้างคุณธรรมและจริยธรรม ให้โอกาสผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ เน้นการมีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ให้มีส่วนร่วมต่อการฝึกอบรม พัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย และเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศ¹

โรงเรียน มีความสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาการที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมปฏิบัติควรคำนึงถึงความแตกต่างด้านสติปัญญา และการมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อให้เหมาะสมกับวัย และอายุของผู้เรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมด้านการเรียนรู้นั้นควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อผู้เรียนเป็นประการสำคัญ

¹ ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2546). *คู่มือแนวทางการพัฒนางานจิตตาคิบาลของ โรงเรียนในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. หน้า 20 – 21.

การวางรูปแบบด้านการจัดการศึกษาในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์ คือ การแพร่ธรรมโดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนา การจัดการศึกษาในโรงเรียนจะนำวิทยาการที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมาดำเนินงานด้าน การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลดีที่สุด เพราะการจัดการศึกษาต้องหวังผลเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อผู้เรียน และต่อชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้ จึงเปรียบเสมือน เป็นสนามแห่งการแพร่ธรรมและเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วย

กล่าวได้ว่า การจัดการการศึกษาของโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในความดูแล ของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์นั้น ยึดหลักการและอุดมการณ์เป็นหลักใน การจัดการการศึกษา เน้นการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ พัฒนาทุกด้านของชีวิต และส่งผลให้เกิดการพัฒนาขึ้นในรูปแบบต่างๆ ทำให้โรงเรียนได้รับความนิยมจากผู้ปกครอง และสังคมว่า นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี แนวทางการจัดการการศึกษาโรงเรียนคริสต์ ในเขตของวัดทั้งสองแห่ง นอกจากจัดการศึกษาที่ยึดหลักการตามนโยบายมิสซังนิกาย โรมันคาทอลิกแล้ว การพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ ต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการการศึกษาโดยภาครัฐเป็นแนวทางการจัดการ การศึกษาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลความเจริญงอกงามต่อผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ ผลของ การจัดการการศึกษาของโรงเรียนคริสต์ในเขตวัดนี้จะเห็นได้จากผู้ที่จบการศึกษาไปแล้วมี โอกาสเลือกประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอิสระได้ วัดและโรงเรียน จึงเป็น ศูนย์รวมของชุมชนและในทางกลับกัน กำลังของชุมชนกลายเป็นพลังผลักดันให้วัดและโรงเรียน พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ได้รับการเสริมสร้าง ให้สามารถอยู่ร่วมสังคมเดียวกันอย่างมีความสุข

บทที่ 3

ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนและความสัมพันธ์ ระหว่างวัดกับโรงเรียน

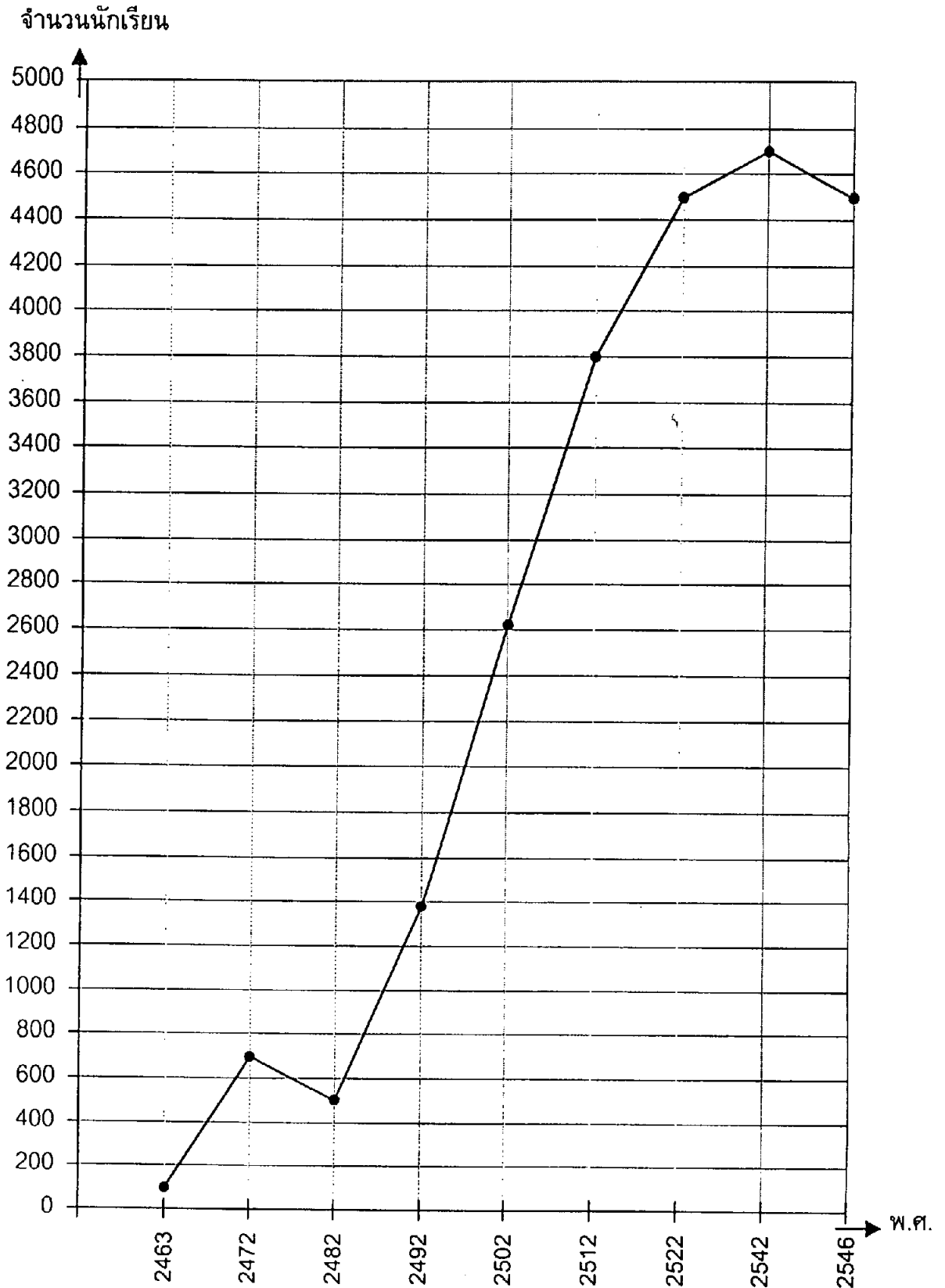
นับตั้งแต่การก่อตั้งโรงเรียนในเขตนี้ ในทศวรรษ 2460 โรงเรียนเหล่านั้นก็ได้ขยายตัวตามลำดับจนปัจจุบัน อันสะท้อนถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษา และความนิยมของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากกราฟที่จะนำเสนอแสดงการเจริญเติบโตของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ และโรงเรียนโยนออฟอาร์ค

การจะกล่าวถึงปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวหรือการดำรงอยู่ของโรงเรียนคริสต์ใน ความดูแลของวัดในเขตนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพการขยายตัวของจำนวนนักเรียนที่สังกัดอยู่ใน โรงเรียนของคณะนักบวชชาย และคณะนักบวชหญิงก่อน โดยใช้แสดงการขยายตัวในภาพรวม แต่จะไม่ขอก้าวถึงในส่วนที่เป็นรายละเอียด เนื่องจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล สังกัดคณะเซนต์คาเบรียล และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ สังกัดคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนโยนออฟอาร์คโดยละเอียด จากกราฟที่นำเสนอ นั้น จะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจนว่า โรงเรียนที่ดำเนินการโดยคณะนักบวช มีการขยายตัวตามลำดับ กล่าวคือ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ขยายตัวขึ้นตลอด โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ในช่วง พ.ศ. 2541-2546 ลดลงบ้าง ส่วนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ในช่วง พ.ศ. 2532-2546 นักเรียนลดลงตามลำดับ

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ผู้วิจัยใคร่เสนอภาพกราฟแสดงการเพิ่มจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2463-2546 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาในรายละเอียดต่อไปหรือเป็นแนวทางเพื่อการศึกษาในอนาคต เนื่องจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียลอยู่นอกขอบเขตความดูแลของวัดในเขตนี้ เพราะเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยคณะภราดาเซนต์คาเบรียล ไม่ใช่มิสซังโรมันคาทอลิก ผู้วิจัยจึงไม่ได้ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนเซนต์คาเบรียลเช่นเดียวกับโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ซึ่งอยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ โดยตรง

กราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ตั้งแต่ พ.ศ. 2463-2546

หมายเหตุ : กราฟแสดงจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นช่วงเวลาทุก 10 ปี

ใน พ.ศ. 2463 ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนเซนต์คาเบรียลขึ้น โดยบาทหลวงโจเซฟ บร็วซาร์ท (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ขณะนั้น ได้เชิญ ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล มาเปิดโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในที่ดินบริเวณวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ภราดา มาร์ติน เดอ ทัวร์ส์ (Martin De Tours) ได้เป็นอธิการคนแรกของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ดำเนินการจัดการการศึกษา เปิดสอนครั้งแรกมีนักเรียนจำนวน 141 คน โดยให้การศึกษาเฉพาะนักเรียนชายเท่านั้น เน้นการสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส วาดเขียน ฯลฯ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก โรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้พยายามปรับปรุงพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่ บุคลากร จัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เป็นกำลังสำคัญที่จะออกไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ผู้ปกครองและสังคมส่วนใหญ่มีความศรัทธาและเกิดความนิยมต่อการจัดการการศึกษาตามมาตามลำดับ

ระหว่าง พ.ศ. 2521-2532 เป็นยุคที่การศึกษาก้าวหน้าสู่หลักสูตรใหม่ เป็นช่วงของการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา เริ่มมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารและการเรียนการสอน ระเบียบนี้โรงเรียนได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ก่อสร้างอาคารเรียน ปรับปรุงด้านอุปกรณ์การเรียน ใช้สื่อประกอบการเรียนที่ทันสมัยมากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สร้างความศรัทธาและความมั่นใจต่อผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนได้รับความนิยมจากสังคมส่วนใหญ่และเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ

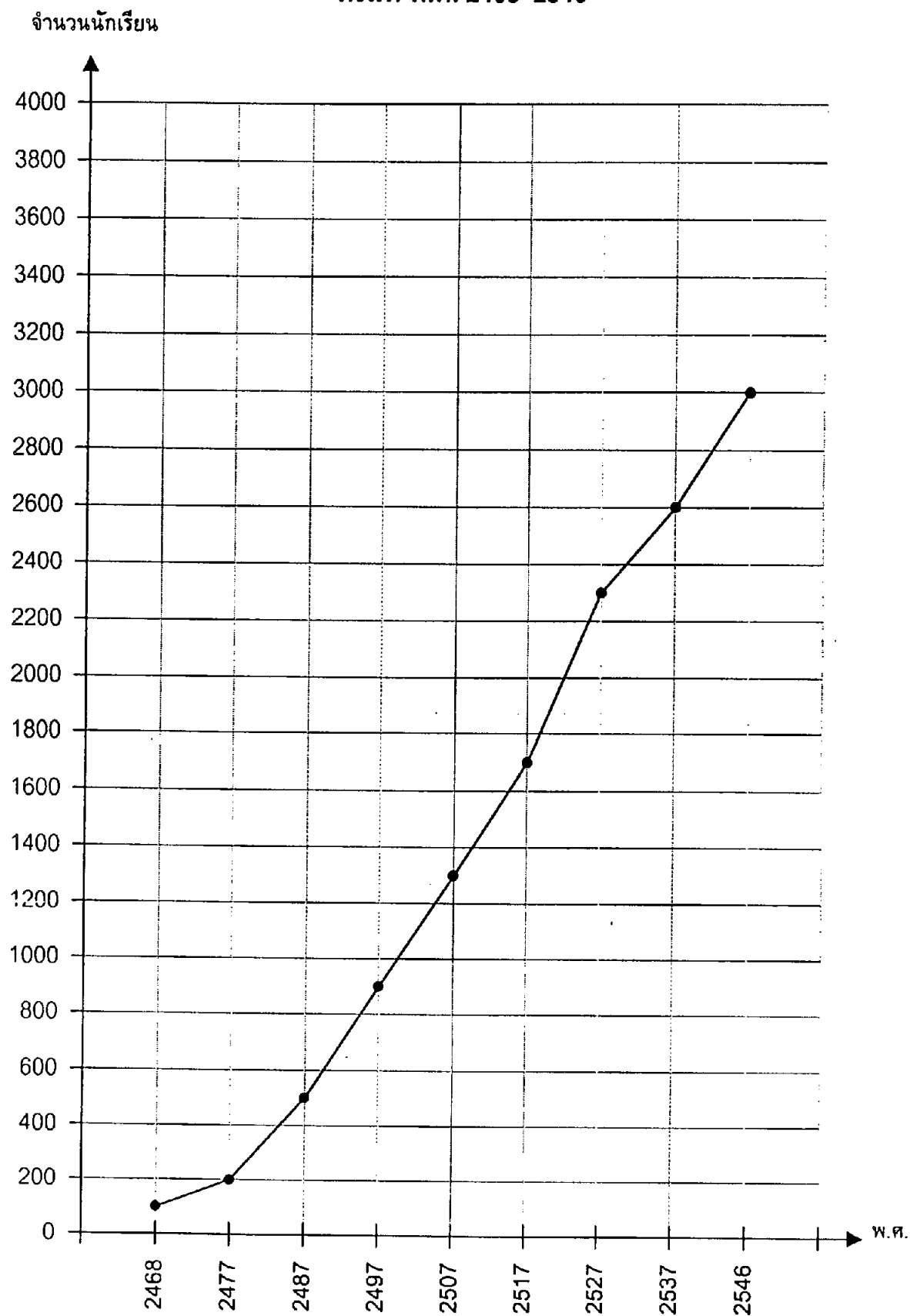
ระหว่าง พ.ศ. 2533-2545 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้สอนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เน้นกระบวนการสร้างเสริมคุณภาพและวางแผนเพื่อให้เกิดปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น พัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน ขยายตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เปิดศูนย์ภาษาอังกฤษ (Bell English Center) ฯลฯ

ใน พ.ศ. 2546 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นโรงเรียนของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน บริหารโรงเรียนโดยภราดา คณะเซนต์คาเบรียล โดยมี ภราดา ดร.อนุศักดิ์ นิธิภัทรภรณ์ เป็นผู้อำนวยการและเป็นผู้รับใบอนุญาต วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เป็นไปเพื่อสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาต่อเยาวชน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่ว่า "มีความรู้คู่คุณธรรมนำชีวิต ผลสัมฤทธิ์เกิดจากความขยัน"

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์

ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอภาพกราฟแสดงการเพิ่มจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ตั้งแต่ พ.ศ.2468-2546 เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้แก่ผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในรายละเอียดเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป และสามารถนำมาเป็นข้อมูลต่อการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนได้ในอนาคต เนื่องจากโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ดำเนินการจัดการศึกษา โดยคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ไม่ใช่มิสซังโรมันคาทอลิก ผู้วิจัยจึงไม่ได้ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ เช่นเดียวกับโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ซึ่งอยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์โดยตรง

กราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ. 2468-2546

หมายเหตุ : กราฟแสดงจำนวนนักเรียนที่เจริญเติบโตช่วงเวลาทุก 10 ปี

ใน พ.ศ. 2467 ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ขึ้น โดย บาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ได้ติดต่อ ชิสเตอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์ ดังนั้น ชิสเตอร์คณะ เซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร จึงมาเปิดโรงเรียน "เซนต์ฟรังซิสเซเวียร์" ในที่ดินบริเวณวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์ ดำเนินการจัดการศึกษา เปิดสอนครั้งแรกมีนักเรียนจำนวน 67 คน ให้การศึกษา เฉพาะนักเรียนหญิงเท่านั้น มีการสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส วาดเขียน ดนตรี การเย็บปักถักร้อย การเรือน ฯลฯ นับว่า โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ จัดตั้งขึ้นตาม วัตถุประสงค์ของบาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ที่ปรารถนาจะ ให้ภคินีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร อบรมสั่งสอนเด็กหญิงในหมู่บ้านและในละแวกใกล้เคียง ได้ เข้ามาศึกษาเพื่อให้สามารถอ่านออก เขียนได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพที่ อิสระตามความเหมาะสม ระยะเวลาต่อมาโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ได้ขยาย ชั้นเรียนขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากทางผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายพัฒนาด้านวิชาการควบคู่กับด้าน การฝึกฝนงานการเรือน และได้สร้างความนิยมจนผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาเป็น จำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

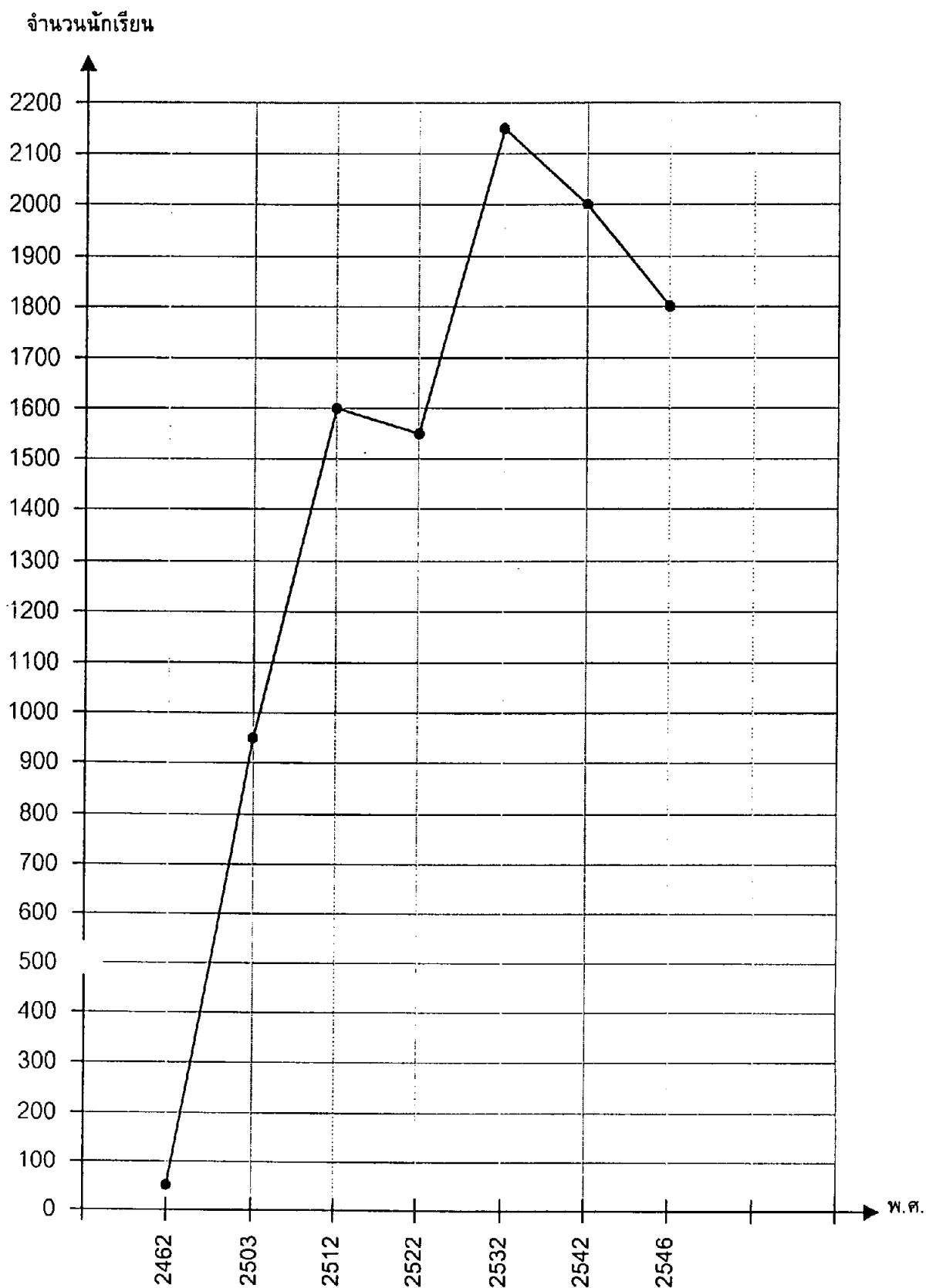
ระหว่าง พ.ศ. 2521-2537 เป็นยุคของการศึกษาก้าวสู่หลักสูตรใหม่ ในพ.ศ. 2527 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ได้รับการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ เนื่องจากสถานที่ เรียนทรุดโทรมและคับแคบ ขาดห้องกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะขยายห้องเรียนเพิ่มขึ้น จึงเริ่มดำเนินการ ก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่เพื่อการขยายขยายสถานที่เรียน ส่วนด้านการจัดการการศึกษาได้ รับการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ ส่งเสริมและพัฒนาด้านวิชาการ เช่น เน้นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จัดการเรียนการสอนเน้นการสอนจริยศึกษา การบรรเลงเพลงไทย ฯลฯ

ระหว่าง พ.ศ. 2538-2545 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ได้รับการปรับปรุง และพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนวิธีการ บริหาร พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ส่งเสริมด้านวิชาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน พ.ศ. 2540 โรงเรียนได้รับรางวัล The First Prize Top School Band จากการเข้าร่วมประกวดวงโยธวาทิต โดยได้รับเชิญจาก World Association Marching Show Band ณ กรุงลอนดอน ประเทศ อังกฤษ

ปัจจุบัน โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ จัดการการศึกษาอยู่บนรากฐาน จิตตารมณ์ของภคินีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักการดำรงชีวิตอย่างมี ระเบียบวินัย สุขภาพเรียบง่าย มีเมตตา พัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้อง กับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ที่ว่า "ศึกษาดี มีวินัย ใจเมตตา ใฝ่หาคุณธรรม เลิศล้ำการงาน"

**กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์คตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง
จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2462, 2503–2546)**

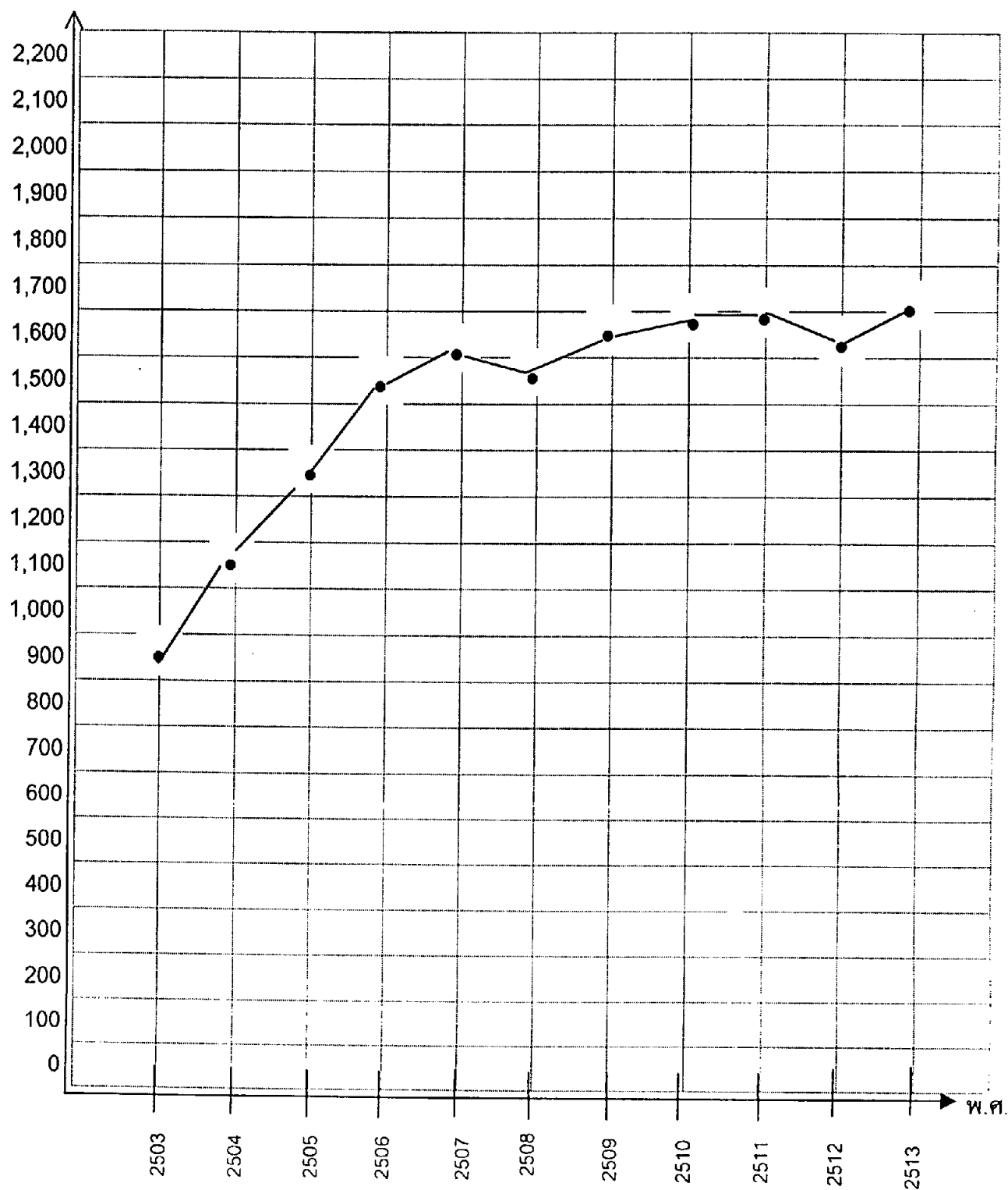
กราฟภาพรวมแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง
จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2462, 2503 – 2546)

หมายเหตุ : กราฟแสดงจำนวนนักเรียนที่เจริญเติบโตช่วงเวลาทุก 10 ปี

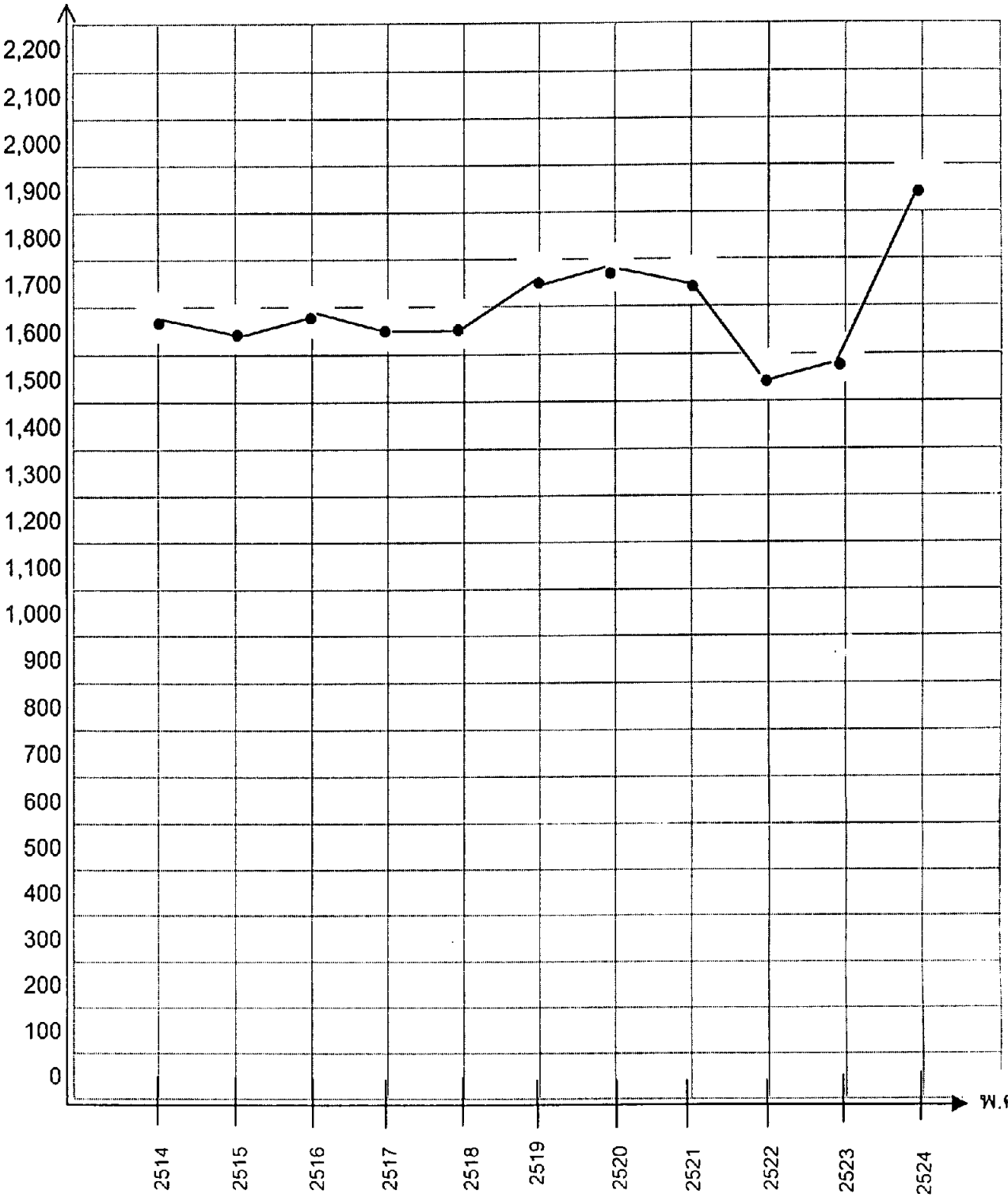
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 – 2513

จำนวนนักเรียน

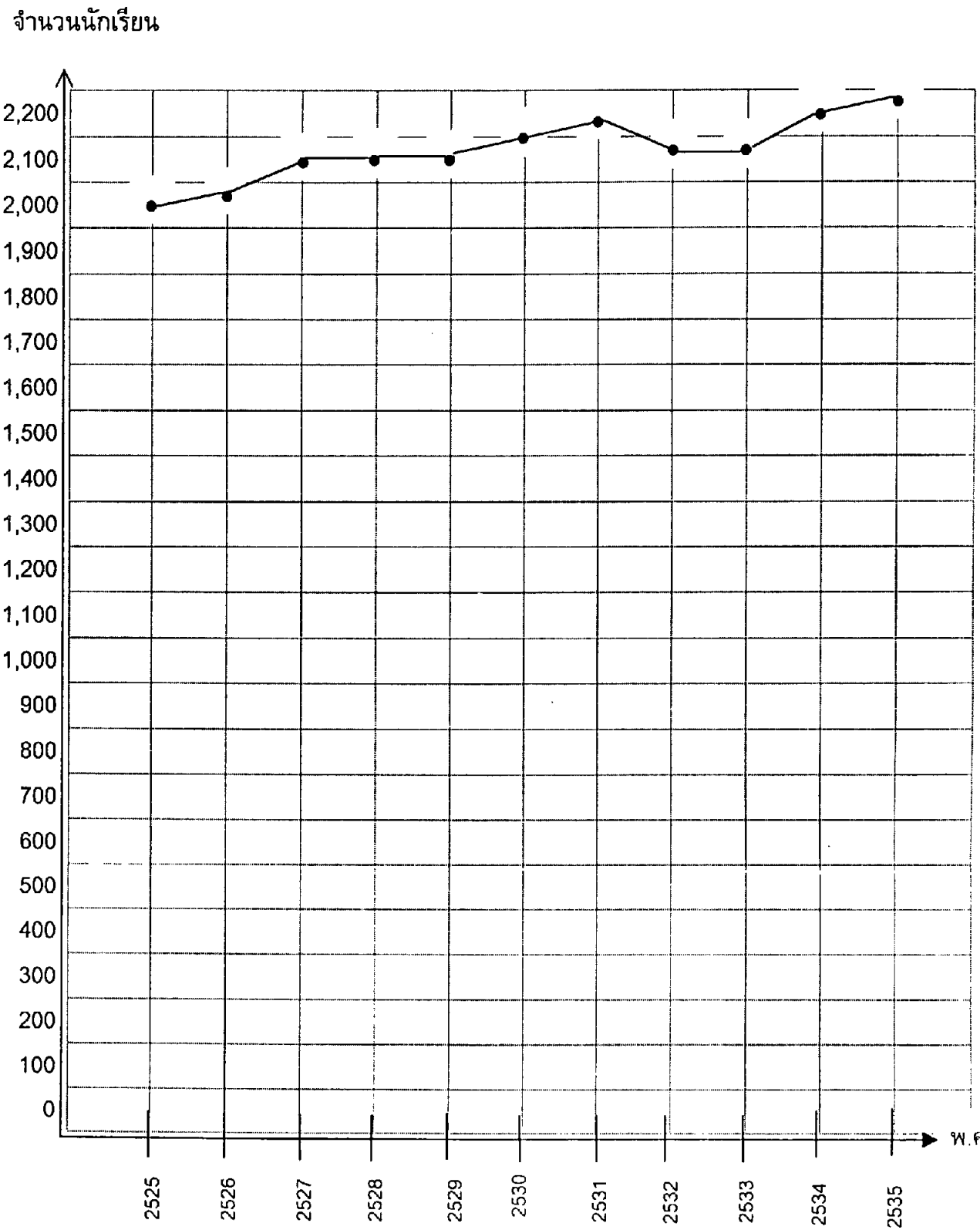

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 - 2524

จำนวนนักเรียน

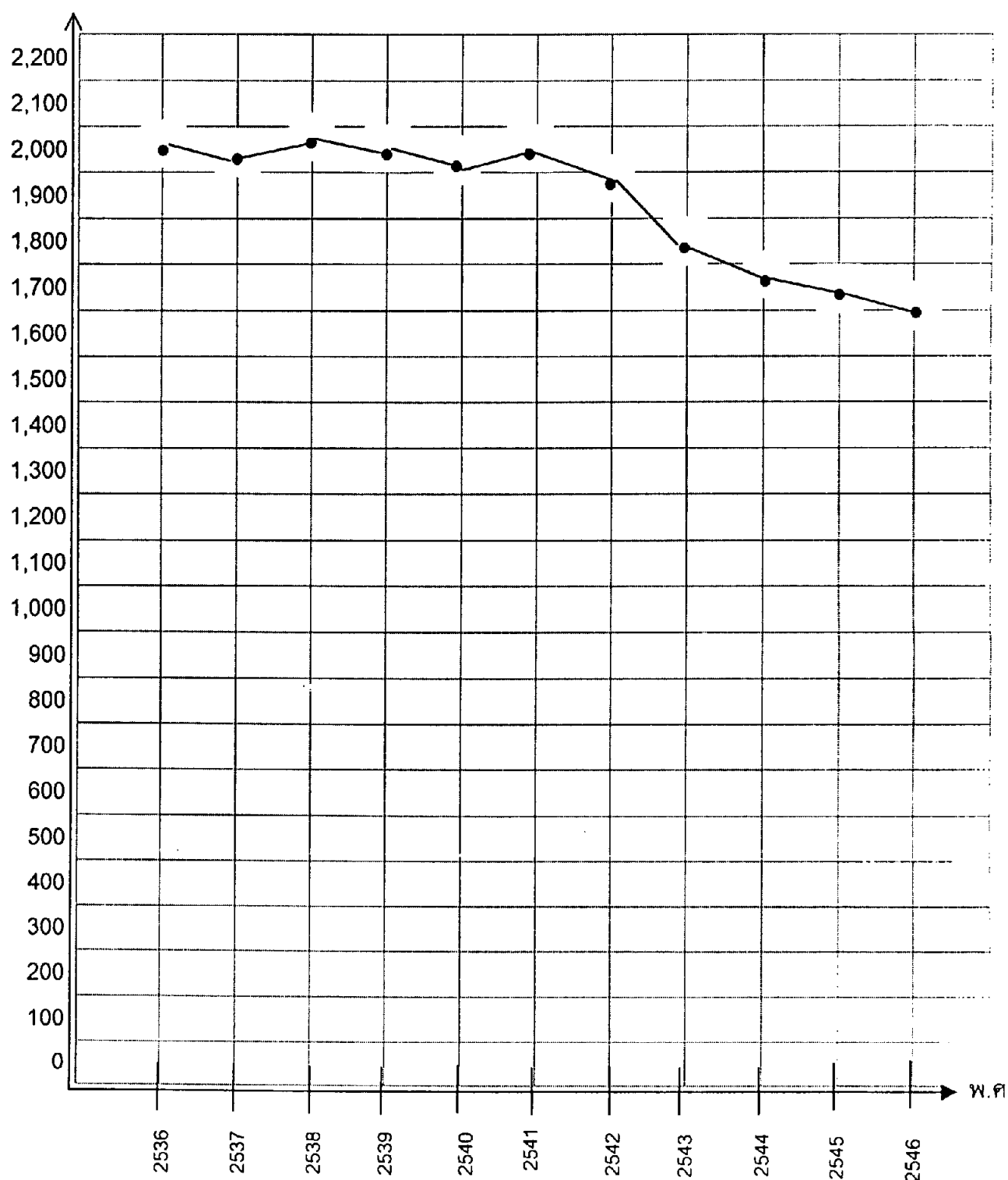

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่ พ.ศ.2525 - 2535

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่ พ.ศ.2536 - 2546

จำนวนนักเรียน

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนและข้อมูลโรงเรียนโยนออฟอาร์ค. (2546).

ในที่นี้จะศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เท่านั้น เพราะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดที่มีการขยายตัวในระดับอนุบาลและระดับอาชีวะ ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนของคณะนักบวชชายและคณะนักบวชหญิงไม่ได้ศึกษา เพราะไม่ใช่โรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดในเขตนี้โดยตรง แต่ได้ใช้กราฟนำเสนอไว้ข้างต้นเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้วิจัยอื่นๆ ในวันหน้า ผู้วิจัยได้รวบรวมจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์คและนำเสนอโดยใช้กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ตั้งแต่ พ.ศ.2503-2546 การก่อตั้งโรงเรียนนี้เริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2462 เมื่อบาทหลวงบร็วซาด (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์ ในช่วงเวลานั้น ได้ขอจัดตั้งโรงเรียนยออันนาตาร์กขึ้น เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2462¹ โดยให้นักเรียนฝึกอ่านภาษาญวน เพื่อให้รู้เรื่องและเข้าใจเรื่องศาสนาเป็นประเด็นสำคัญ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กคาทอลิกในละแวกนั้น ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนยออันนาตาร์ก เป็นโรงเรียนโยนออฟอาร์ค แต่ในช่วง พ.ศ. 2462-2502 ไม่สามารถที่จะนำข้อมูลจำนวนนักเรียนมานำเสนอได้

ใน พ.ศ. 2503 บาทหลวงตาปี (Jean Baptiste Tapie) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์ ได้ก่อสร้างขยายขยายโรงเรียนเพื่อสนองความต้องการของสังคม เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความนิยมโรงเรียนคริสต์ในเขตวัด อาจารย์สุวัณณ์ จุลสุคนธ์ อดีตอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนโยนออฟอาร์คได้กล่าวว่า “การจัดการศึกษาในสมัยก่อนเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ไม่หวังผลกำไร”² และเวลาต่อมาใน พ.ศ.2506 ได้ขยายชั้นเรียนประถมศึกษาตอนต้นถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และโรงเรียนได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล³

ต่อมาใน พ.ศ.2512 บาทหลวงบุญเลิศ ธาราจันทร์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์ เห็นความนิยมของผู้ปกครองจำนวนมากที่มีต่อโรงเรียน และให้ความเชื่อถือต่อผลการเรียนการสอนของโรงเรียนมากขึ้น จึงได้สร้างอาคารหลังใหม่ชื่อว่า “อาคารตาปีอนุสรณ์” เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบาทหลวงตาปีที่ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และสนับสนุนด้านการศึกษามาตลอด ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของบาทหลวงสุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์ ที่ว่า “โรงเรียนมีการขยายตัว

¹ กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2462). *อนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนยออันนาตาร์ก ตั้งอยู่ที่บ้านญวน สามเสน ตำบลบ้านญวน อยู่ต่อไป*. ศธ.54. 1/92. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 13.

² สุวัณณ์ จุลสุคนธ์. (อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค และบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์. บ้านเลขที่ 21 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

³ วัดนักบุญฝรั่งเศสเซเวียร์. (2527). *ทวีธาภิเศกสมโภช*. หน้า 112.

เนื่องจากผู้ปกครองให้ความนิยมต่อการจัดการศึกษาที่ทันสมัย เน้นคุณธรรมจริยธรรมและภาษาอังกฤษ โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กต่างศาสนาได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น¹

ใน พ.ศ. 2518 บาทหลวงละออ สังขรัตน์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ได้ขยายการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญทางการศึกษาในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในวัยก่อนเรียน จึงได้เปิดโรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกอนุบาลขึ้นอีกแผนกหนึ่ง นับเป็นพลังหนุนเนื่องของการพัฒนาทางการศึกษาให้มีพลังของการขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจและส่งบุตรหลานให้มาอยู่ที่โรงเรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวความคิดต่อผลการจัดการศึกษาของ คุณฉวีวรรณ รัตนนิรันดร์ ผู้ปกครองที่ว่า “ประทับใจที่โรงเรียนดูแลเอาใจใส่ต่อลูกดี ด้านวิชาการก็ไม่แพ้ใคร อุปกรณ์ด้านการเรียนการสอนก็มีความพร้อมและทันสมัย กิจกรรมปฏิบัติมีหลากหลาย”² คุณประเวศ ตรีมุข ผู้ปกครอง อีกรายกล่าวว่า “ส่งลูกมาอยู่โรงเรียนคริสต์ เพราะมันใจต่อการดูแลเอาใจใส่ ว่าจะส่งผลให้ลูกได้รับแต่สิ่งที่ดี ๆ”³ คุณประเวศ ตรีมุข ก็เห็นสอดคล้องกับความคิดของ ดร.สุทธิศักดิ์ สุตินฐพงษ์ ผู้ปกครองอีกรายที่กล่าวว่า “ด้านการลงมือปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างจะมีระเบียบวินัย มีเหตุผลมากขึ้น”⁴ ดังนั้น โรงเรียนจึงรับภาระ “การอบรมบ่มนิสัย โดยเน้นคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสอนให้เด็กเป็นคนดี ประพฤติดี มารยาทดี และอยู่ในระเบียบวินัย”⁵ ชิสเตอร์อุทัยวรรณ คุโรวาท ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์คปัจจุบัน (พ.ศ. 2546) กล่าวในที่สุด

ใน พ.ศ.2524 บาทหลวงคมทวน มุ่งสมหมาย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อให้เยาวชนของชาติ โดยเฉพาะชุมชนใกล้เคียงที่ได้เรียนสำเร็จออกไปแล้ว สามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและอยู่ในสังคม

¹ สุทธิศักดิ์ สุตินฐพงษ์. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

² ฉวีวรรณ รัตนนิรันดร์. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 38/2 ถนนนวมภาส แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

³ ประเวศ ตรีมุข. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์คและเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 138 ถนนสามเสน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10100. เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

⁴ สุทธิศักดิ์ สุตินฐพงษ์, ดร. (ผู้ปกครองและนายกสมาคมครูและผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 42/98 หมู่ 5 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย ต.บางสีทอง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

⁵ อุทัยวรรณ คุโรวาท. (ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

อย่างมีความสุข จึงได้จัดตั้งโรงเรียนสายอาชีวะให้ชื่อว่า "โรงเรียนโยนออฟอาร์คพณิชยการ" รับนักเรียนชายหญิงเปิดสอนภาคปกติ รับใบอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้เปิดสอนได้ เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2524 โดยตั้งอยู่เลขที่ 198 ถนนราชวิถี แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 ปัจจุบันคือ โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี การขยายตัวของโรงเรียนเกิดขึ้น เนื่องจากได้รับความนิยมนักเรียนจากผู้ปกครองทั้งบุคคลภายในและภายนอกชุมชน โรงเรียนโยนออฟอาร์คพณิชยการ จึงได้รับการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในพ.ศ. 2546 บาทหลวงสุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์ เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เป็นผู้ดูแลโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ให้การสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้โรงเรียนมีคุณภาพ กล่าวคือ พัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถ และพัฒนาด้านจิตใจให้ตั้งงาม ชีสเตอร์และคณะผู้บริหารโรงเรียนได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับนโยบายของวัด คือ มุ่งอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี ยึดหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิกที่ว่า ความรักและการรับใช้ต่อสังคมส่วนรวม ("การรับใช้ หมายความว่า การทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เช่น เป็นครูที่ดี เป็นนักเรียนที่ดี เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ฯลฯ")¹ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในทุกวิชามีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เช่น ความสะอาด ความมีระเบียบเรียบร้อย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ฯลฯ ด้านวิชาการเน้นเนื้อหาสาระที่เข้มข้น ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ภาษาอังกฤษมีชาวต่างประเทศเจ้าของภาษามาทำหน้าที่สอน สร้างความใกล้ชิดกับนักเรียนและได้รับเสียงตอบรับความพึงพอใจพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ปกครองที่ว่า "โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้เด็กกล้าแสดงออก สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาอาจารย์ได้อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกิจกรรมภาษาอังกฤษ เพื่อฝึกการออกเสียงกับครูฝรั่ง"² ขณะเดียวกันโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากผู้ปกครองที่คอยให้การสนับสนุน ผู้ปกครองอีกรายหนึ่งกล่าวว่า "เคยเป็นบุคคลในชุมชนนี้มาก่อน ปัจจุบันย้ายบ้านไปอยู่ที่ใหม่ไกลจากที่นี่ แต่ส่งลูกมาเรียนที่นี่

¹ คมกฤษ อนามนารถ, บาทหลวง. (ผู้อำนวยการโรงเรียนนุชนาถอนุสรณ์ และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสล เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 135 หมู่ 1 ต.ป่าจั่ว อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57170. เมื่อ 29 ธันวาคม 2546.

² รุจิเรข ณรงค์ศิริกุล. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสล เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 281 ถนนสามเสน 13 แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

เพราะครูดูแลเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี มีความมั่นใจต่อความปลอดภัยของชีวิตลูก ด้านวิชาการก็อยู่ในเกณฑ์ดี เน้นภาษาอังกฤษได้เรียนกับครูฝรั่ง¹

โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดเช่นเดียวกัน ในอดีตก็ได้รับความนิยมจากผู้ปกครองพอสมควร แต่ช่วงปัจจุบันโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนลดลง ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นข้อสังเกตจากหลายมุมมองของบุคคลหลายฝ่าย ดังต่อไปนี้

โรงเรียนคอนเซ็ปชัญเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดในเขตนี้ แต่ไม่มีการเจริญเติบโตเท่าที่ควร เมื่อเทียบกับโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ทั้งนั้นและทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากสภาพของชุมชนมีโรงเรียนก่อตั้งขึ้นมามากมาย เช่น โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ โรงเรียนพันธะศึกษา ฯลฯ มีผู้แสดงความคิดเห็นต่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนคอนเซ็ปชัญมีจำนวนนักเรียนลดลง เนื่องจากสภาพแวดล้อมทำเลที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ห่างไกลถนนใหญ่ ผู้ปกครองไม่สะดวกต่อการเดินทางรับส่งนักเรียน และที่สำคัญผู้ปกครองมีโรงเรียนที่จะเลือกให้ลูกเข้าศึกษามากขึ้น”² ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเห็นของผู้บริหารสูงสุดมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ซึ่งเคยผ่านักในเขตชุมชนนี้ กล่าวว่า “ปัจจุบัน การจัดการศึกษามีการแข่งขันด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้ปกครองมีทางเลือกมากขึ้น”³

ในมุมมองของผู้วิจัย ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนคอนเซ็ปชัญอยู่ห่างไกลจากถนนใหญ่ สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่มีถนนตัดผ่าน การรับส่งนักเรียนจึงไม่สะดวกเพราะสถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในมุขลึก โรงเรียนในระดับเดียวกันก่อตั้งขึ้นหลายโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน เช่น โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ โรงเรียนพันธะศึกษา ฯลฯ แต่ละโรงเรียนจัดการศึกษาในแข่งขันด้านคุณภาพ เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้ปกครองที่มีความนิยมต่อการส่งบุตรหลานให้เข้าศึกษาโรงเรียนในเขตนี้

¹ สุนิสา สุวรรณ. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 14/724 หมู่บ้านบัวทองธานี อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11130. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

² ศวง สุระตรงค์, บาทหลวง. (อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 2/4 หมู่ 6 ถนนเพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

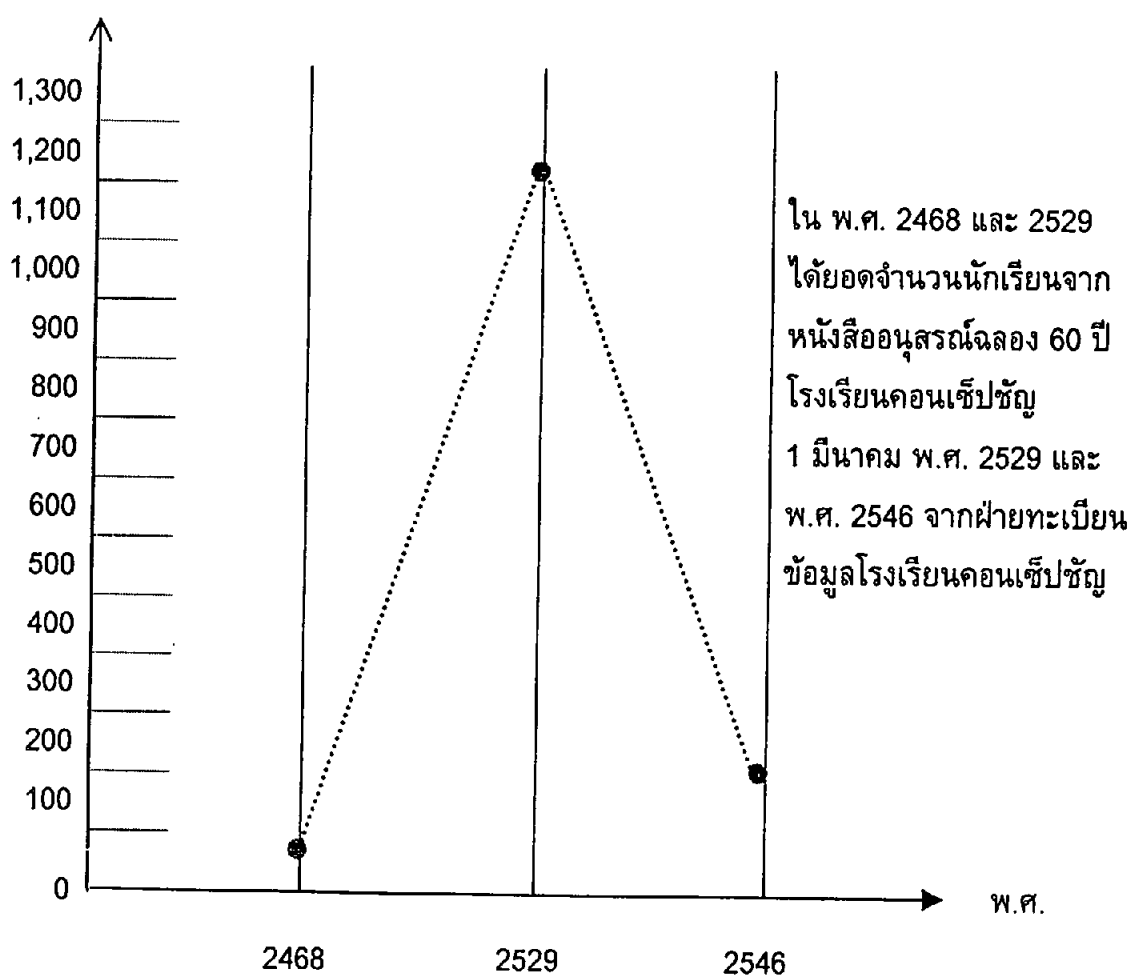
สุชาติ ศรีสุระ, ชิสเตอร์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

³ มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ, ภราดา ดร. (อธิการบดีกิตติมคุณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ABAC. เมื่อ 9 มกราคม 2547.

อินทรีย์ บัวสมบุญ, ดร. (อาจารย์โรงเรียนเซนต์คาเบรียลและบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

กราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ
ช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2468, 2529 และ 2546

จำนวนนักเรียน

หมายเหตุ : กราฟแสดงจำนวนนักเรียนเท่าที่นำมาเสนอได้.

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนและข้อมูลโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ. (2546).

การนำเสนอกราฟแสดงภาพรวมการเพิ่มของจำนวนนักเรียนโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2468, 2529 และ 2546 จะพบว่า พ.ศ. 2529 โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ มีการขยายตัวอย่างเต็มที่ หลัง พ.ศ. 2529-2546 จำนวนนักเรียนจะลดลงตามลำดับ ซึ่งในมุมมองผู้วิจัยตั้งเป็นข้อสังเกตว่า โรงเรียนคอนเซ็ปชัญจำนวนนักเรียนลดลงเพราะทำเลที่ตั้งเป็นประเด็นที่สำคัญ แต่ขณะเดียวกันโรงเรียนโยนออฟอาร์คก็มีแนวโน้มที่นักเรียนจะลดลงเช่นเดียวกัน ดังนั้นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนี้ ถึงเวลาแล้วที่จะต้องหันมาทบทวนแนวนโยบายและการจัดการการศึกษาที่มีมาเมื่อในอดีต ให้ทันต่อเหตุการณ์สมัยปฏิรูปการศึกษา

3.1 ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนโยนออฟอาร์ค

ในส่วนของปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัว หรือการดำรงอยู่ของโรงเรียนในเขตของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ จะขอกล่าวถึงเฉพาะโรงเรียนในกลุ่มที่ 1 เพราะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดโดยตรง มีผู้บริหารคือบาทหลวงประจำวัดทั้งสองแห่ง ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค โรงเรียนคอนเซ็ปชัน โดยเฉพาะโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ซึ่งมีการขยายตัวทั้งระดับอนุบาลและระดับอาชีวศึกษา และสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยปัจจัยต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในที่นี้ ส่วนโรงเรียนคอนเซ็ปชันไม่มีการขยายตัวเท่าใดนัก เพราะว่า ทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อมตั้งอยู่ห่างไกลจากถนนใหญ่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่สะดวกต่อการรับส่งนักเรียน ส่วนโรงเรียนในกลุ่มของคณะนักบวชชายและคณะนักบวชหญิง จะไม่ขอกล่าวถึงในปัจจัยการขยายตัวเนื่องจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล อยู่ในความดูแลของคณะภราดาเซนต์คาเบรียล ส่วนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์อยู่ในความดูแลของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอซาร์ต แต่จะขอกล่าวถึงการเจริญเติบโตด้านการศึกษาโดยภาพรวม เพราะโรงเรียนของคณะนักบวชชายและคณะนักบวชหญิง ทั้งสองโรงเรียนก็อยู่ในที่ดินที่พระราชทานแก่วัดมิสซังโรมันคาทอลิก และนักเรียนคาทอลิกของทั้งสองโรงเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนาของวัดได้รับการอบรมจากบาทหลวงประจำวัดด้วย

3.1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร โรงเรียนโยนออฟอาร์คในความดูแลของวัด จะมีบาทหลวงประจำวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์เป็นผู้ดูแล และวางนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนโดยมอบหมายให้ซิสเตอร์และคณะบริหารโรงเรียน นำนโยบายต่างๆ ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่ว่า “โรงเรียนของวัดจัดการศึกษาเพื่อเด็กกำพร้าชายและหญิง เด็กด้อยโอกาส และเด็กยากจน ทั้งเด็กคาทอลิกและเด็กต่างศาสนา ด้านการเรียนการสอนเน้นภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี มีความรักความเมตตา มีความสามัคคี ซื่อสัตย์ และมีระเบียบวินัย”¹

¹ สุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส, เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

อดิศักดิ์ กิจบุญชู, บาทหลวง. (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. เมื่อ 20 ธันวาคม 2546.

อุทัยวรรณ คุโรวาท, ซิสเตอร์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 12 ธันวาคม 2546.

สุชาดา ศรีสระ, ซิสเตอร์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเซ็ปชัน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนคอนเซ็ปชัน. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

บาทหลวง อติศักดิ์ กิจบุญชู ผู้รับใบอนุญาตจากมิสซังโรมันคาทอลิก กล่าวถึงปัจจัยที่โรงเรียนโยนออฟอาร์คที่สามารถขยายตัวได้ เพราะได้รับปัจจัยเกื้อหนุนจากทางมิสซังโรมันคาทอลิก ในกรณีที่ทางโรงเรียนมีโครงการก่อสร้างอาคารสถานที่และอื่น ๆ เช่น ต้องการจำนวนเงินเพื่อก่อสร้างอาคาร การจัดซื้ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เมื่อโรงเรียนต้องการใช้จำนวนเงินตั้งแต่หลักแสนขึ้นไป บาทหลวงประจำวัดจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ แล้วส่งเรื่องผ่านขั้นตอนไปยังฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และเรื่องจะผ่านไปยังมิสซังโรมันคาทอลิก ตามลำดับ ส่วนอำนาจในการบริหารบุคลากร ด้านการเงินทั่วไป อุปกรณ์การเรียนรวมถึงแนวการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน บาทหลวงประจำวัดจะมอบหมายอำนาจให้ซิสเตอร์เป็นผู้ดูแลร่วมกับคณะผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการ

ดังนั้นเมื่อมีการจัดการศึกษาในเชิงแข่งขัน โรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้จึงต้องกระตือรือร้น และพัฒนาตนเองให้ทันต่อสมัยการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคำเสนอแนะจากศิษย์เก่าที่ว่า “โรงเรียนควรต้องสร้างจุดเด่น ด้านภาษาอังกฤษ พละ ศิลปะ และดนตรี เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มองเห็นอย่างชัดเจน และให้เด็กมีระเบียบวินัย มีความกล้าหาญ และมีความซื่อสัตย์”¹

3.1.2 ปัจจัยด้านครู ครูเป็นบุคคลที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นผู้นำนโยบายมาลงมือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตรงตามท้องถักที่วางไว้ ดังนั้น “การดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน รับนโยบายจากผู้บริหารสูงสุด คือ บาทหลวงประจำวัด”²

ขณะเดียวกัน เมื่อครูนำแผนงานลงสู่แนวปฏิบัติก็ “สามารถจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย ใช้วิธีการปฏิบัติจริงให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด เช่น วงโยทวาทิต ดนตรีไทย ศิลปะ ลูกเสือกองร้อยพิเศษ ฯลฯ ในกระบวนการเรียนการสอนทุกวิชาต้องมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน”³

¹ คมกฤษ อนามนารถ, บาทหลวง. (ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดอนุสรณ์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์. เมื่อ 29 ธันวาคม 2546.

² พนิดา มะโรงศรี. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกมัธยม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

สอวรงค์ บุญติด. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกประถม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

³ สุวรรณิ จุลนันทน์. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกประถม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 23 ธันวาคม 2546.

นอกจากนี้ยังมีการบริการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริม เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับองค์กรภายนอก เป็นการเสริมประสบการณ์ด้านการอ่านให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่แปลกใหม่"เน้นความดูแลเอาใจใส่สร้างความรัก ความอบอุ่น เพื่อให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย"¹

อาจารย์ผู้สอนและทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ได้กล่าวถึงกระบวนการด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า "โรงเรียนจัดการศึกษา โดยยึดหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ซึ่งมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในสมัยปฏิรูปการศึกษา"²

ซิสเตอร์อุทัยวรรณ คูโรวาท ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์คกล่าวว่า "ทางโรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปตามสมัยปฏิรูปการศึกษา โดยได้จัดส่งครูในส่วนต่าง ๆ เข้ารับการอบรมเพิ่มประสบการณ์ ปรับเปลี่ยนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ"³

3.1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครอง เมื่อโรงเรียนในความดูแลของวัดเปิดโอกาสให้เด็กต่างศาสนาเข้ามาศึกษาร่วมกับเด็กคาทอลิก บุคคลภายนอกได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตวัดว่า

"โรงเรียนคาทอลิกจัดการเรียนการสอนได้ดีด้วยวิธีการที่ทันสมัย
เข้มข้นทางด้านวิชาการ เน้นภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรมจริยธรรม อบรม
กล่อมเกลาจิตใจให้เป็นผู้มีคุณภาพประพฤติดี กิริยามารยาทเรียบร้อย
มีระเบียบวินัย ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรม

¹ สารภี สุระตรงค์. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี, เมื่อ 21 ธันวาคม 2546.

² พนิดา มะโรงศรี. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกมัธยม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

สอวงศ์ บุญติด. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกประถม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

สุวรรณี จุลยพันธ์. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกประถม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 23 ธันวาคม 2546.

บุญเลิศ ปุณยเวชสุนทร. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการแผนกมัธยม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 23 ธันวาคม 2546.

³ อุทัยวรรณ คูโรวาท, ซิสเตอร์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

ปฏิบัติจัดการสอนแบบผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่กับด้านวิชาการ ฝึกการนั่งสมาธิ หลายโรงเรียนนำมาใช้และที่สำคัญโรงเรียนคาทอลิกมีเครือข่ายประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทั่วโลก”¹

และผู้ปกครองส่วนหนึ่งจึงให้ความเห็นที่ว่า

“พอใจที่ส่งลูกมาเรียนที่นี่ เพราะลูกมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองสูง ในขณะที่อายุน้อยโรงเรียนมีการฝึกฝนเด็กให้เป็นคนกล้า แสดงออก รู้จักคิดและตัดสินใจเองได้ กิจกรรมการเรียนการสอนก็มีความ หลากหลาย ผสมผสานกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และที่สำคัญ เน้นด้าน ภาษาอังกฤษและได้เรียนจากครูเจ้าของภาษาโดยตรง”²

โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้ สามารถดำรงอยู่ได้ก็เพราะการพัฒนา ระบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความไว้วางใจที่จะส่งบุตรหลานเข้า ศึกษาในโรงเรียนเขตนี้ดำเนินการ เพราะผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค มีความคิด เห็นเพิ่มเติมซึ่งสะท้อนให้เห็นปัจจัยการขยายตัวของโรงเรียนดังที่กล่าวว่า

“ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนสะดวกต่อการเดินทางรับส่งนักเรียน เพราะโรงเรียน ตั้งอยู่ใจกลางเมืองหลวง มีถนนสายสำคัญเชื่อมโยงติดต่อในการเดินทางและ ผู้ปกครองเป็นศิษย์เก่าเคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้มาก่อน ความผูกพันระหว่าง วัดกับโรงเรียนมีมาช้านานแล้ว ส่วนการรับส่งบุตรหลานนั้นบางช่วงเวลาอาจ พบอุปสรรคบ้าง เช่น ช่วงเวลาเช้า ช่วงเวลาเลิกเรียน จะพบว่าการจราจร

¹ สุทธิศักดิ์ สุทธิรุ่งพร, ดร. (นายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และ ผู้ปกครอง) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 18 ธันวาคม 2546

² สมปอง ; และกัญญาวีร์ อดิชาติสินธพ. (กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และผู้ปกครอง) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

ฉวีวรรณ รัตนนิรันตร ; และวัฒนาภรณ์ เกิดน้อย (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

สุนิษฐ์ ปิยะทิยานนท์. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และนักวิชาการที่กระทรวง ศึกษาธิการ) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

รุจิเรข ณรงค์ศิริกุล. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 281 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300, เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

บริเวณชุมชนจะติดขัด แต่จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรมาอำนวยความสะดวก
ให้ ทำให้การจราจรในเขตชุมชนแห่งนี้ได้รับความคล่องตัวพอสมควร...”¹

3.1.4 ปัจจัยด้านศิษย์เก่า ผลจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนโยนออฟอาร์คซึ่ง
อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ พบว่า ศิษย์เก่าส่วนใหญ่จะคอย
สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เกี่ยวกับการหาทุนในงานการกุศล เพื่อสนับสนุน
โรงเรียนด้านเงินทุนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อวัดและโรงเรียนที่ซึ่งเคยศึกษา อาจารย์ชนะ
ธนสมบุรณ์ ศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และอดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ได้กล่าวถึงภูมิหลังของตนและชี้ให้เห็นความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนและวัดในเขตนี้ว่า

... ผมมีปัญหาทางครอบครัว เพราะ พ่อ-แม่ แยกกันอยู่ เดิมอาศัยอยู่แถว
บริเวณวัดอินทวิหาร และนับถือศาสนาพุทธ ในช่วงเวลานั้นครอบครัวมี
ปัญหาเป็นช่วงระหว่างหาทางเลือก ต่อมาผมและครอบครัวได้ย้ายมาอยู่ใน
เขตดูแลของวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ (หมู่บ้านญวน) ได้รับความอุปการะจาก
ซิสเตอร์อาลิซ ซึ่งเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนยออันนาต้าร์ก (ปัจจุบัน
พ.ศ.2546 ซิสเตอร์อาลิซ พักอาศัยอยู่ที่อารามพระหฤทัยคลองเตย) ซิสเตอร์
อาลิซ ท่านมีเมตตาต่อผมมาก ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการศึกษา ใน พ.ศ.2482
ผมเข้าศึกษาที่โรงเรียนยออันนาต้าร์ก ระดับประถมต้น (ปัจจุบัน คือ โรงเรียน
โยนออฟอาร์ค) เมื่อเรียนสำเร็จระดับชั้นปริญญาแล้ว ได้มาบรรจุเป็นครูผู้สอน
ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค เป็นเวลา 10 ปี ต่อมาย้ายมาเป็นครูผู้สอนและเลื่อน
ตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล รับหน้าที่ต่อจากอาจารย์ใหญ่
เซนต์คาเบรียลคนก่อน คือ ภราดา ดร.มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ

¹ สุกานดา ขุนศักดิ์. (ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน)
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

ฉวีวรรณ รัตนนิรันดร์. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส
เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 38/2 ถนนนุฎมาภาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150. เมื่อ 24
ธันวาคม 2546.

ประเวท ตรีมุข. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส
เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 138 ถนนสามเสน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10100. เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

สุวัติก ; และสุนิสา เนียมเปรม. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์,
จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

สุวรรณี จินทรภักษา. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส
เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 1347/298 ถนนเจริญสุขนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10300.
เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

(ชมจินดา) (พ.ศ.2508–2523) ผมทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ใหญ่เป็นเวลา 33 ปี แต่ใน พ.ศ.2527 ได้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่ขึ้น เมื่อลาออกจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ได้มาบริหารโรงเรียนของตนเอง ปัจจุบัน [พ.ศ. 2546] ผมเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่ ผมและครอบครัวนับถือศาสนาคริสต์และอาศัยอยู่ในบริเวณความดูแลของวัดส่วนความสัมพันธ์กับโรงเรียนโยนออฟอาร์ค จะร่วมกิจกรรมทางโรงเรียนในรูปความร่วมมือสมาคมศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครองและครูช่วยกันจัดกิจกรรมหาทุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนด้านสวัสดิการครู มอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ มอบสวัสดิการให้ครูไปทัศนศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา มอบเงินสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ...¹

โรงเรียนโยนออฟอาร์ค เป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ การจัดการเรียนการสอนดำเนินกิจกรรมเพื่อผลความเจริญของงามของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น "สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนโยนออฟอาร์ค จึงมีบทบาทสำคัญที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหารายได้จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมสังสรรค์วันปิดภาคเรียน การแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศล การเดินออกกกำลังกายเพื่อการกุศล ฯลฯ กิจกรรมที่ศิษย์เก่าจัดขึ้นนั้นเพื่อสมทบทุนส่งเสริมพัฒนาทางการศึกษา เช่น ให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ เป็นต้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้ นับว่าสมาคมศิษย์เก่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ"²

อาจารย์สุภีร์ จุลสุคนธ์ และอาจารย์นงลักษณ์ มีศรี กล่าวถึงสมาคมศิษย์เก่าว่า "เป็นการรวมกลุ่มให้การสนับสนุนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค โดยการจัดงานเพื่อร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นการหารายได้มาสนับสนุนด้านการศึกษา เช่น ให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาด

¹ ชนะ ชนสมบุรณ์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรศ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

² คมกฤช อนามนารถ, บาทหลวง. (ผู้อำนวยการโรงเรียนนุชนาดอนุสรณ์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรศ เป็นผู้สัมภาษณ์, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์. เมื่อ 29 ธันวาคม 2546.

ทุนทรัพย์ บริจาคหนังสืออุปกรณ์การเรียน ฯลฯ¹ จะเห็นได้ว่าบทบาทของสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนโยนออฟอาร์คเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนโยนออฟอาร์คที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญรุ่งเรืองมาในระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งสามารถศึกษาได้จากการเจริญเติบโตจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับโดยศึกษาได้จากกราฟโรงเรียนโยนออฟอาร์ค ใน พ.ศ. 2462-2546 ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจำนวนนักเรียนจากกราฟโรงเรียนโยนออฟอาร์ค พ.ศ. 2462-2546 ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 เป็นต้นมาจำนวนนักเรียนส่วนใหญ่ลดลงตามลำดับ

อาจารย์สมหวัง การินทร์ (อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เลขาธิการสมาคมผู้ปกครองและครูและที่ปรึกษาสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) ได้กล่าวถึงแรงสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์คว่า

...โรงเรียนโยนออฟอาร์คได้เงินอุดหนุนทั้งจากทางภาครัฐ สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครองและครู สนับสนุนโดยสมทบเงินให้เป็นทุนสร้างอาคารเรียนและอื่น ๆ เช่น ในปี พ.ศ.2545 ให้สวัสดิการครูจำนวน 625,500 บาท และปี พ.ศ. 2546 ให้จำนวน 626,500 บาท สนับสนุนให้ทุนการศึกษาในปีการศึกษาที่ 2/2546 จำนวน 195,154 บาท นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว องค์การภายนอกยังให้การสนับสนุนมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ ซึ่งองค์การภายนอกที่ให้การสนับสนุนเหล่านั้นได้แก่ สภากาชาดไทย โครงการแก้วตาดวงใจ โครงการดาวเทียมไทยคม ฯลฯ การสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่าและองค์การภายนอก ได้นำเงินสนับสนุนเหล่านั้นมาปรับปรุงห้องสมุด ห้องศูนย์การเรียนภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ติดตั้งทีวีวงจรปิด ติดตั้งทีวีในห้องเรียนทุกห้อง ฯลฯ....²

---

¹ สุภีร์ จุลสุคนธ์. (อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค บุคคลในชุมชน และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 21 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 เมษายน 2547.

อาจารย์นงลักษณ์ มีศรี. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 21 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 เมษายน 2547.

² อาจารย์สมหวัง การินทร์. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เลขาธิการสมาคมผู้ปกครองและครู และที่ปรึกษาสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 19 เมษายน 2547.

สำออง สัตยาพันธุ์. (อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค เภรวิทยุสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 19 เมษายน 2547.

3.1.5 ปัจจัยด้านบุคคลในชุมชน มิชชันนารีเมื่อในอดีตก่อสร้างวัดขึ้นมาก็เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและก่อตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่ดินของวัด ให้สามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นสำคัญ การก่อตั้งวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อชุมชนมีบุคคลอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากขึ้น จึงกลายมาเป็นพลังผลักดันหนุนเนื่องให้วัดและโรงเรียนในเขตความดูแลของวัด ได้รับการพัฒนาและเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ บุคคลในชุมชนได้มีความคิดเห็นต่อวัดและโรงเรียนว่า

“การจัดการศึกษาในสมัยก่อนไม่หวังผลกำไร จัดการศึกษาด้วยใจหวังผลเพื่อความเจริญของงาม พัฒนาจิตใจให้เยาวชนเติบโตขึ้นเป็นคนดี เน้นหลักคุณธรรมจริยธรรม ปัจจุบัน (พ.ศ.2546) จัดการศึกษาเชิงธุรกิจ มีการแข่งขันด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ สังคมส่วนใหญ่มีค่านิยมต้องการให้ลูกเรียนในโรงเรียนฝรั่ง ที่เน้นด้านวิชาการอย่างเข้มข้น เน้นภาษาอังกฤษ และคุณธรรมจริยธรรม”¹

ผลจากการสัมภาษณ์บุคคลในชุมชน เสียงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดการศึกษาในอดีตหวังผลเพื่อช่วยเหลือเด็กในหมู่บ้านให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่จะสามารถอ่านออก เขียนได้ มุ่งเน้นเด็กกำพร้าชายและกำพร้าหญิง เด็กยากจน และเด็กผู้ด้อยโอกาส ทั้งนักเรียนคาทอลิกและนักเรียนต่างศาสนา แต่ปัจจุบันอุดมการณ์ในอดีตได้เปลี่ยนไป อาจารย์ อินทรีย์ บัวสมบุญณ์ กล่าวว่า “การจัดการศึกษาในสภาพการณ์ปัจจุบัน แตกต่างจากในอดีต เพราะจัดการศึกษาเชิงธุรกิจแข่งขันกันด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้ปกครองมีค่านิยมต้องการศึกษาในโรงเรียนฝรั่ง”²

อย่างไรก็ดียังมีความคิดเห็นจากผู้ปกครองที่ว่า “ครูบางส่วนปรับเปลี่ยนการสอนตามสมัยปฏิรูปการศึกษา แต่บางส่วนยังใช้วิธีการสอนแบบเก่าๆ ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่เด็ก”³

¹ พยุง เอียงผาสุก. (อดีตผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนพันธะศึกษา และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 115/1 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

² อินทรีย์ บัวสมบุญณ์, ดร. (อาจารย์โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ศิษย์เก่าโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

³ สุวรรณ จันทรักษา. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 1347/298 ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ที่สามารถทำให้ได้รับความนิยมนักเรียนในชุมชนและสังคม เพราะโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดเขตในนี้ไม่ได้หยุดนิ่งต่อการพัฒนาทางการศึกษา ผู้บริหารสูงสุดพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมจึงพยายามพัฒนาทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ หวังผลเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามต่อผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ การจัดการศึกษาในเขตความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนี้ ได้รับการพัฒนาและสามารถดำเนินการขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพนั้น อันเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทางการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมเยาวชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ให้มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้น จะได้เป็นกำลังอันสำคัญในการที่จะร่วมพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยสังเกตได้จากข้อมูลกราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนโยนออฟอาร์คที่เจริญเติบโตในช่วงเวลาทุก 10 ปี และกราฟแสดงจำนวนนักเรียนโดยภาพรวม ดังที่นำเสนอมาก่อนแล้ว

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัด

โรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ผู้บริหารสูงสุด คือบาทหลวงประจำวัด เป็นผู้วางหลักการและนโยบายการบริหารโรงเรียน บาทหลวงสรวง ศุระสรังค์ อดีตเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ บอกเล่าถึงบทบาทของบาทหลวงประจำวัดที่มีต่อการจัดการการศึกษาตั้งแต่โรงเรียนโยนออฟอาร์คได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2462 ดังนี้

ระหว่าง พ.ศ. 2460-2469 บาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ (Joseph Broizat) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ขณะนั้น เป็นผู้บุกเบิกวัดและก่อตั้งโรงเรียนในเขตวัดแห่งนี้ โดยใน พ.ศ. 2463 ได้เชิญภราดาคณะ "เซนต์คาเบรียล" ที่โรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก มาก่อตั้ง โรงเรียน และในพ.ศ. 2467 ได้ติดต่อภคินีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ให้มาก่อตั้งโรงเรียนในเขตวัดสามเสน ตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนเวนต์" ในช่วงเวลานั้นเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน คือบาทหลวงฮุย (Houille) ก็ได้ก่อตั้งโรงเรียนคอนเซ็ปชัน ใน พ.ศ.2486 ตามลำดับ

ระหว่าง พ.ศ. 2469-2510 บาทหลวงตาปี (Jean Baptiste Tapie) เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งแทนบาทหลวงโจเซฟ บร็วซาด์ เป็นเจ้าอาวาสวัดที่มีสายตากว้างไกลทางการศึกษา จึงได้ปรับปรุงด้านอาคารสถานที่สร้างอาคารเรียนเพื่อรองรับการขยายตัวของโรงเรียนโยนออฟอาร์คระดับมัธยมต้น และมัธยมปลาย และขณะเดียวกับ

บาทหลวงตาปี ได้เริ่มงานซ่อมแซมปฏิสังขรณ์วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เตรียมงานฉลอง 100 ปี และงานต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ต่อมาใน พ.ศ.2492 ได้จัดสร้างหอรบขังติดกับห้องหลังวัด และได้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นหน้าวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เพื่อประดิษฐานพระรูปพระเยซูเจ้าทรงรักษาคณตาบอด ซึ่งทำด้วยทองสัมฤทธิ์ นอกจากภารกิจด้านวัดและโรงเรียนแล้ว บาทหลวงตาปียังมีการดูแลผู้หนีภัยโรมันคาทอลิกในเขตสามเสน และดูแลวัดอีก 3 วัด คือ วัดเกาะใหญ่ วัดบางบัวทอง และวัดบางภาษี บาทหลวงตาปีปลดเกษียณเมื่อ ปี พ.ศ. 2510 เป็นบาทหลวงองค์สุดท้ายของคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส ที่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์

ระหว่าง พ.ศ.2510-2517 บาทหลวงบุญเลิศ ธาราฉัตร ได้ดำเนินนโยบายตามแนวทางของบาทหลวงตาปีอย่างต่อเนื่อง เพราะจำนวนนักเรียนมีมากขึ้นโดยได้จัดสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ได้ตั้งชื่อว่า "อาคารต่าปีอนุสรณ์" เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบาทหลวงตาปี และปี พ.ศ. 2514 บาทหลวงบุญเลิศ ธาราฉัตร ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนยออันนาดีร์ก เป็นโรงเรียนนักบุญโยนออฟอาร์ค

ระหว่าง พ.ศ. 2517-2519 บาทหลวงลออ สังขรัตน์ ได้ขยายการศึกษาระดับประถมวัยขึ้นชื่อว่า "โรงเรียนนักบุญโยนออฟอาร์คแผนกอนุบาล เมื่อ ปี พ.ศ.2518 และได้สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 2 ชั้น 1 หลัง

พ.ศ.2519-2522 บาทหลวงสังวาลย์ สุระสร้าง ได้พิจารณาเห็นว่าการก่อสร้างได้ทำกันมากแล้ว ท่านจึงมุ่งเน้นด้านการแพร่ธรรม ช่วยสอนและอบรมนักเรียนด้านจริยธรรม ในโรงเรียนนักบุญโยนออฟอาร์ค และโรงเรียนโนละแวกนี้

พ.ศ.2522-2526 บาทหลวงคมทวน มุ่งสมหมาย เป็นบาทหลวงนักพัฒนาและสนใจพิเศษด้านการศึกษา ได้ขยายรับนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนกประถม เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "โรงเรียนโยนออฟอาร์ค" และปีพ.ศ.2524 ได้เปิดโรงเรียนอาชีวะขึ้น ตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนโยนออฟอาร์คพัฒนการ" (ปัจจุบัน คือ โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี)

พ.ศ.2526-2531 บาทหลวงดวง สุระสร้าง ได้ก่อสร้างอาคารเรียนคอนกรีตเสริมเหล็ก 5 ชั้น 1 หลัง ช่วงนี้บาทหลวงประจำวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ มีการเตรียมงานใหญ่ คือ งานฉลองวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ครบรอบ 150 ปี

พ.ศ.2532-2538 บาทหลวงชุมภา กุรัตน ดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนคอนกรีตเสริมเหล็ก 5 ชั้น 1 หลัง ต่อเสร็จ ย้ายนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6-ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มาเรียนที่อาคารเรียนหลังใหม่ มีห้องเรียน 12 ห้องเรียน นอกนั้นเป็นห้องประกอบการได้ปรับพื้นสนามหน้าวัดใช้เป็นสถานที่เล่นของเด็กนักเรียน ติดตั้งทีวีชั้นล่างทั้งสองอาคาร เปลี่ยนระบบการสื่อสารภายในโรงเรียน

พ.ศ.2538-2541 บาทหลวงประวิทย์ พงษ์วิรัชไชย ได้ปรับปรุงด้านล่างอาคารเรียนดาปี อนุสรณ์ให้เป็นพื้นเดียวกันและปูกระเบื้อง จัดทำป้ายชื่อโรงเรียนหน้าประตูทิศตะวันออก ติดตั้ง เครื่องทำน้ำเย็น ติดตั้งพัดลมตามอาคารเรียน จัดทำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

พ.ศ.2542-2544 บาทหลวงสุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์ เป็นสมัยปฏิรูปการศึกษา ภาระนี้ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านอาคารสถานที่เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดีมากขึ้น โรงเรียน โยนออฟอาร์คจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสื่อการเรียนที่หลากหลาย เน้นพัฒนา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการเรียนการสอน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน และ โรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย ฯลฯ

พ.ศ.2545-ปัจจุบัน บาทหลวงอดิศักดิ์ กิจบุญชู เป็นสมัยปฏิรูปการศึกษาต่อเนื่อง ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน เช่น สร้างห้องประชุมใหม่ ห้องปฏิบัติการโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ พัฒนาบุคลากรในส่วนต่างๆ โดยการจัดส่งไปอบรมทั้งด้าน วิชาการการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้โดย บูรณาการเชิงจริยธรรม ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม

โรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ได้แก่ โรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกอนุบาล โรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกสามัญ โรงเรียน โยนออฟอาร์คเทคโนโลยี และโรงเรียนคอนเซ็ปชัน ผู้บริหารสูงสุด คือ บาทหลวงประจำวัด เป็น ผู้วางหลักการและนโยบายการบริหารโรงเรียน โดยมีซิสเตอร์ และคณะผู้บริหารโรงเรียน รับหลักการและนโยบายสู่แนวปฏิบัติ ซึ่งการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินการด้านการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการของมิสซังโรมันคาทอลิกเป็น ที่ตั้ง ดังนั้น วัดกับโรงเรียนในเขตนี้จึงมีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งประเด็นความสัมพันธ์ระหว่าง วัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับโรงเรียนคริสต์ที่อาศัยอยู่ในเขตความดูแลของวัด ทั้งสองแห่งในชุมชนนี้ สมควรที่จะศึกษาในรายละเอียด ต่อไปดังนี้

3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์กับชุมชน

ที่ดินพระราชทานในเขตวัดทั้งสองแห่ง คือ ที่ดินของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญ ฟรังซิสเซเวียร์ เป็นที่ดินพระราชทานมาในประวัติศาสตร์สำหรับมิสซังนิกายโรมันคาทอลิก เพื่อ ให้สร้างวัด โรงเรียนและที่อยู่อาศัย เป็นการรวมกลุ่มคริสตังให้รวมกันอยู่เป็นกลุ่มในบริเวณที่ดิน ดังกล่าว ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน โรงเรียนในความดูแลของวัดกับชุมชน และ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดทั้งสองแห่ง จึงมีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิด เพราะบาทหลวงประจำวัดเป็นผู้วางนโยบายในการบริหารโรงเรียนโดยตรง วัดและโรงเรียนจะต้องร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความราบรื่น โดยมีชุมชนเป็นกำลัง สำคัญที่คอยให้การสนับสนุน ให้วัดสามารถดำรงอยู่ได้นั้น บาทหลวงอดิศักดิ์ กิจบุญชู ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กล่าวว่า “วัดสามารถอยู่คู่กับชุมชนได้ เพราะวัดได้รับ

เงินบริจาคจากคนในชุมชนที่มาร่วมทำบุญสนับสนุนให้วัดมีรายได้และเป็นการกำลังสำคัญต่อการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรือง”

ชุมชนที่อาศัยอยู่ในความดูแลของวัดในเขตนี้ “อาศัยอยู่ในที่ดินมิสซังโรมันคาทอลิก บาทหลวงประจำวัดเป็นผู้ดูแลถามไถ่ทุกข์สุข เป็นการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างวัดกับชุมชน เพราะวัดเป็นแหล่งศูนย์รวมการพัฒนาทางด้านจิตใจ เพื่อให้คนในชุมชนมีความรักสามัคคีต่อกัน และสามารถอยู่รวมกันอย่างมีความสุข”¹ และ “เมื่อในอดีต ความผูกพันของคนในชุมชนที่มีต่อวัดนั้น มีความเหนียวแน่นอย่างเห็นได้ชัด เพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่พูดจากันเป็นภาษาญวน โดยเฉพาะผู้สูงอายุในหมู่บ้านจะเข้าร่วมกิจกรรมวัดอย่างพร้อมเพรียง”²

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่ผูกพันใกล้ชิดกับวัดนั้น “เนื่องจากวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นศูนย์กลางจตุรรวมจิตใจของคนในชุมชน ชุมชนที่อาศัยอยู่ในที่ดินมิสซังโรมันคาทอลิก จะสะดวกต่อการเข้าร่วมการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และที่สำคัญคือสะดวกต่อการดูแลและการเยี่ยมเยียนถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนจะเน้นทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ”³

ขณะเดียวกันบุคคลที่อาศัยอยู่ในที่ดินของวัดมีความคิดเห็นต่อวัดว่า “ชาวคาทอลิกที่ปลูกสร้างบ้านเรือนในที่ดินมิสซังโรมันคาทอลิก จะเสียค่าเช่าในราคาถูก อาศัยอยู่ได้ชั่วลูกชั่วหลาน ไม่มีการไล่ที่ ที่สำคัญคือ อยู่ใกล้วัดสะดวกต่อการไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาและมีบาทหลวงประจำวัดคอยดูแลทุกข์สุข”⁴

แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนนั้น ทั้งสองฝ่ายต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จะเห็นได้จากรายได้วัดส่วนใหญ่ได้มาจากคนในชุมชนร่วมบริจาคเงินทำบุญบำรุงวัด วัดจึงดำรงอยู่คู่กับชุมชนและมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากผู้ที่อาศัยอยู่ใน

¹ โยเซฟ เทรบาออล, บาทหลวง. (เจ้าคณะมิสซังต่างประเทศ Missions Etrangères de Paris) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 254 ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500. เมื่อ 10 ธันวาคม 2546.

² อินทรีย์ บัวสมบุรณ์, ดร. (อาจารย์โรงเรียนเซนต์คาเบรียลและบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

³ สุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

บัณฑิตย์ ประจงกิจ, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดคอนเซ็ปชัน. เมื่อ 20 ธันวาคม 2546.

⁴ ประภา ชลหาญ. (บุคคลในชุมชน และอดีตอาจารย์โรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 252/2 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2546.

เขตที่ดินพระราชทานของมิสซังโรมันคาทอลิก บาทหลวงประจำวัดทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างสงบสุข

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้กับชุมชน

การก่อตั้งโรงเรียนขึ้นในเขตของวัดเป็นแนวความคิดของมิชชันนารีที่ต้องการให้วัดรับภาระด้านการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมและมุ่งพัฒนาเยาวชนให้ได้รับความรู้ความสามารถ และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ การสร้างวัด โรงเรียน และที่พักอาศัย จึงมีการจัดสรรที่ดินให้รวมกลุ่มอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการดูแลตามไถ่ทุกข์สุขของคนในชุมชน จะเห็นได้ว่า ชุมชนส่วนใหญ่เป็นกำลังที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานศึกษาแหล่งค้นคว้าวิทยาการต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงต้องมีการพัฒนาองค์กร เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่อคนในชุมชนและสังคมทั่วไป ที่จะสนับสนุนโรงเรียนและส่งบุตรหลานเข้าศึกษากลายเป็นพลังสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้สามารถก่อตั้งโรงเรียนขึ้น

ซิสเตอร์เปเรชเดส ดร.บุญเรือน หมั่นทรัพย์ มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้กับชุมชนว่า

...โรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้ บริหารงานและจัดการศึกษา โดยบาทหลวง ประจำวัด ในอดีตมิชชันนารีสร้างวัด เพื่อเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา โรงเรียนในความดูแลของวัดบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คือ รักและรับใช้ เน้นนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนเป็นสนามแห่งการแพร่ธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการควบคู่กับด้านคุณธรรมจริยธรรม ในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนในความดูแลของวัดหวังผลเพื่อพัฒนาเยาวชน ให้มีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเอง ด้วยจิตใจแห่งความรักและความรับใช้อย่างเต็มกำลังความสามารถ... เนื่องจากการจัดการศึกษาคาทอลิกใช้หลัก "คุณธรรม นำความรู้"...¹

แสดงให้เห็นว่า พลังของชุมชนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อโรงเรียนมีผู้ส่งเสริมสนับสนุนต่อการพัฒนาองค์กรแล้วความเจริญก้าวหน้า

¹ บุญเรือน หมั่นทรัพย์, ซิสเตอร์เปเรชเดส ดร. (เลขาธิการสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก ประเทศไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ABAC) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ทีมมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ห้วหมาก. เมื่อ 9 มกราคม 2547.

ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม อาคารสถานที่ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในเขตความดูแลของวัด

อาจารย์ผู้สอนซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้กับชุมชนว่า

วิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น เช่น กิจกรรมนิทรรศการวันวิชาการ กิจกรรมวันคริสต์มาส กิจกรรมสังสรรค์วันปิดภาคเรียน ฯลฯ และโรงเรียนได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาชุมชนบ้างตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น ร่วมพัฒนาทำความสะอาดถนนตามหมู่บ้าน ออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เป็นต้น และจากการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นกิจกรรมด้านการเรียนการสอน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในภูมิปัญญาท้องถิ่น มาผสมผสานกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาช่วยกิจกรรมด้านการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมค่ายพักแรม ลูกเสือ ได้เชิญนายตำรวจท้องถิ่นมาให้ความรู้ด้านการจราจร เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจร และรักษาระเบียบวินัย...¹

โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เป็นโรงเรียนที่บาทหลวงประจำวัดเป็นผู้วางนโยบายการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลเจริญงอกงามต่อเยาวชนในชุมชน ดังนี้

โรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้ จัดการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไร เพราะการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น หวังผลเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมทางคริสต์ศาสนา ควบคู่กับการเรียนรู้วิชาการ โรงเรียนคริสต์ได้รับความนิยมนว่าเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนได้ดี เพราะเน้นภาษาอังกฤษ ซึ่งเจ้าของ

¹ นกุล ป้องศรี. (อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

กิงแก้ว ผิวเกลี้ยง. (อาจารย์ผู้สอน และฝ่ายธุรการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

ภาษาเป็นผู้สอนเน้นคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจนั่นคือ มุ่งพัฒนาจิตใจเยาวชนเป็นปัจจัยสำคัญ¹

3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้

วัดและโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากวัดเป็นผู้วางนโยบายการบริหารโรงเรียนอย่างมีระบบ โรงเรียนก่อตั้งขึ้นมาเป็นภารกิจของวัด ที่ต้องดูแลส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้รับการพัฒนาและมีความเจริญงอกงามต่อผู้เรียน ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

โดยทั่วไปในอดีต มิชชันนารี ซื่อสัตย์เพื่อสร้างวัด โรงเรียน ที่อยู่อาศัย ให้ชาวคาทอลิกได้รวมกลุ่มอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยมีเหตุผลว่า สะดวกต่อการเข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา โรงเรียนคริสต์ในเขตความดูแลของวัดจึงเปรียบเสมือนสนามแห่งการแพร่ธรรม เพราะเน้นการอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาจิตใจ อบรมเด็กนักเรียนให้เป็นคนดี คือ ดีในทางที่นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม

ภราดา ดร.มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ (ชมจินดา) อธิการบดีกิตติคุณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเป็นบุคคลที่เคยพำนักในชุมชนมีความคิดเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัด ดังนี้

... มิชชันนารีที่เดินทางมาเผยแผ่คริสต์ศาสนา เมื่อในอดีตถ้ำตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ไหน มักจะสร้างวัดและโรงเรียนเพื่อใช้เป็นที่พักอบรมสั่งสอนเยาวชนสำหรับผู้เตรียมตัวเพื่อศึกษาเกี่ยวกับหลักคำสอนคริสตศาสนา ได้แก่ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส ทั้งเด็กคาทอลิกและ เด็กต่างศาสนา โรงเรียนในความดูแลของวัดเรียกว่า Parochial School คือ โรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัด เช่น โรงเรียนคอนเซ็ปชัน โรงเรียนโยนออฟอาร์ค ฯลฯ ในอดีตการจัดการเรียนการสอนใช้หนังสือวัด หรือหนังสือไทยเขียนเป็นภาษาโรมัน (Romanised characters)

¹ ศวง สุระสว่างค์, บาทหลวง. (อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 2/4 หมู่ 6 ถนนเพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73130. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

สุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

อดิศักดิ์ กิจบุญชู, บาทหลวง. (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ และผู้แทนรับใบอนุญาตจากมิสซังโรมันคาทอลิก) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 21 ธันวาคม 2546.

คณะมิชชันนารีที่เผยแพร่ศาสนาจะต้องออกเสียงเป็นภาษาไทย ดังนั้น มิชชันนารีจึงใช้เขียนเป็นภาษาโรมัน เรียกว่า ภาษาวัด (คือออกเสียงเป็นภาษาไทย แต่เขียนเป็นอักษรโรมัน) เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และโรงเรียนในความดูแลของวัดในเขตนี้ ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ปกครองมีความนิยมการจัดการศึกษาที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะตรงตามหลักเกณฑ์ที่มิชชันนารี ได้ตั้งไว้ว่า “ที่ไหนมีวัด ที่นั่นมีโรงเรียน”¹

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียน เกิดจากแนวความคิดของมิชชันนารีในอดีตได้วางรากฐานไว้ โดยมอบหมายให้บาทหลวงประจำวัดทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และวางนโยบายบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนของวัดควบคู่กันไป หวังผลเพื่อให้เยาวชนของชาติ อ่านออก เขียนได้ เป็นปัจจัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในเขตนี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากบาทหลวงประจำวัดเป็นผู้รับใบอนุญาตจากมิสซังโรมันคาทอลิก และเป็นผู้ดูแลโรงเรียนในเขตที่ดินพระราชทานแห่งนี้แทนมิสซังนิกายโรมันคาทอลิก อำนาจผู้บริหารสูงสุดคือบาทหลวงเป็นผู้พิจารณาโครงการและอนุมัติจำนวนเงินตั้งแต่หลักแสนขึ้นไป เช่น การก่อสร้างอาคาร การจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อนำเสนอตามลำดับขั้นตอนไปยังมิสซังโรมันคาทอลิก เป็นโครงการการสนับสนุนโรงเรียนให้สามารถดำรงอยู่ได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของบาทหลวงประจำวัดที่ว่า “การบริหารวัดและโรงเรียนยึดหลักการและนโยบายดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ คือ วัด เป็นศูนย์รวมพัฒนาจิตใจ โรงเรียน เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ทั้งวัดและโรงเรียน ต่างก็เป็นสนามแห่งการแพร่ธรรม และกิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมจริยธรรมเป็นสำคัญ”²

โรงเรียนในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนี้ จะดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดความราบรื่น “ขณะเดียวกันเมื่อบาทหลวงประจำวัดกำลังประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดเสียงดัง เพราะ

¹ มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ, ภราดา ดร. (อธิการบดีกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) หัวหมาก. เมื่อ 9 มกราคม 2547.

² สุทธิรักษ์ ชุมศรีพันธุ์, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

ศักดิ์ชัย ทรัพย์อัประไมย, บาทหลวง. (ผู้อำนวยการโรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ และอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเซ็ปชัญ) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์. เมื่อ 25 ธันวาคม 2546.

วัดกับโรงเรียน ต่างมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมเพื่อให้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และเมื่อวัดจัดกิจกรรมโรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสมอ เช่น งานแห่แม่พระ งานฉลองวัด งานวันคริสตมาส ฯลฯ และทุกวันศุกร์สิ้นเดือนครุฑาทอลิก และครูพุทธ จะเข้ารับการอบรมจริยธรรมจากบาทหลวงประจำวัด”¹

แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับวัด “เพราะบาทหลวงประจำวัดเป็นผู้วางนโยบายบริหารโรงเรียน โดยพิจารณาเห็นชอบอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับโครงการการดำเนินการด้านการพัฒนาโรงเรียนให้มีการขยายตัวด้านการจัดการศึกษา ตามลำดับขั้นตอน การจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาการและแพรวพรรณ เน้นการอบรมบ่มนิสัยให้เด็กมีความประพฤติดี สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข”²

นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนในเขตนี้กล่าวคือ “โรงเรียนดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยรับนโยบายจากผู้บริหารสูงสุด คือ บาทหลวงประจำวัดพิจารณาเห็นชอบ แล้วมอบหมายงานให้โรงเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ”³

¹ ชนะ ธนะสมบุรณ์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอนุบาลชนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

สุวภัฏ จุลสุคนธ์. (อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 21 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

² ละม่อม ชีรานนท์. (อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมาแตร์ เดอี และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 44 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2546.

บุญเลิศ ปุณยเวชสุนทร. (อาจารย์ผู้สอนและฝ่ายวิชาการโรงเรียนโยนออฟอาร์คแผนกมัธยม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 23 ธันวาคม 2546.

โยเซฟ เทรบาออล, บาทหลวง. (เจ้าคณะมิสซังต่างประเทศ Missions Etrangères de Paris) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 254 ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500. เมื่อ 10 ธันวาคม 2546.

ศวง คุระธรรม์, บาทหลวง. (อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 2/4 หมู่ 6 ถนนเพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

³ อุทัยวรรณ คุโรวาท, ชิสเตอร์. (ผู้อำนวยการโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

ทั้งวัดและโรงเรียนต่างก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ชุมชนเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ สร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกด้วย ซึ่งตรงกับความคิดเห็นที่ว่า

...ชุมชนเป็นพลังผลักดันที่สำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวัดอยู่ใกล้โรงเรียนในขณะที่บาทหลวงประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมสร้างความใกล้ชิด และเกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ ควบคู่ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะเกิดผลดีต่อนักเรียนที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย กล่อมเกลাজิตใจ ให้เป็นผู้มีความประพฤติดี นักเรียนที่ได้รับการอบรมจากบาทหลวงประจำวัด สร้างความอบอุ่นใจต่อผู้ปกครองที่ลูกหลานได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด...¹

จากที่กล่าวมา วัด ชุมชน และโรงเรียน ได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ เพราะมีพลังของชุมชนเป็นพลังผลักดันให้สามารถพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ การบริหารงานของวัด มีคณะกรรมการบริหารงานวัด ซึ่งเป็นผู้นำในชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดและชุมชน ซึ่งวัดได้รับการพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง เพราะชุมชนให้การสนับสนุน ร่วมบริจาคเงินให้วัดสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ โรงเรียนมีซิสเตอร์และคณะบริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารด้านการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอน และนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย และขณะเดียวกันในการดำเนินการภายในองค์กรสามารถพัฒนาและขับเคลื่อนไปได้ เพราะได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่าที่คอยให้การช่วยเหลือ เช่น จัดงานการกุศลเพื่อหารายได้ช่วยเหลือโรงเรียน โดยมอบทุนการศึกษาช่วยเหลือนักเรียน มอบสวัสดิการช่วยเหลือครู ควบคู่กับ

¹ อินทรีย์บัวสมบุรณ์ ดร. (อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล, เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

สุกานดา ขุนตักดา. (อดีตอาจารย์ผู้สอนโรงเรียนโยนออฟอาร์ค) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

ประเวท ตรีมุข. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค และเป็นบุคคลในชุมชน) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

สุวดี ; และสุนิสา เนียมเปรม. (ผู้ปกครองโรงเรียนโยนออฟอาร์ค วิศวกรโยธา อาจารย์มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ ABAC) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค, เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

โรงเรียนที่จัดสวัสดิการตอบแทนบุคลากร ฯลฯ ดังนั้น ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนในเขตนี้ว่า

วัด เป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ปฏิบัติตามหลักความเชื่อและศรัทธา บาทหลวงประจำวัดจะคอยดูแลทุกข์สุข ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในที่ดินพระราชทานของวัดมิสซังนิกายโรมันคาทอลิก ดังนั้นพลังของชุมชนเหล่านี้กลายเป็นพลังผลักดันที่สามารถก่อตั้งโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาค้นคว้า และเป็นสนามแห่งการแพร่ธรรม คือ อบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม กล่อมเกล่าจิตใจเยาวชนให้เป็นคนดี มีความประพฤติดีและมีระเบียบวินัย¹

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เน้นกิจกรรมด้านปฏิบัติร่วมกัน จะเห็นได้จากงานฉลองวัด และการจัดกิจกรรมของวัด โรงเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลผ่านพ้นไปได้ด้วยความราบรื่น

อนึ่ง ผู้วิจัยใคร่ตั้งข้อสังเกตต่อโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชันและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ว่า แนวทางการจัดการศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมในสมัยปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวคือโรงเรียนทั้งของภาครัฐและเอกชน จะต้องส่งเสริมและพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัยโดยใช้คอมพิวเตอร์ ด้านภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศมีอาจารย์ต่างประเทศเจ้าของภาษามาสอนโดยตรง ด้านคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องให้ความสำคัญที่จะอบรมบ่มนิสัยนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ ดังนั้นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งในเขตนี้ จะต้องมีความตื่นตัวมีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะพัฒนาโรงเรียน บุคลากร กิจกรรมด้านการเรียนการสอน ให้มีความทันสมัยในสถานภาพที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันในด้านต่าง ๆ นั่นคือ โรงเรียนจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รู้เท่าทันข่าวสารข้อมูลมีเช่นนั้นแล้วความนิยมที่มีมาเมื่อในอดีตอาจลดลงได้ เมื่อผู้ปกครองมีโรงเรียนที่เป็นทางเลือกมากขึ้น เช่น โรงเรียนภาครัฐ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์ ฯลฯ

¹ สุทธิชัย ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง. (เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสส เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

บทที่ 4

บทสรุป

งานวิจัย เรื่อง โรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญ และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ โดยศึกษาเอกสารชั้นต้นจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ได้แก่ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักมิสซังต่างประเทศ วัดคริสต์ ฯลฯ และเอกสารชั้นรอง ได้แก่ จดหมายเหตุ พระราชพงศาวดาร ประชุมพงศาวดาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุมชนในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนี้ มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี กล่าวคือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ ให้บาทหลวงหลุยส์ ลาโน (Louis Laneau) และกลุ่มคนต่างชาติ ที่เข้ามาอาศัยชาติแรก คือ ครอบครัวคริสตังชาวกาย จำนวนประมาณ 4-5 ครอบครัว มาทำหน้าที่ดูแลที่ดินผืนนี้ ซึ่งเป็นที่ดินในส่วนของพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยังพระราชทานที่ดินให้ทหารอาสาสมัครชาวโปรตุเกส ที่รับราชการทหารมีความดีความชอบ จำนวนประมาณ 60-70 ครอบครัว เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตนี้ด้วย

ต่อมาบาทหลวงหลุยส์ ลาโน คริสตังชาวกาย คริสตังชาวโปรตุเกส ได้ร่วมมือกัน ก่อตั้งวัดคริสต์ขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งรวบรวมเงินได้จากการรับบริจาคในกลุ่มเพื่อนสนิทนามาส่งสร้างวัดหลังขนาดย่อม ชื่อว่า “วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล” ปัจจุบัน คือ “วัดคอนเซ็ปชัญ”

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวเขมรที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ไปอาศัยรวมอยู่กับผู้สืบเชื้อสายชาวโปรตุเกส บริเวณบ้านวัดคอนเซ็ปชัญ ซึ่งขณะนั้นบ้านเมืองเขมรเกิดจลาจลวุ่นวาย ชาวเขมรที่มาอาศัยรวมอยู่ในบริเวณนี้เรียกที่อยู่อาศัยว่า “บ้านเขมร”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ใช้เงินส่วนพระองค์ ซื้อที่ดินสวนแปลงใหญ่ใกล้เคียง พระราชทานที่ดินเพื่อสร้างที่พักอาศัย เครื่องอุปโภคบริโภค เหตุผลตามหลักฐานมีดังนี้ คือ “...ต้องพระราชประสงค์ ครั้วญวน ครั้วเขมร ให้เข้าไปตั้งบ้านเรือนไว้เป็นหมวดเป็นกอง จะให้เป็นกองทหารปืนใหญ่ ไว้สำหรับการศึกสงครามสืบไป...” ในพ.ศ.2380 ประมุขมิสซังโรมันคาทอลิกสยาม ออกทุนช่วยเหลือสร้างวัดด้วยไม้ พ.ศ.2410 สามารถสร้างวัดด้วยอิฐฉาบปูน สร้างบ้านบาทหลวง บ้านซิสเตอร์ และปัจจุบันตั้งชื่อวัดตามองค์อุปถัมภ์ของวัด คือ “วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์” (วัดบ้านญวน)

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ทรงตรากฎหมาย ร.ศ.128 (พ.ศ.2452) อนุญาตให้มิสซังโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ เจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล จึงประกาศยกเนื้อที่บ้านญวนวัดแขวงฝรั่งชัวซาเวียร์ และบ้านเขมร วัดอิมมาคุเลตคอนเซ็ปชัน ในตำบลสามเสนสองแห่งนี้ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซังนิกาย โรมันคาทอลิก

เมื่อมิชชันนารีได้รับพระราชทานที่ดินและสิ่งของสำหรับสร้างวัดคริสต์ เพื่อใช้เป็น สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางคริสตศาสนา บาทหลวงประจำวัดนอกจากทำหน้าที่อบรม กลุ่มเกลาจิตใจบุคคลในชุมชนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ยังทำหน้าที่ยึดนโยบายปฏิบัติ ตามหลักคริสตังที่ว่า “สร้างวัดคริสต์ที่ไหน ก็สร้างโรงเรียนคริสต์ที่นั่นควบคู่กันไป” เนื่องจาก พลังของชุมชนเป็นแรงผลักดันให้สามารถก่อตั้งโรงเรียนขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด ของบิชอปมารี โยเซฟ แปร์รอส ประมุขมิสซังสยาม (พ.ศ. 2453-2468) ที่ว่า “เมื่อมีวัดคริสต์อยู่ ที่ไหน ต้องมีโรงเรียนคริสต์ เพราะการจัดตั้งโรงเรียนคริสต์ ถือเป็นสถานศึกษาที่ใช้อบรมสั่งสอน แก่ลูกหลานชาวคริสต์ และลูกหลานต่างศาสนา”

โรงเรียนคริสต์ที่ก่อตั้งขึ้นในเขตวัดนี้เรียกว่า parochial school คือโรงเรียนที่อยู่ใน ความดูแลของวัด ซึ่งบาทหลวงประจำวัดเป็นผู้แทนรับใบอนุญาต ดูแลโรงเรียนในเขตที่ดิน พระราชทานแห่งนี้แทนมิสซังโรมันคาทอลิก การบริหารวัดและโรงเรียนยึดหลักการและนโยบาย ปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ วัดเป็นศูนย์รวมของการพัฒนาจิตใจ โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ดังนั้นทั้งวัดและโรงเรียนต่างมีความสำคัญ คือ เป็น สนามแห่งการแพร่ธรรม เพราะกิจกรรมระหว่างวัดกับโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมจริยธรรมเป็น ประเด็นสำคัญ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามคือ การสัมภาษณ์บุคคลต่อไปนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร วัด ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และบุคคลในชุมชน ผลจากการสัมภาษณ์และ ข้อมูลที่รวบรวมได้ พบว่า โรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดในเขตนี้ ยึดหลักการจัดการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้าชายหญิง เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส ทั้งเด็กคาทอลิกและเด็กต่าง ศาสนา กิจกรรมด้านการเรียนการสอนเน้นภาษาอังกฤษ ชาวต่างชาติเจ้าของภาษาสอนเองและเน้น คุณธรรมจริยธรรม มุ่งอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีเมตตา มีความซื่อสัตย์ และมีระเบียบวินัย เมื่อในอดีตจัดการศึกษาด้วยใจ ไม่หวังผลกำไร และปัจจุบัน จัดการศึกษายึดหลักนโยบายของมิสซังโรมันคาทอลิก คือ เน้นด้านวิชาการ ภาษาอังกฤษ คุณธรรมจริยธรรม

โดยไม่แสวงผลกำไร ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละหวังผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัดคอนเซ็ปชัญและวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กับโรงเรียนคริสต์ในความดูแลของวัดแห่งนี้ เนื่องจากวัดกับโรงเรียนคริสต์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะบาทหลวงประจำวัดเป็นผู้แทนรับใบอนุญาต ดูแลโรงเรียนคริสต์ในเขตที่ดินพระราชทาน แห่งนี้ แทนมิสซังโรมันคาทอลิก การบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน ปฏิบัติงานของโรงเรียน ตอบรับนโยบายจากผู้บริหารสูงสุดคือ บาทหลวงประจำวัดต้องพิจารณา เห็นชอบก่อน

ผลจากการศึกษา เรื่องโรงเรียนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในความดูแลของวัดคอนเซ็ปชัญ และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายซึ่งเป็นแนวความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงแนวความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนคริสต์ที่อยู่ในความดูแลของวัดในเขตนี้ว่า หลักการและนโยบายที่มิสซังนิกายโรมันคาทอลิกบริหารโรงเรียนในเขตนี้ จะถือเป็นแนวทางที่สำคัญต่อการศึกษาค้นคว้างานด้านประวัติศาสตร์และจะเกิดประโยชน์ ต่อเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่มีความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมรดกทางประวัติศาสตร์อันล้ำค่าของชุมชนในความดูแลของวัดทั้งสองแห่งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น ที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

- กระทรวงธรรมการ, กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.111) ตรวจและจัดโครงการศึกษา.
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ศ/4. เลขที่ 9.
- กระทรวงธรรมการ, กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.117). จัดการเล่าเรียนตามมณฑลต่างๆ.
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม มร. 5 ศ/37. เลขที่ 7.
- กระทรวงนครบาล กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.121). ที่ดินขึ้นวัดฝ่ายศาสนาโรมันคาทอลิก.
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/12. เลขที่ 10.
- กระทรวงธรรมการ, กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.125). แผนจัดการศึกษา. สำนักหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม มร. 5 ศ/4. เลขที่ 5.
- กระทรวงนครบาล กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.128). พระราชบัญญัติ ว่าด้วยลักษณะฐานะของ
วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก ในกรุงสยาม ตามกฎหมาย. สำนักหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/12. เลขที่ 10.
- กระทรวงนครบาล กรมราชเลขาการ. (ร.ศ.129). พวกญวนเข้าวัดศาสนาคาทอลิก ตำบลวัดสามเสน
ขอรับโฉนดที่ดิน. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/15.
เลขที่ 56.
- กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2462). อนุญาตให้ตั้งโรงเรียนยออันนาคาร์ก
ตั้งอยู่ที่บ้านญวนสามเสน ตำบลบ้านญวนอยู่ต่อไป. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
ศธ.54.1/92. เลขที่ 13.
- กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2462). ผู้จัดการโรงเรียนอัสสัมชัญแจ้งความจำนงค์ว่า
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ศธ.54.1/228. เลขที่ 37.
- กระทรวงธรรมการ, แผนกโรงเรียนราษฎร์. (2467). แจ้งความจำนงค์ตั้งโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์.
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ศธ.54.1/1139. เลขที่ 26.

เอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

- กี๋ย ดาซาร์ด, บาทหลวง. (2517). จดหมายเหตุการเดินทางเข้าสู่ประเทศสยาม. แปลโดย สันต์
ท. โกมลบุตร. พระนคร : ม.ป.ท.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2513). พระราชหัตถเลขา รัชกาลที่ 5 เกี่ยวกับการกิจ
ของกระทรวงมหาดไทย พระราชทานสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี. เล่ม 1.

พระนคร : กระทรวงมหาดไทย.

ผ่อง แบบปติสตร์ปาลเลอแก้ว, สังฆราช. (2524). บันทึกเรื่องมิสซังแห่งกรุงสยาม. แปลโดย เพียงฤทัย
วสุณภูมิ. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ.2461. (2461). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 35 ภาคที่ 1-2
วันที่ 9 มิถุนายน 2461 มาตรา 14.

มงเซญอร์ ปาลเลอแก้ว. (2506). เล่าเรื่องกรุงสยาม. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร :
ก้าวหน้า.

เอกสารชั้นรอง

พระราชพงศาวดาร

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี. (2459). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์. รัชกาลที่ 1
กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง.

—————. (2459). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์. รัชกาลที่ 2 กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์. รัชกาลที่ 3 กรุงเทพฯ :
คุรุสภา.

—————. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์. รัชกาลที่ 4 กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์. รัชกาลที่ 5
กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

ประชุมพงศาวดาร

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 1. (2508). จดหมายเหตุเรื่องมิชชันนารีอเมริกันเข้ามาประเทศสยาม.
กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 12. (2507). เรื่องจดหมายเหตุของหมอบรัดเลย์ในรัชกาลที่ 4, ที่ 5.
กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 27. (2507). เรื่องไทยกับฝรั่งไมตรีกันครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์
มหาราช. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 40. (2470). เรื่องจดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งกรุงศรีอยุธยาตอนแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภาค 1. พระนคร : กรมศิลปากร.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 62. (2479). เรื่องทูตฝรั่งเศสกรุงรัตนโกสินทร์. พระนคร : กรมศิลปากร.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 67. (2512). จดหมายเหตุเกี่ยวกับเขมรและญวนในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : อรุณสภา.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 32. (2508). อธิบายเรื่องเบื้องต้นที่ไทยจะเป็นไมตรีกับฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 31-32. (2493). จดหมายเหตุเรื่องมิชชันนารีเข้ามาประเทศไทย. พระนคร : กรมศิลปากร.

หนังสือ

- 470 ปี แห่งมิตรสัมพันธ์ระหว่างไทยและโปรตุเกส. (2528). กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- กรมการศาสนา. (2525). วัตรราชาภิเษก. ใน ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- กรมศิลปากร. (2525). จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). การพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สมาคมทอลีกแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนา.
- ขจร สุขพานิช. (2519). ฐานันดรไพร่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะเซนต์คาเบรียล. (2544). ศตวรรษสมโภช. กรุงเทพฯ : ชันปรินติ้ง.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2506). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพกับกระทรวงมหาดไทย. พระนคร : กระทรวงมหาดไทย.
- จำรัส นองมาก. (2538). การรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน : แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- จุลจักรพงษ์, พระองค์เจ้า. (2505). เจ้าชีวิต. พระนคร : คลังวิทยา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2540). มหาธีรราชานุสรณ์ (80 ปีแห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เลี้ยงประชา. (2524). สังคมวิทยา. นครปฐม : โครงการผลิตเอกสารตำราเรียน
วิทยาลัยครูนครปฐม.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา. (2501). ไทยรบพม่า. พระนคร : อักษร
สัมพันธ์.

———. (2511). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 2 เล่ม 1. (อนุสรณ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ พลเรือเอกหลวงอาจณรังค์ (อิง ช่างสุวนิช) ณ วัดเทพศิรินทราวาส). กรุงเทพฯ :
บุญส่งการพิมพ์.

———. (2514). ความทรงจำ. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.

———. (2516). ชีวิตและงานของสุนทรภู่. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ.

เดือน คำดี. (2529). การเผยแพร่งานศาสนาคริสต์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2503). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 3 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ :
คุรุสภา.

———. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 3 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

———. (2504). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4 เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

ไถยน้อย ; และประมวลวิทย์. (2504). 49 กษัตริย์ไทย. พระนคร : คลังวิทยา.

นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรมหมื่น. (2486). ประวัติการทูตของไทย. พระนคร : สำนักนายก
รัฐมนตรี.

เนตรนฤศ นาควัชร. (2525). กรุงเทพมหานคร : การตั้งถิ่นฐานในอดีต. ใน พัฒนาการทางด้านวิชา
การแต่ละสาขาในรอบ 200 ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. หน้า 22 – 31. กรุงเทพฯ : สถาบันไทย
ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการในโอกาส
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ครบรอบ 200 ปี).

ประพัฒน์ ตรีณรงค์. (2504). ชีวิตและงานเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี. พระนคร :
วัฒนาพานิช.

ประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย. (2510). พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ไทยหัตถการพิมพ์.

ปรีชา จินตเสรีวงศ์. (2531). แนวทางการพัฒนาสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกใน
ประเทศไทย. นครปฐม : วิทยาลัยแสงธรรม.

ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2546). คู่มือแนวทางการจิตตภาลของโรงเรียนใน
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ (ฉบับปฏิบัติการขั้นต้น). กรุงเทพฯ : พี.ที.เอ.เบสท์
ชีฟพลาย.

- พงศาวดารญวน. (2509). กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2540). สังคมศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ
ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. กรุงเทพฯ :
ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2525). ประชากรกรุงเทพมหานครในรอบ 200 ปี. ใน พัฒนาการทางด้าน
วิชาการแต่ละสาขาในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์. หน้า 1-21. กรุงเทพฯ :
สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารการสัมมนาทางวิชาการใน
โอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ครบรอบ 200 ปี).
- มหกรรมการศึกษาคาทอลิก 336 ปี การศึกษาคาทอลิกไทยและ 50 ปี สำนักงานการศึกษา
คาทอลิกสากล. (2545). กรุงเทพฯ : ชันปรีนติ้ง .
- มานิจ ชุมสาย, หม่อมหลวง. (2522). ประวัติศาสตร์ญวน-ไทยในเรื่องเขมร-ลาว. รวบรวมจาก
เอกสารกระทรวงการต่างประเทศของรัฐบาลฝรั่งเศส, กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์. (2545). คู่มือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. (2504). พระประวัติตรัสเล่า. กรุงเทพฯ :
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรยุทธ กิจบำรุง. (2546). บาทหลวง. กรุงเทพฯ : จัดพิมพ์โดยสื่อนวชนคาทอลิกแห่ง
ประเทศไทย.
- วัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า. (2517). อนุสรณ์วันเสด็จพระราชดำเนินงานฉลอง 300 ปี.
กรุงเทพฯ : บริษัทชุมชน.
- วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์. (2527). ทวีธาวัชรสมโภช. กรุงเทพฯ : ธีระการพิมพ์.
- วิกเตอร์ ลาร์เก. (2527). ประวัติวัดโรมันคาทอลิกฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน พ.ศ.2377-2527.
กรุงเทพฯ : มิสซังต่างประเทศ.
- (2530). ประวัติวัดแม่พระปฏิสนธิ์นิรมล (วัดคอนเซ็ปชัน) พ.ศ.2217-2530.
กรุงเทพฯ : มิสซังต่างประเทศ.
- วิทยาลัยแสงธรรม, บรรณารักษ์. (2533). ประวัติศาสนจักรคาทอลิกไทย : สมัยกรุงศรีอยุธยา
สังคายนาวาติกันที่ 2 (พ.ศ.2098-พ.ศ.2508). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยแสงธรรม.
- วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์, และอินทรีย์ บัวสมบุรณ์. (2543). การจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สงวน อึ้งคง. (2503). สิ่งแรกในเมืองไทย. ชุด 3 พระนคร : แพร่พิทยา.

สนั่น เมืองวงษ์. (2518). *ประวัติศาสตร์ไทยธนบุรี-รัตนโกสินทร์*. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นริศานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา กับ ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา. (2499). *สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา*. (2499). *สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา*. เล่ม 2. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

----- . (2499). *สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา*. เล่ม 14. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

----- . (2499). *สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา กับ ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา*. (2499). *สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา*. เล่ม 21. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

สมบัติ พลายน้อย. (2505). *ชาวต่างประเทศในประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.

สะอาด ไชยวัฒน์. (2519). *การศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเทียบงานกรรมทูตของโรมันคาทอลิกกับ โปรเตสแตนต์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สุริยบรรณ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ.2545-2549*. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์.

สำนักราชเลขาธิการ. (2525). *พระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์.

สุรัชย์ ชุ่มศรีพันธุ์. (2537). *ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย 25 ปีไทย-วาติกัน* กรุงเทพฯ : อัสสัมชัญ.

----- . (2538). *ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย*. เอกสารการสอนวิชาประวัติศาสตร์คาทอลิกไทยที่วิทยาลัยแสงธรรม, กรุงเทพฯ : อัสสัมชัญ.

เสรี พงศ์พิศ. (2525). *คาทอลิกกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

อาเดรียง โลเน. (2546). *ประวัติมิสซังกรุงสยาม*. แปลโดย ปอล ซาเวียร์. พิมพ์ครั้งแรก กรุงเทพฯ : อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.

อุทัย หิรัญโต. (2519). *สังคมวิทยาประยุกต์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

Bayona, Teresits. (1998). *Philosophy of Catholic Education*. Its implication On Administration and Student formation, in the third millennium. Bangkok : ABAC Press.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

- กิริติ บุญเจือ. (2525). *วิวัฒนาการของหมู่บ้านมิตตคาม*. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). *สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวฉวน*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. (2514). *นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของคนจีนในประเทศไทยในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขา ประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- ถนอม อานามวัฒน์. (2514). *ความสัมพันธ์ระหว่างไทย เขมรและฉวนในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- บุญเรือน หมั่นทรัพย์. (2538). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปฐมพร อินทรากูร ณ อยุธยา. (2525). *บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาในประเทศไทย พ.ศ.2461-พ.ศ.2497*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. (2533). *การถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกในสังคมไทย : ศึกษาบทบาทของ มิชชันนารีโปรเตสแตนท์ระหว่าง พ.ศ.2371-2411*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุสตี ลิ้มพะสุด. (2520). *ปัญหาเกี่ยวกับชาวฉวนในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงสมัยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2367-2453)*. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พา ไชยเดช. (2514). *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์กับครูโรงเรียนราษฎร์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มีศักดิ์ ว่องประชาบุญกุล. (2527). *การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนมูลนิธิภราดา คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. การบริหาร การศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ลดาวัลย์ พวงนิล. (2531). บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาสายสามัญระหว่าง พ.ศ.2497-2529. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิวัฒน์ แพร่สิริ. (2543). วิวัฒนาการและอนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาร์ตดศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2512). นโยบายการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- สายอรุณ ผิวเกลี้ยง. (2538). พัฒนาการของการศึกษาที่จัดโดยคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตในประเทศไทย : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาร์ตดศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ ทองมังกร. (2528). การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิตย์ แสงขำ. (2526). บทบาทของมิชชันนารีในกายโปรแตสแตนท์ในการจัดการศึกษาภาคเอกชนในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2367-2475. ปรินญาพันธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพรรณิ กาญจนะฐิติ. (2507). บทบาทของมิชชันนารีในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ สุขชัย. (2538). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรรณณ จันทรชลอ. (2536). พฤติกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อินทรีย์ บัวสมบุรณ์. (2537). การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยภาษาต่างประเทศ

Chumsriphan, Surachai. (1990). *The Great Role of Jean – Louis Vey, Apostolic Vicar of Siam (1875-1909) in the church History of Thailand during the Reformation Period of King Rama V The Great (1868-1910)*. Dissertation and Doctoratum in Facultate Historiae Ecclesiasticae Pontificiae Universitatis Gregorianae. Rome.

Nidhibhadrabhorn, Anusak. (1999). *Quality Education : Assessment of Mathematical Cognitive Skills and Analytical Ability of Grade 9 Students in Gabrielite Schools (Thailand)*. Ph.D. Dissertation in Faculty of Public Administration, National Institute of Development Administration (NIDA).

บทความและวารสาร

กำธร กุลชล ; และทรงสรรค์ นิลกำแหง. (2523, ธันวาคม-2525, ธันวาคม). วิวัฒนาการทางกายภาพของรัตนโกสินทร์ ฝั่งตะวันออก : ตั้งแต่ก่อนเริ่มสร้างกรุงจนถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง. ศิลปากร. ฉบับพิเศษ 4-5 : 221-241.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2525). เรื่องคดีของฝรั่งเข้าเมืองไทย. เอกสารการนิเทศการศึกษฉบับสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.

ไพโรจน์ โพธิ์ไทร. (2528, เมษายน). ภูมิหลังของวัฒนธรรมโปรตุเกสในเขตวัดอิมมาคูเลตเซ็ปชัญสามเสน. สารวัฒนธรรมพิเศษ. เล่ม 3 : 2-37.

วิวัฒน์ แพร์สิริ; และ สุวิธ สุวจุฬาร. (2545, สิงหาคม-2546, กรกฎาคม). มรดกการศึกษาคาทอลิก (ในประเทศไทย). วารสารการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย. 33: 272-330. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิวัฒน์ แพร์สิริ. (2546, มกราคม – เมษายน). บทความพิเศษคุณลักษณะเฉพาะของการศึกษาคาทอลิก. วารสารเซนต์โธมัส. 4(9) : 20 – 21.

สมาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย). (2545, สิงหาคม – 2546, กรกฎาคม). วารสารการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย. ปีที่ 33. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์.

เอกสารการประชุมและรายงานประจำปี

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการส่งเสริมชีวิตครอบครัว. (2529). แผนการสร้างกลุ่มครอบครัวชุมชน (งานอภิบาลครอบครัว) พ.ศ. 2529-2535. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการส่งเสริมชีวิตครอบครัว. รายงานประจำปี 2528. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา. (2518). รายงาน 3 ปี (2516 – 2518) ศูนย์สังคมพัฒนา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สำนักเลขาธิการสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา. (2530). กิจกรรมและงบประมาณช่วยเหลือเกื้อกูลแนวทางและแผนการทำงาน 3 ปี 2530 – 2532. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สัมภาษณ์

กิ่งแก้ว ผิวเกลี้ยง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

ขจรศักดิ์ สุนลี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

คมกฤช อนามนารถ, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 135 หมู่ 1 ต.ป่าจี่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57170. เมื่อ 29 ธันวาคม 2546.

ฉวีวรรณ รัตนนิรันดร์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 38/2 ถ.วุฒากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

ชนะ ธนสมบูรณ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 250 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

ชาญชัย กุหาพันธ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 198 ถนนราชวิถี แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 27 ธันวาคม 2546.

- นงลักษณ์ มีศรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม
2546.
- นัยนา นิลนฤนาท. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 22/16
หมู่ 5 ซ.บุญประเสริฐ ต.บางศรีเมือง อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000. เมื่อ 17 ธันวาคม
2546.
- นุกูล ป้องศรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม
2546.
- บัณฑิตย์ ประจงกิจ, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,
บ้านเลขที่ 167 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300.
เมื่อ 20 ธันวาคม 2546.
- บุญเรือน หมั่นทรัพย์, ชีสเตอร์ ดร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240. เมื่อ 9 มกราคม
2547.
- บุญเลิศ ปุณยเวชสุนทร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 23 ธันวาคม
2546.
- บุศรา บัวประดิษฐ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 167
ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม
2546.
- ประกอบกิจ ปรีชาวุฒิ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม
2546.
- ประภา ชลหาญ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 252/2
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14
พฤศจิกายน 2546.
- ประเวท ตริมุข. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 ธันวาคม
2546.

- พนิดา มะโรงศรี, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.
- พยุ่ง เอียงผาสุก. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 115/1 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.
- มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ, ภราดา ดร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240. เมื่อ 9 มกราคม 2547.
- โยเซฟ เตรบาออล, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 254 ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500. เมื่อ 10 ธันวาคม 2546.
- รุจิเรข ณรงค์ศิริกุล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 281 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 ธันวาคม 2546.
- เรณู ชูจำปา. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 25 ธันวาคม 2546.
- เรอเน บริสซอง, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.
- ละม่อม ชีรานนท์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 44/1 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2546.
- ลัดดา สมเจตนากุล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.
- วรยา ฤกษ์สมโภชน์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 597/17 ถนนสามเสน ซอยสามเสน 13/1 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.
- วัฒนาภรณ์ เกิดน้อย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 26/1 ซ.คลังมนตรี ถ.ประชาชื่น เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10800. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

วิชณี กิจประยูร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 167

ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

ศวง ศุระศรางค์, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,

บ้านเลขที่ 2/4 หมู่ 5 ถนนเพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

ศักดิ์ชัย ทรัพย์อัประไมย, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,

บ้านเลขที่ 1-2 หมู่ 4 ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110. เมื่อ 25 ธันวาคม 2546.

สมปอง : และกัญญาวิรี อติชาติสินธพ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,

บ้านเลขที่ 1/26 หมู่ 1 ต.บางศรีเมือง จ.นนทบุรี 11000. เมื่อ 24 ธันวาคม 2546.

สอางค์ บุญติด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94

ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

สารภี ศุระศรางค์, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 198

ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 21 ธันวาคม 2546.

สุกานดา ขุนศักดิ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 105/112

หมู่บ้านปิ่นเกล้า พุทธมณฑลสาย 2 ซ.25 อ.ทวีวัฒนาธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ 10170 เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

สุนิษฎ์ ปิยะวิทย์นันท์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94

ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 22 ธันวาคม 2546.

สุชาติ ศรีสระ, ซิสเตอร์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 167

ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 15 ธันวาคม 2546.

สุทธิศักดิ์ สุนิษฐพงษ์, ดร.เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 42/18

หมู่ 5 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย ต.บางสีทอง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

สุนิสา สุวรรณ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 14/742

หมู่บ้านบัวทองธานี อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11130. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

สุรสิทธิ์ ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,
บ้านเลขที่ 94 ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300.
เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

สุวภีร์ จุลสุคนธ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 21
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 16 ธันวาคม
2546.

สุวรรณี จินทรักษา. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 1347/298
ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700. เมื่อ 16 ธันวาคม 2546.

สุวรรณี จุลยพันธ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 23 ธันวาคม
2546.

สุวดี ; และสุนิสา เนียมเปรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,
บ้านเลขที่ 9/1 ตรอกจันทน์เกษม ซ.ประชาชนภูมิตร แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ
กรุงเทพฯ 10800. เมื่อ 17 ธันวาคม 2546.

สุรสิทธิ์ สุขชัย, ภราดา. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ
บางรัก เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500 เมื่อ 14 มกราคม 2547.

อดิศักดิ์ กิจบุญชู, บาทหลวง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 94
ถนนสามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 21 ธันวาคม
2546. และเมื่อ 31 มีนาคม 2547.

อำไพ แซ่แต้. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 281
ถนนสามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 14 ธันวาคม
2546.

อินทรีย์ บัวสมบุญ, ดร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 95/46
ถนนประชากรราษฎร์ 1 เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 19 ธันวาคม 2546.

อุทัยวรรณ คูโรวาท, ชิสเตอร์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จารุจิต วาสรส เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนโยนออฟอาร์ค. เลขที่ 94 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300. เมื่อ 18 ธันวาคม 2546.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

1. พระราชบัญญัติ ว่าด้วยที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่โรมันคาทอลิก
มิสซังในกรุงสยาม พ.ศ. 2457
2. โครงสร้างสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย
3. ทำเนียบสังฆมณฑล
4. การดำเนินงานและจัดการศึกษาของคณะนักบวช
5. โรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
6. โรงเรียนคณะเซนต์คาเบรียล
7. โรงเรียนคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร
8. โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร
9. สถาบันการศึกษาที่เป็นสมาชิกสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)
ปีการศึกษา 2545
10. กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึง
ปัจจุบัน (พ.ศ. 2463-2546)
11. กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2467-2546)

พระราชบัญญัติว่าด้วยที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่ โรมันคาทอลิกมิสซังในกรุงสยาม

พ.ศ. 2457

.....

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าสั่งว่า ด้วยโรมันคาทอลิกมิสซัง ในกรุงสยาม ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาว่า พระเจ้าแผ่นดินสยามแต่ก่อน ๆ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินให้คฤศตัง คนผู้ถือศาสนาโรมันคาทอลิก ซึ่งอยู่ในบังคับสยามได้สร้างวัดสร้างเรือนอยู่เป็นหมู่เป็นเหล่าด้วยกันหลายแห่ง ไม่มีคนถือศาสนาอื่นไปอยู่ปะปนกันแล้ว การต่อมาภายหลังหลักฐานที่เป็นพยานของการที่อยู่เป็นหมู่เป็นเหล่ากันนี้ มีเป็นหนังสือบ้าง เป็นแต่อาศัยคำเล่าสืบ ๆ กันมา แลที่อยู่ในที่นั้นบ้าง เกิดยุ่งขึ้นจนเป็นข้อโต้เถียงกันในเรื่องกำหนดเขตที่ว่าจะมีเพียงไร แลกรรมสิทธิ์ในที่ของพวกนั้นมีอย่างไร

แลด้วยเหตุว่า โรมันคาทอลิกมิสซังในกรุงสยามได้ขอพระราชทาน พระกรุณาบารมี เพื่อที่จะมีพระบรมราชวินิจฉัยในคำร้องครั้งที่สุดของโรมันคาทอลิกมิสซัง แล้วมีพระราชบัญญัติ พระราชทานแก่โรมันคาทอลิกมิสซัง ในเรื่องเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งพวกคนวัดบาทหลวงตั้งอยู่ในที่ 5 แห่งเหล่านี้ คือ หมู่บ้านวัดบาทหลวง เรียกว่า ชัง ฟรางซัว ซาเวีย (บ้านญวนเก่า) 1 หมู่บ้านวัดบาทหลวงเรียก อิมมาคุเล กองเซพซัง (บ้านเขมรเก่า) 1 รวม 2 แห่งนี้อยู่ในตำบลสามเสน หมู่บ้านวัดบาทหลวงเรียกว่า ชังตะคริว (บ้านกุฎีจีนฝั่งตะวันตกแม่น้ำเจ้าพระยา) 1 หมู่บ้านวัดบาทหลวงเรียกว่า โรแซร์ (ฝั่งตะวันออกแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้คลองผดุงกรุงเกษม) 1 กับ หมู่บ้านได้ป้อมปากกลัด 1

แลด้วยเหตุว่าฐานะของวัดโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมายได้มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลงวันที่ 27 สิงหาคม (ร.ศ. 128) พ.ศ. 2452 แล้ว

เพราะเหตุฉะนั้น บัดนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ ดังมีความต่อไปนี้ เพื่อที่จะให้การเป็นอันสิ้นสุดไป ในคำร้องขอโรมันคาทอลิกในกรุงสยามว่าเป็นพระบรมราชานุญาตในที่ดินนั้น ๆ

ข้อ 1 เขตของที่ดินทั้งหลายเหล่านี้ มีกำหนดอยู่ในแผนที่ 5 ตำบล 4 แผ่นติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ ที่ดินอยู่ภายในกำหนดเขตที่ว่านั้น ไม่นับว่าเป็นที่อยู่ใน พระบรมราชานุญาตนี้ ที่ดินอยู่ภายในกำหนดเขตที่ว่านี้ เป็นที่พระบรมราชานุญาตให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อ 2 ข้อความในพระราชบัญญัติลงวันที่ 27 สิงหาคม (ร.ศ. 128) พ.ศ. 2452 นั้น ให้ใช้ที่ดินซึ่งอยู่ภายในเขตที่พระบรมราชานุญาตเหล่านี้ทุกแห่งตามที่จะใช้ได้ทุกประการ

ข้อ 3 เว้นไว้แต่ที่มีกรรมสิทธิ์ของผู้ใดอยู่ในที่นั้น ๆ ดังจะได้กล่าวต่อไปในพระราชบัญญัติแล้ว โรมันคาทอลิกมิสซังในกรุงสยามได้รับพระราชทานอำนาจอย่างคนพลเรือนที่จะเป็นเจ้าของที่ดิน

และจะได้เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหลาย ภายในเขตที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หนังสือโฉนดสำหรับที่ดินซึ่งกล่าวนี้ ก็จะได้ออกให้แก่มีสซัง เมื่อร้องขอหนังสือนั้น ตามข้อความในพระราชบัญญัติ (ร.ศ. 128) พ.ศ. 2452

ข้อ 4 บรรดาคนทั้งปวง ผู้ซึ่งอยู่ในที่ดินภายในเขตที่กำหนดไว้แล้ว ในเวลาออกพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้แล้วนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ที่ได้อยู่มาก่อนในที่นั้น ๆ แต่จะต้องเป็นไปตามข้อสำคัญอันพระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ครั้งนี้ คือว่าจะโอนแลเปลี่ยนเจ้าของที่ได้แต่เฉพาะแก่บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในบังคับสยามอย่างหนึ่ง กับเป็นผู้ซึ่งหัวหน้าของมีสซังถือว่าเป็นคนถือศาสนาโรมันคาทอลิกอีกอย่างหนึ่งด้วย

ข้อ 5 ถ้าต่อไปภายหน้า ผู้ซึ่งมาอยู่ในที่ดินอันกล่าวมาแล้วนี้จะเป็นผู้ไม่สมควรจะอยู่ดังได้กล่าวมาในข้อที่ 4 ก็ดี หรือจะเป็นคนผู้ที่แต่ก่อนมาได้เป็นผู้สมควรจะอยู่ได้แล้วภายหลังกลับกลายเป็นผู้ไม่สมควรจะอยู่ได้ดังนี้ก็ดี ให้มีเวลากำหนด 6 เดือน ที่ผู้นั้นจะโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ให้แก่ผู้ซึ่งสมควรจะอยู่ได้ตามข้อความในข้อ 4 หรือมิฉะนั้นให้ชนทรัพย์สมบัติทั้งโรงเรียนที่ปลูกสร้างไว้ก่อนออกไปเสียจากที่นั้น ถ้าไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์แลออกไปจากที่ดินตามที่กล่าวข้างท้ายนี้แล้ว กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น จะตกอยู่แก่มีสซัง

กำหนดเวลา 6 เดือนนี้ ให้นับแต่วันซึ่งบาทหลวงผู้รักษามีสซังในหมู่บ้านนั้นได้ส่งหนังสือแจ้งความตามแบบอย่างธรรมเนียมให้ผู้อยู่ในที่นั้นทราบว่าจะออกจากที่นั้นด้วย แต่ก่อนเวลาที่จะส่งหนังสือแจ้งความอย่างเช่นที่วามานี้ บาทหลวงผู้นั้นจะต้องแจ้งความให้รัฐบาลทราบด้วย ถ้าผู้อยู่ในที่นั้นไม่ออกไปจากที่ตามหนังสือนี้แล้ว จะฟ้องร้องในศาลอันมีหน้าที่สมควรจะบังคับให้ขับไล่ก็ได้ คำพิพากษาในคดีเช่นนี้ จะมีคำสั่งตามที่ศาลเห็นสมควรในเรื่องที่เกี่ยวกับเรือนแลสิ่งของที่ผู้อยู่ได้สร้างขึ้นไว้ในที่นั้น เมื่อขับไล่ออกไปแล้ว กรรมสิทธิ์ในที่นั้น จะตกอยู่แก่มีสซัง

ข้อ 6 ความในข้อ 5 ข้างต้นนี้ จะต้องใช้ตามแต่จะพึงใช้ได้ต่อไปในภายหน้า แก่ผู้ซึ่งไม่สมควรจะเป็นผู้อยู่ได้ตามความข้อ 4 แล้ว และจะเป็นผู้ที่จะได้กรรมสิทธิ์ในที่นั้นโดยได้รับมรดกหรือโดยทางอย่างอื่น ๆ มีโอนกันโดยซื้อขาย จำนำ หรือให้ปันกันเป็นต้น

ข้อ 9 กรรมสิทธิ์ที่จะได้อยู่ในที่เหล่านี้ ดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว จะอยู่แลจะโอนให้แก่ผู้ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าเป็นผู้สมควรจะอยู่แลจะโอนได้นั้น โดยไม่ต้องใช้เงินหรือเสียค่าธรรมเนียมอันใดให้แก่มีสซังในการที่จะอยู่หรือจะโอนกัน แต่อย่าให้เข้าใจผิดไปว่าความที่กล่าวนี้จะยกเว้นเจ้าของที่หรือผู้อยู่ในที่เหล่านี้ ไม่ให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมตามแบบที่รัฐบาลได้ตั้งขึ้น

ประกาศมา ณ วันพุธ ที่ 1 กรกฎาคม พระพุทธศักราช 2457 เป็นวันที่ 1329 ในรัชกาลปัจจุบันนี้.

ที่ตำบลสามเสนหมู่บ้านญวนและบ้านเขมร 2 หมู่ติดกัน

- ทิศเหนือ มีคลองบ้านญวนเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองจนถึงเขตถนนสามเสน ยาว 12 เส้น 6 วา
- ทิศใต้ มีคลองราชาธิวาสเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองวัดราชาธิวาสไปจนถึง เขตถนนสามเสนยาว 12 เส้น
- ทิศตะวันออก มีเส้นห่างจากขอบถนนสามเสนไปทางตะวันตก 6 วา ตั้งแต่คลองบ้านญวน ถึงคลองวัดราชาธิวาส 6 เส้น 5 วา
- ทิศตะวันตก มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเขต ตั้งแต่ปากคลองบ้านญวนฝั่งใต้จนถึง ปากคลอง วัดราชาธิวาสฝั่งเหนือยาว 6 เส้น 19 วา

“แลทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบอีกว่า ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดอยู่ในที่ 5 แห่ง ในเวลานี้ จะไม่เป็นใจถือตามทำตามข้อความในพระบรมราชานุญาต ที่จะให้ที่นั้นๆ เป็นที่อาศัย อยู่ของผู้ถือศาสนาโรมันคาทอลิกสิทธิขาดพวกเดียวแล้ว ก็ให้ทำเรื่องราวยขอพระราชทานที่อยู่มา ยื่นต่อเสนาบดีกระทรวงนครบาลภายใน 6 เดือน ตั้งแต่วันนี้ไป จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดที่ หลวงแห่งอื่นแลเปลี่ยนให้เป็นที่อยู่อาศัย ถ้าไม่มีผู้ใดยื่นเรื่องราวยภายใน 6 เดือนนี้แล้ว ก็จะเป็นการตกลงว่าผู้ที่อยู่ในที่ 5 แห่ง ซึ่งกล่าวมาแล้วนั้นเต็มใจถือตามแล ทำตามข้อความใน พระบรมราชานุญาตนั้นทุกประการ

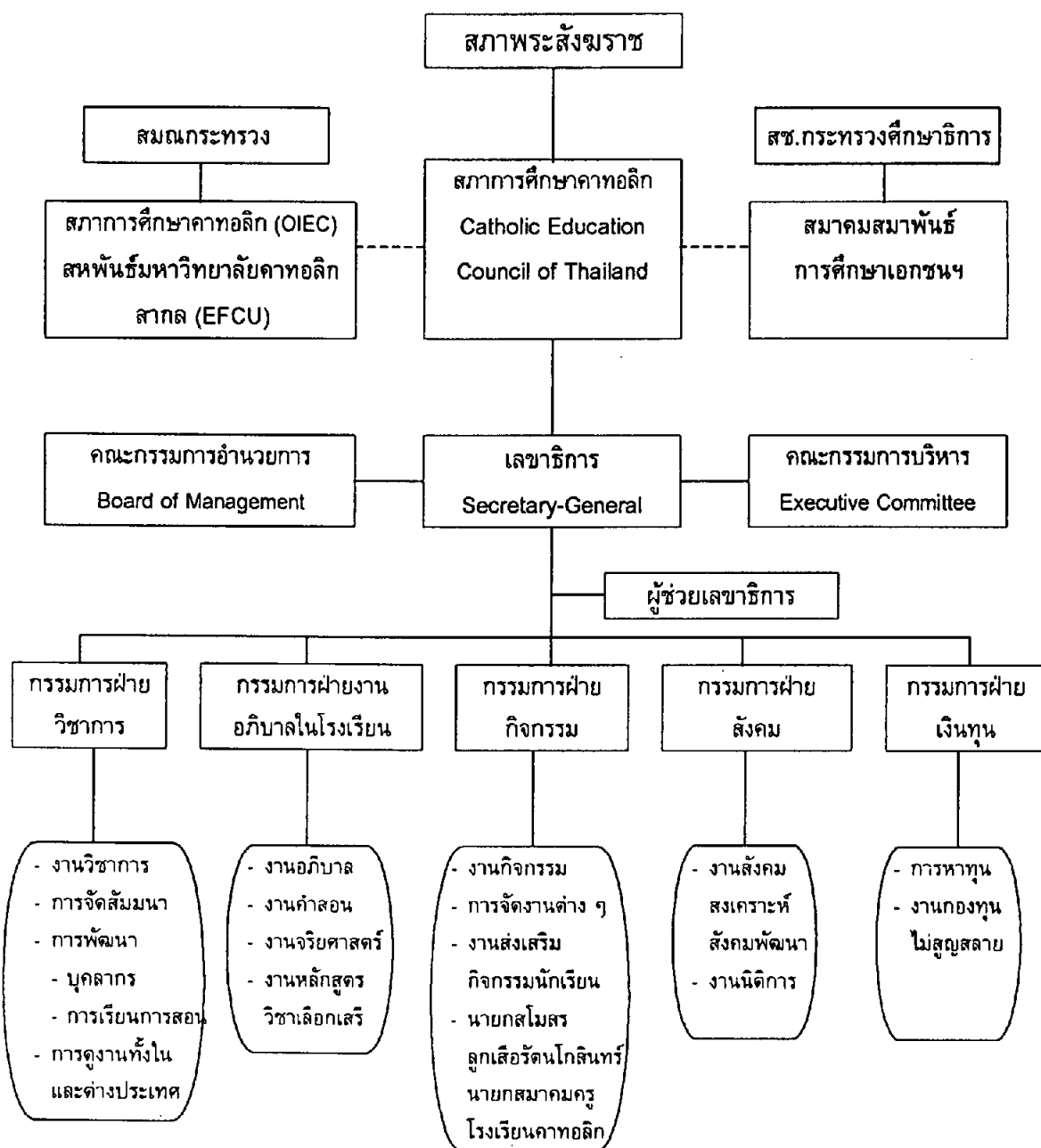
“ประกาศแจ้งมา ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พระพุทธศักราช 2457

(ลงนาม) ยมราช

“เสนาบดีกระทรวงนครบาล”

ที่มา: กระทรวงนครบาล, กรมราชเลขาธิการ. (ร.ศ.128). พระราชบัญญัติ ว่าด้วยลักษณะฐานะของ วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ตามกฎหมาย. รหัสไมโครฟิล์ม กร. 5 ค/12. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ 10.

โครงสร้างสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

ทำเนียบสังฆมณฑล

1. อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ มีสำนักงานอัครสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 51 ซ.โอเรียนเต็ล
ถ.เจริญกรุง 40 เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

รับผิดชอบพื้นที่ในการศึกษา 11 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร
ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) นครนายก (เฉพาะอำเภอบ้านนา) นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี
สุพรรณบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง

2. สังฆมณฑลจันทบุรี

สังฆมณฑลจันทบุรี มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 21/3 ม.1 ต.สุรศักดิ์
อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 8 จังหวัด ประกอบด้วย จันทบุรี ฉะเชิงเทรา
(บางส่วน) ชลบุรี ตราด นครนายก (ยกเว้นอำเภอบ้านนา) ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว

3. สังฆมณฑลเชียงใหม่

สังฆมณฑลเชียงใหม่ มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 5/3 ซ.12 ถ.เจริญประเทศ
ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 51000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย
น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน

4. อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง

อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง มีสำนักงานอัครสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ ตู ปณ.6
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 4 จังหวัด ประกอบด้วย กาฬสินธุ์ นครพนม
มุกดาหาร สกลนคร

5. สังฆมณฑลนครราชสีมา

สังฆมณฑลนครราชสีมา มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 387 ถ.สุรนารี อ.เมือง
จ.นครราชสีมา 30000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 3 จังหวัด ประกอบด้วย นครราชสีมา ชัยภูมิ
บุรีรัมย์

6. สังฆมณฑลนครสวรรค์

สังฆมณฑลนครสวรรค์ มีสำนักงานมิสซังฯ ตั้งอยู่ที่ 69/39 ถ.ดาวดึงส์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 13 จังหวัด ประกอบด้วย นครสวรรค์ กำแพงเพชร ชัยนาท ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี สุโขทัย อุทัยธานี อุดรดิตถ์

7. สังฆมณฑลราชบุรี

สังฆมณฑลราชบุรี มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 31/2-4 ถ.สมบุญกุล อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 4 จังหวัด ประกอบด้วย ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม

8. สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 15 ม.6 ถ.ชนเกษม 41 ต.มะขามเตี้ย จ.สุราษฎร์ธานี 84000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 15 จังหวัด ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร ตรัง ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช นราธิวาส พังงา พัทลุง ภูเก็ต ระนอง ยะลา สงขลา สตูล

9. สังฆมณฑลอุดรธานี

สังฆมณฑลอุดรธานี มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 129/18 ม.1 ถ.นิคโคย ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 5 จังหวัด ประกอบด้วย อุดรธานี ขอนแก่น เลย หนองคาย หนองบัวลำภู

10. สังฆมณฑลอุบลราชธานี

สังฆมณฑลอุบลราชธานี มีสำนักงานสังฆมณฑลฯ ตั้งอยู่ที่ 498 ถ.ชยางกูร อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000 ตู้ ปณ.5 อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

รับผิดชอบพื้นที่ในการจัดการศึกษา 7 จังหวัด ประกอบด้วย อุบลราชธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ

การดำเนินงานและจัดการศึกษาของคณะนักบวช

การดำเนินงานและจัดการศึกษาของคณะนักบวชชาย

คณะนักบวชชายในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ดำเนินการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีจำนวน 5 คณะประกอบด้วย

1. คณะซาเลเซียน

210 ถ.กรุงเทพกรีฑา แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

2. คณะพระมหาไถ่

123/15 ซ.ร่วมฤดี ถ.วิทยุ แขวงสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

3. คณะรอยแผลศักดิ์สิทธิ์แห่งพระเยซูคริสตเจ้า

95 ม.6 ซ.วัดเทียนดัด ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

4. คณะเซนต์คาเบรียล

2 ซ.แสงเงิน (ทองหล่อ 25) แขวงคลองตันเหนือ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

5. คณะลาซาล

23 ม.7 ซ.ลาซาล สุขุมวิท 105 แขวงบางนา เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

การดำเนินงานและจัดการศึกษาของคณะนักบวชหญิง

คณะนักบวชหญิงในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ดำเนินการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีจำนวน 12 คณะ ประกอบด้วย

1. คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ 7 ถ.คอนเวนต์ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

2. คณะอัครทูต (แห่งสหภาพโรมัน)

โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย 534 ถ.เพลินจิต แขวงสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

3. คณะพระกุมารเยซู

761 ปุณณวิถี 27 สุขุมวิท 101 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

4. คณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์

124 ถ.ศาลาแดง แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

5. คณะนักบุญยอแซฟแห่งการประจักษ์

1/8 ซ.เซนต์หลุยส์ 2 ถ.สาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

6. คณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ

94 ม.6 ถ.สุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

7. คณะรักกางเขน แห่งจันทบุรี

108 ม.5 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000

8. คณะรักกางเขน แห่งอุบลราชธานี

512 ถ.พรหมราช อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

9. คณะรักกางเขน ท่าแร่

ต.ท่าแร่ อ.เมือง จ.สกลนคร 47230

10. คณะผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย

230/2 ถ.เพชรเกษม อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77110

11. คณะธิดาพระราชินีมาเรียผู้นิรมล

1846 ซ.พระแม่มาลี ถ.จันทร์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

12. คณะลาซาล

23 ม.7 ซ.ลาซาล สุขุมวิท 105 แขวงบางนา เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

โรงเรียนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

1. โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
22-23 ซ.โอเรียนเต็ล ถ.เจริญกรุง 40 เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
2. โรงเรียนกุหลาบวิทยา
1334 ซ.วานิช 2 ถ.โยธา แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100
3. โรงเรียนกุหลาบวัฒนา
1328 ถ.โยธา แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100
4. โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา
215/2 ถ.สาทรใต้ แขวงสาทร เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
5. โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล
46 เซนต์หลุยส์ ซ.1 ถ.สาทรใต้ แขวงสาทร เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
6. โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
1112 ซ.วัดไผ่เงิน ถ.จันทร์ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพฯ 10120
7. โรงเรียนราฟาแอล
5 ซ.22 ราฟาแอล 1 ถ.ท้ายบ้าน ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10280
8. โรงเรียนสามัคคีสงเคราะห์
399 ถ.อาจณรังค์ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
9. โรงเรียนคอนเซ็ปชัญ
165 ซ.มิตตคาม ถ.สามเสน (11) แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
10. โรงเรียนโยนออฟอาร์ค
94 ซ.มิตตคาม ถ.สามเสน (11) แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

11.โรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี

198 ซ.พระอรุณ ถ.สามเสน (13) แขวงวิชิตนาค เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

12.โรงเรียนแม่พระฟาติมา

592/1 ถ.โศภน-ดินแดง แขวงดินแดง เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

13.โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์

48 ม.5 ซ.โอฬาร 2 ถ.สุขาภิบาล 1 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

14.โรงเรียนช่างดาครู้สึกศึกษา

112 ซ.กุฎีจีน ถ.เทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

15.โรงเรียนประชานาถ

485 ถ.นครเขื่อนขันธ์ฝั่งซ้าย ต.ตลาด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130

16.โรงเรียนแม่พระประจักษ์

ซ.วุฒากาศ 47 แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

17.โรงเรียนตรีมิตรวิทยา

83 ม.3 ถ.จรัสสินทวงศ์ 13 แขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

18.โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์

45 ม.5 ถ.เทศบาล 11 ต.โสนลอย อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110

19.โรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์

3 ม.5 ต.ลำไทร อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12150

20.โรงเรียนเซนต์เทเรซา

63 ม.4 ถ.สังฆสันติสุข แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพฯ 10530

21.โรงเรียนมาเรียลัย (หัวตะเข้)

53 ม.2 แขวงห้วยยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

22.โรงเรียนเซนต์แอนโทนี

129 ถ.สรรพศาสตร์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000

23.โรงเรียนดาราสมุทร

66/1 ม.2 ต.คลองนครเนื่องเขต อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000

24.โรงเรียนมารดานฤมล

45 ม.12 ถ.บางนาตราด ต.บางวัว อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา 24180

25.โรงเรียนนักบุญเปโตร

20 ม.3 ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

26.โรงเรียนบอสโกพิทักษ์

27 ม.13 ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

27.โรงเรียนอัมมาลัย

79 ม.4 ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000

28.โรงเรียนหอแซฟฟูปัทม์

1/2 ม.4 ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

29.โรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์

10/1 ถ.ธรรมสิทธิ์ีเสนา ต.เสนา อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา 13110

30.โรงเรียนเซนต์เทเรซาแสงทอง

28 ม.5 ต.หน้าโคก อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา 13120

31.โรงเรียนเซนต์จอห์น บัณฑิต

5 ม.6 ต.บ้านแถว อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา 13110

32.โรงเรียนหอแซฟฟออยุธยา

130 ม.1 ต.สำเภาล้อม อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา 13000

33.โรงเรียนไตรราชวิทยา

3 ม.1 ต.ไม้ตรา อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา 13190

34.โรงเรียนมาลาสวรรค์พิทยา

303 ม.3 ถ.สุวรรณศร ต.บ้านนา อ.บ้านนา จ.นครนายก 26110

35.โรงเรียนนักบุญยอแซฟอุปถัมภ์ หนองรี

129 ม.8 ต.ศรีกะอางค์ อ.บ้านนา จ.นครนายก 26110

36.โรงเรียนแม่พระประจักษ์

14 ม.4 ต.ต้นตาล อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี 72110

37.โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อุ้มทอง

134 ถ.มาลัยแมน ต.อุ้มทอง อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี 72110

โรงเรียนคณะเซนต์คาเบรียล

1. โรงเรียนอัสสัมชัญ (แผนกมัธยม)

26 ซ.โอเรียนเต็ล ถ.เจริญกรุง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

2. โรงเรียนอัสสัมชัญ (แผนกประถม)

90/1 เซนต์หลุยส์ซอย 3 ถ.สาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

3. โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ

141 เซนต์หลุยส์ซอย 2 ถ.สาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

4. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

565 ถ.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

5. โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

30 ม.3 หมู่บ้านเศรษฐกิจ แขวงบางไผ่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

6. โรงเรียนอัสสัมชัญสำโรง
419/1389 ซ.ทิพวัล 30 ถ.เทพารักษ์ ต.เทพารักษ์ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270
7. โรงเรียนมงฟอร์ตเชียงใหม่ (แผนกประถม)
269 ถ.เจริญประเทศ ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000
8. โรงเรียนมงฟอร์ตเชียงใหม่ (แผนกมัธยม)
19/1 ถ.มงฟอร์ต ต.ท่าศาลา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000
9. โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง
294/1 ถ.จักรชัย ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52000
10. โรงเรียนอัสสัมชัญ นครราชสีมา (อนุบาล-มัธยม 6)
3 ถ.เซนต์แมรี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000
11. โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการนครราชสีมา
3 ถ.เซนต์แมรี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000
12. โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี
500 ถ.ชยางกูร อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
13. โรงเรียนอัสสัมชัญเทคนิคนครพนม
ตู้ ป.ณ.9 อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม 48120
14. โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
29 ม.101 ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20100
15. โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง
131 ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21000
16. โรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา
128 ถ.ศุภกิจ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000

17. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

682 ถ.รามคำแหง 24 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โรงเรียนคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร

1. โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม

8 ถ.ประมวณ สีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

2. โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์

7 ถ.คอนแวนต์ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

3. โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา

75 ม.9 ซ.แบริ่ง สุขุมวิท 107 ต.ลำโพงเหนือ จ.สมุทรปราการ 10270

4. โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัส

420/504 หมู่บ้านพิพัส 1 ถ.เทพารักษ์ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270

5. โรงเรียนเซนต์คาทอลิกคอนแวนต์

448 ถ.เทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

6. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์

92 ถ.สามเสน 11 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

7. โรงเรียนเซนต์ปอลคอนแวนต์

อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

8. โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง

132 ถ.สุขุมวิท อ.เมือง จ.ระยอง 21000

9. โรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุย

86/1 หมู่ 4 ถ.ทวิราษฎร์ภักดี ต.อ่างทอง อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี 8414

10. โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย

84 หมู่ 5 ต.หาดคำ อ.เมือง จ.หนองคาย 43000

11. โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี

146 หมู่ 3 ต.ช่องสะแก อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

12. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ เมืองทอง

39/4 ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร

1. โรงเรียนอนุบาลเซนต์จอห์น

1110/1 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

2. โรงเรียนเซนต์จอห์นสามัญ

1110/6 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

3. โรงเรียนนานาชาติเซนต์จอห์น

1110/7 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

4. โรงเรียนเซนต์จอห์นเทคโนโลยี (ปวช.)

1110/8 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

5. โรงเรียนเซนต์จอห์นคอมเมอร์ส (ตรีนิติ)

1110/9 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

6. โรงเรียนเซนต์จอห์นโพลิเทคนิค (ปวช.)

1110/10 ถ.วิภาวดี-รังสิต 20 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

7. โรงเรียนไกรวิทยอนุสรณ์

6 ถ.เทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

8. โรงเรียนดลวิทยา

1 ซ.ศูนย์วิจัย ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10300

9. โรงเรียนนฤมลทินธนบุรี

107/6 ซ.ประชาร่วมใจ ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี กรุงเทพฯ 10600

10. โรงเรียนบูรณวิทย์

506/56 ถ.จรัญสนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

11. โรงเรียนเพ็ญสมิทธิ์

202/113-114 ซ.สุภาพงษ์ 2 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

12. โรงเรียนพันธะศึกษาแผนกมัธยม

99 ซ.มิตตคาม ถ.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

13. โรงเรียนพันธะศึกษา แผนกอนุบาล

583/4 ซ.มิตตคาม ถ.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

14. โรงเรียนพันธะวัฒนา

249 ถ.สุขโขทัย แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

15. โรงเรียนพลับพลาศิริวิทยา

1/17 ม.9 ซ.รังษฤษดิ์ ถ.พิบูลย์สงคราม ต.สวนใหญ่ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

16. โรงเรียนศิริพรรณวิทยา

40/17/18 ซ.ภาวนา ลาดพร้าว 41 แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10300

17. โรงเรียนสากลศึกษา

90/1 ม.3 ถ.เพชรเกษม แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

18. โรงเรียนแสงอรุณ

177 ถ.เทศบาลสาย 1 ซ.วัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

19. โรงเรียนสายอักษร

145 ม.12 ถ.รามอินทรา แขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

20. โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์

509/110 ถ.เจริญสนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

21. โรงเรียนสุวกุลพิทย

30/6 ม.3 แขวงบางไผ่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

22. โรงเรียนเศรษฐบุตรอุปถัมภ์

33 ซ.ลาดพร้าว 51 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

23. โรงเรียนอนุบาลแสงอรุณพระนคร

108 ซ.สาทร 11 ถ.สาทรใต้ เซนต์หลุยส์ซอย 3 แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

24. โรงเรียนธรรมภิรักษ์

22 ถ.รุ่งประชา แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

25. โรงเรียนอนุบาลช่างดาครู้ส

272 ถ.เทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

26. โรงเรียนดนตรีสากลกรุงเทพ

111/12-13 ถ.ปิ่น เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500

27. โรงเรียนเจริญพงศ์

103 ม.7 ซ.สุขุมวิท 107 (แบร์ริง) ถ.สุขุมวิท อ.บางนา กรุงเทพฯ 10260

28. โรงเรียนสมรรถภาพวิทยา

327 ม.11 ซ.สุขสวัสดิ์ 1 ดาวคะนอง ถ.สุขสวัสดิ์ แขวงบางปะกอก เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140

29. โรงเรียนอนุบาลพิณทิพย์

162/2 พหลโยธิน ซ.2 (กาญจนาคม) แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

30. โรงเรียนอนุบาลมารี

26 ซ.ปรีดี 26 หมู่บ้านพัฒนาเวศม์ ถ.สุขุมวิท 71 คลองตัน กรุงเทพฯ 10110

31. โรงเรียนอนุบาลศักดิ์ศรี

4/86 ม.14 ซ.บุญประกอบ 1 ถ.จิมพลี เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10170

32. โรงเรียนอนุบาลพิรินทร์

30 ถ.นราธิวาสราชนครินทร์ ซ.12 แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร ยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

33. โรงเรียนนราทร

510/2 ซ.อ่อนนุช 46 ถ.สุขุมวิท 77 เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250

34. โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์

101 ซ.มิตตคาม 13 ถ.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

35. โรงเรียนเซนต์เทเรซานานาชาติธุรกิจและการจัดการ (เทคโนโลยีบริหารธุรกิจ)

2569 ถ.รามคำแหง หัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

36. โรงเรียนอนุบาลนิรมล

100/7 ซ.หมู่บ้านรามอินทราวิเศษ ถ.รามอินทรา 67 กม.7 แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230

37. โรงเรียนอนุบาลมารีนิรมล

4/1393 ซ.40 หมู่บ้านสหกรณ์ ถ.เสรีไทย เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10240

38. โรงเรียนสารสาสน์โปลีเทคนิค

161 ม.3 ซ.สุขสวัสดิ์ 26 ถ.สุขสวัสดิ์ แขวงบางปะกอก เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ 10140

39. โรงเรียนตรอกจันทน์วิทยา

243 ซ.วัดไผ่เงิน ถ.จันทน์ 43 ต.ทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

40. โรงเรียนสารสาสน์วิทยา

376 ถ.สารประดิษฐ์ แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

41. โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา

472/4 ซ.พัฒนาการ 1 เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

42. โรงเรียนสารสาสน์ประชาอุทิศ (พิทยาคาร)

313 ม.5 ถ.ประชาอุทิศ ซ.90 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140

43. โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

336/7 ซ.โสณมัย ถ.สารประดิษฐ์ แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

44. โรงเรียนสารสาสน์วิเทศศึกษา

308 ม.10 ถ.ประชาอุทิศ ซ.90 ต.ในคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์
จ.สมุทรปราการ 10290

45. โรงเรียนสารสาสน์สุขสวัสดิ์

161 ม.3 ซ.สุขสวัสดิ์ 26 ถ.สุขสวัสดิ์ แขวงบางปะกอก เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ
10140

46. โรงเรียนกสิณธรวิทยา

30/24 ศิริเกษม 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจ แขวงบางไผ่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10600

47. โรงเรียนกสิณธรเซนต์ปีเตอร์

110 ม.6 ซ.24/8 หมู่บ้านบัวทอง 2 ต.บางรักพัฒนา อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110

48. โรงเรียนดวงกมล

130/93 ซ.รังสิต-นครนายก 40 ถ.รังสิต-นครนายก ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12000

49. โรงเรียนอนุบาลเมืองเอก

52/228 หมู่บ้านเมืองเอกรังสิต ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000

50. โรงเรียนเปรมประชาวัฒนา

89 ม.10 ซ.วัดพระเงิน ต.บางม่วง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

51. โรงเรียนธรรมาภรณ์

502/227 หมู่ 3 ถ.เดชะตุงคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

52. โรงเรียนอนุบาลพระแม่มาลี ปทุมธานี

29 ม.5 ต.บางเตือ อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000

53. โรงเรียนอนุบาลธนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่ อำนวยสงคราม

119 ถ.อำนวยสงคราม เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

54. โรงเรียนอนุบาลธนสมบุรณ์และเนอสเซอรี่

250 ซ.สามเสน 13 แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

55. โรงเรียนอนุบาลธรรมภิรักษ์เทเวศน์

198/4 ถ.ศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

56. โรงเรียนพระแม่มาลีอุปถัมภ์ ปทุมธานี

29 ม.5 ต.บางเตือ อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000

57. โรงเรียนอนุบาลสีชมพู

77 ซ.ประชากราษฎร์บำเพ็ญ ถ.ประชากราษฎร์บำเพ็ญ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

สถาบันการศึกษาที่เป็นสมาชิกสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย)
ปีการศึกษา 2545

สังกัด	ระดับชั้นที่เปิดสอน	ดำเนินการโดย			รวม
		สังกัด	คณะนักบวช	เอกชน	
กรุงเทพฯ	อนุบาล-มัธยมศึกษา	36	29	53	118
	อาชีวะ	1	3	6	10
	วิทยาลัย	2	-	-	2*
	มหาวิทยาลัย	-	1	1	2**

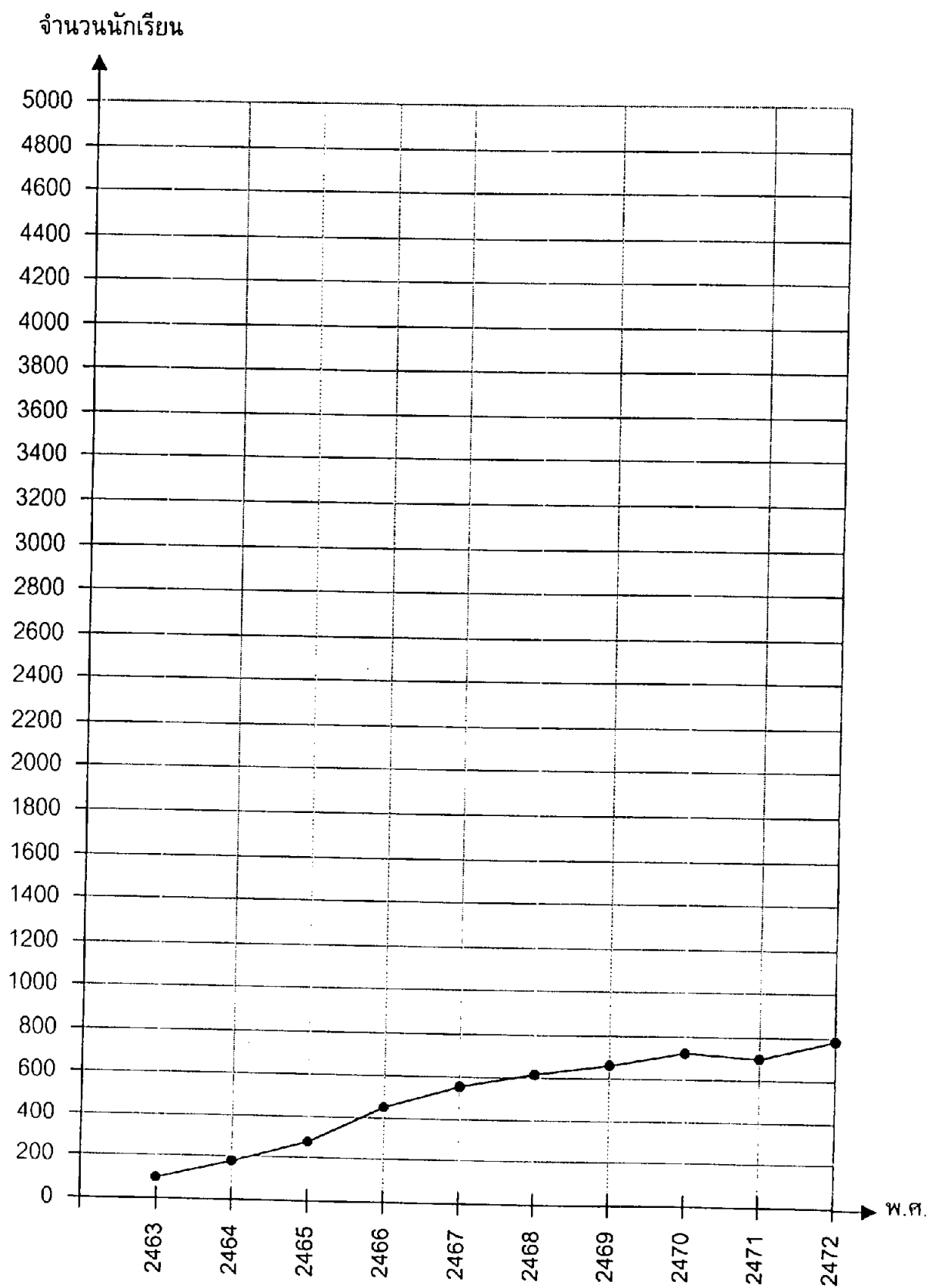
* ได้แก่ วิทยาลัย 2 แห่ง คือ 1. วิทยาลัยแสงธรรม 2. วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์

** ได้แก่ มหาวิทยาลัย 2 แห่ง คือ 1. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 2. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

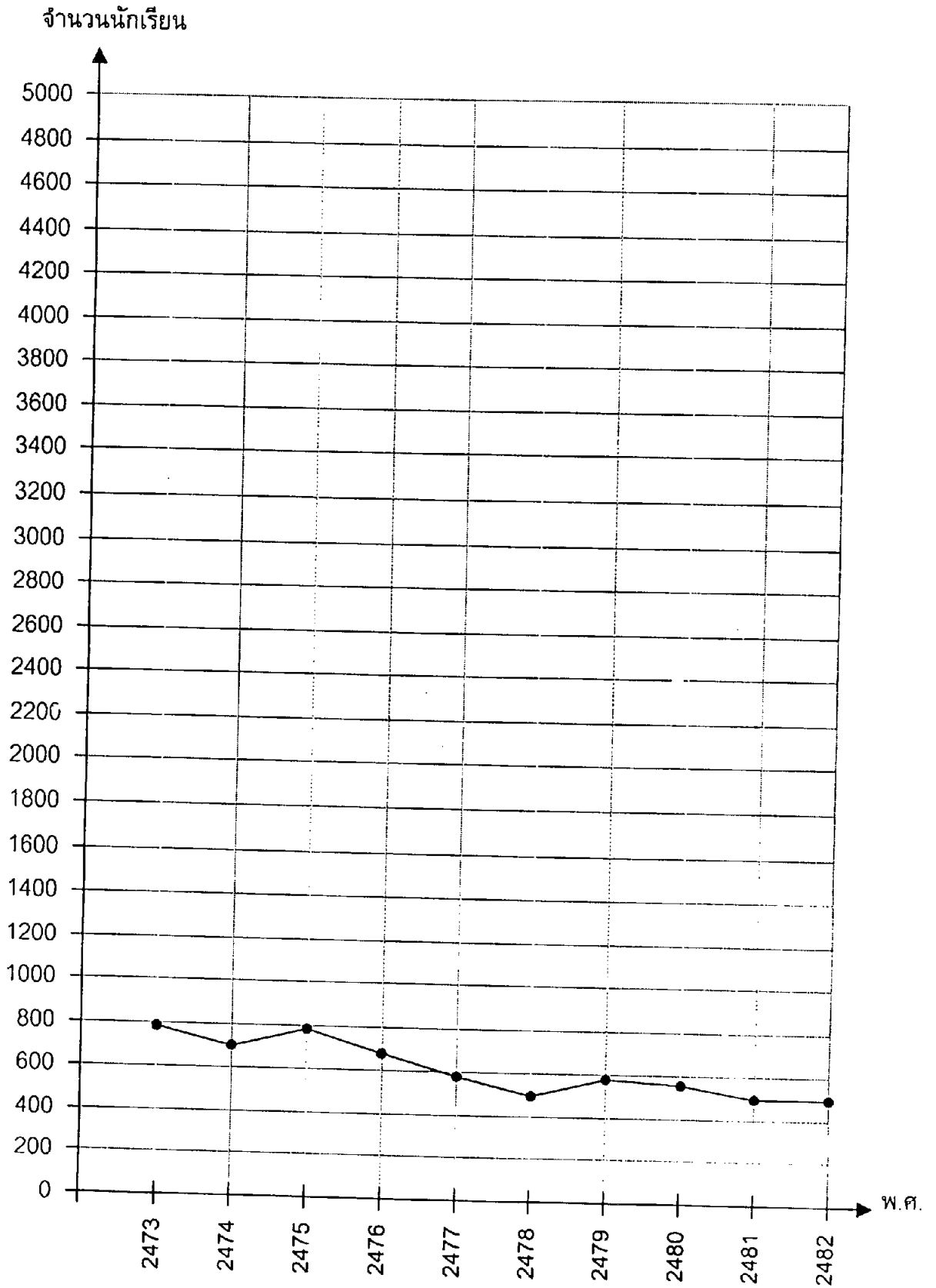
ที่มา : สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย). (2546). หน้า 47.

**กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง
จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2463-2546)**

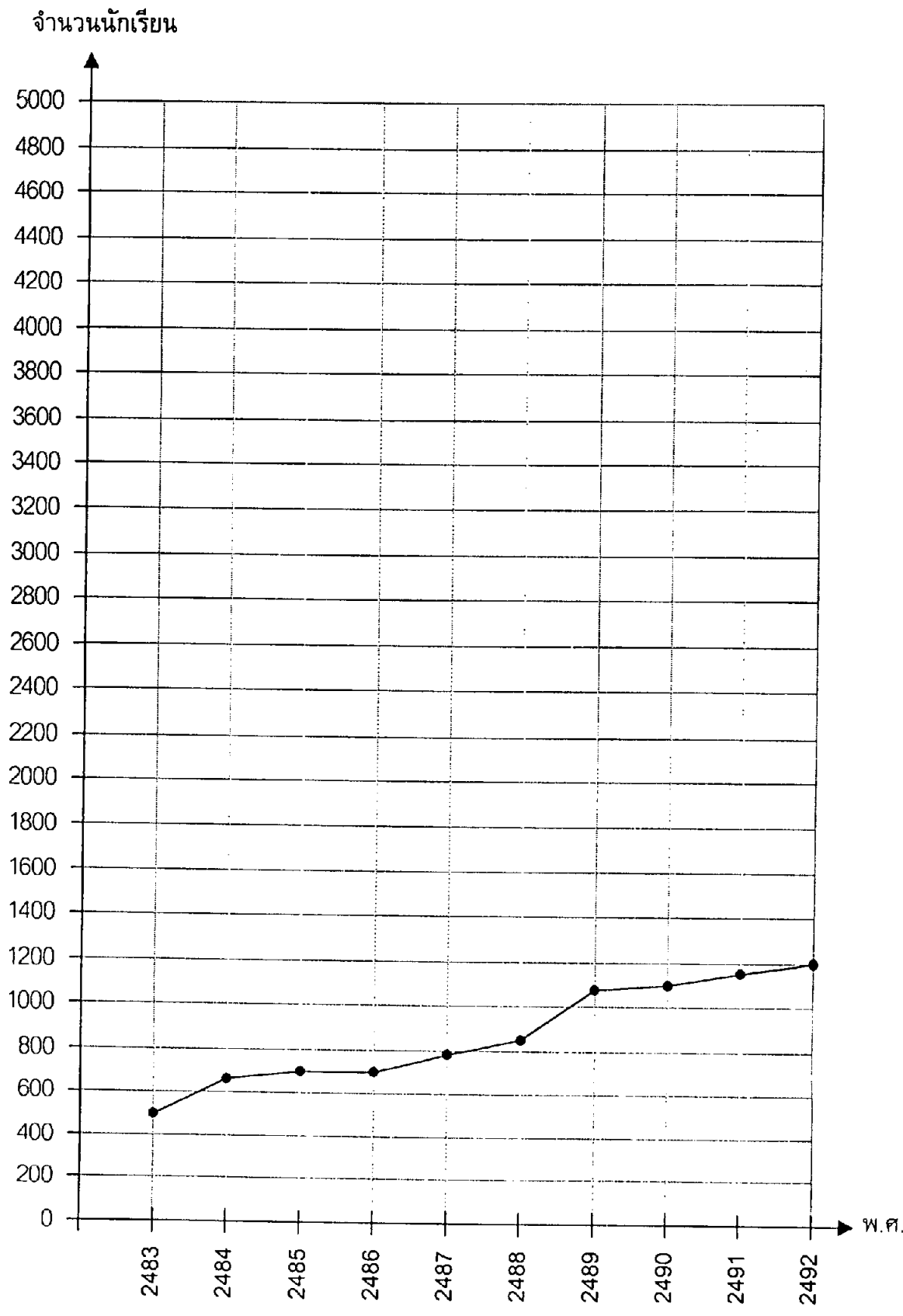
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2463-2472

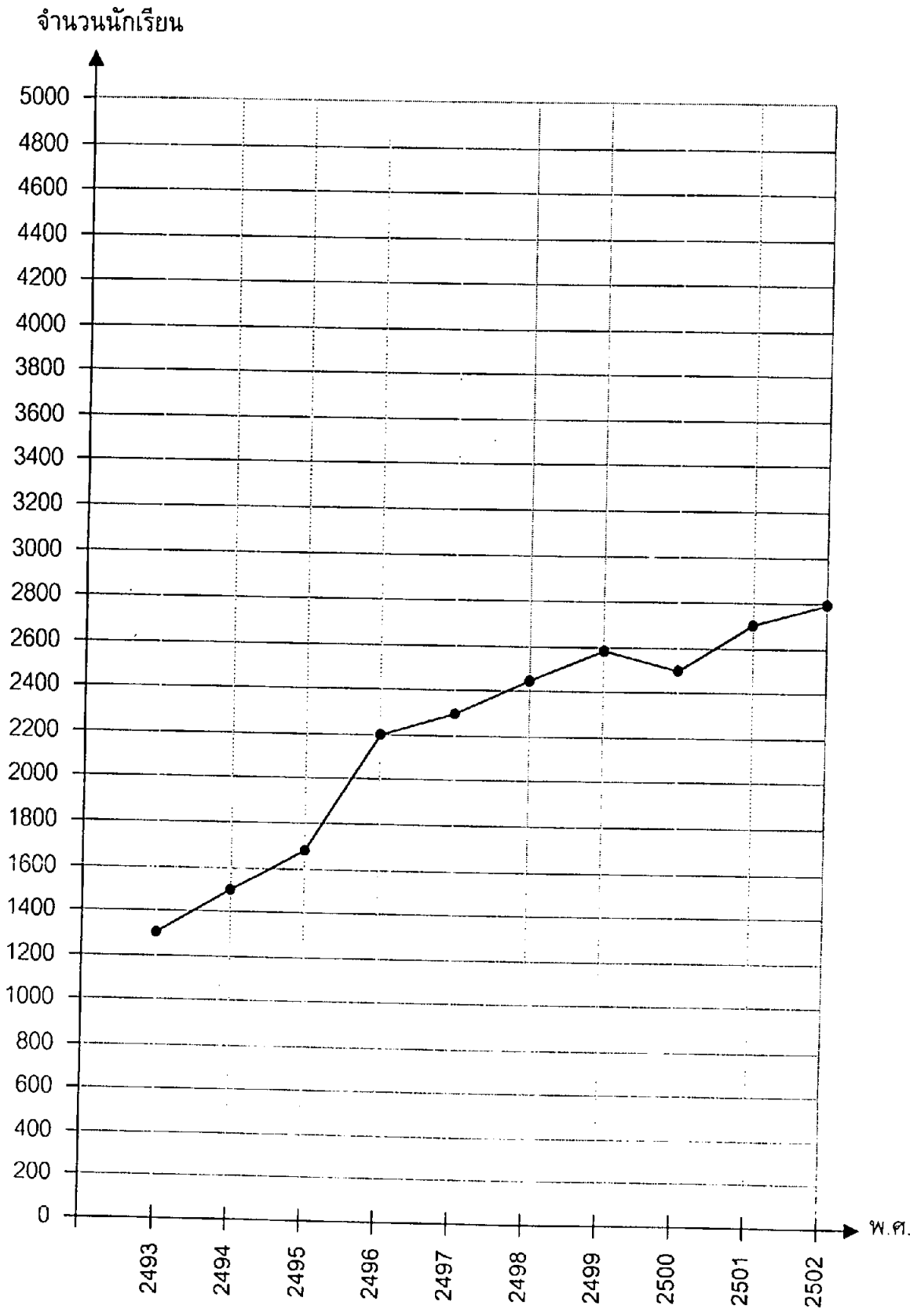
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2473-2482

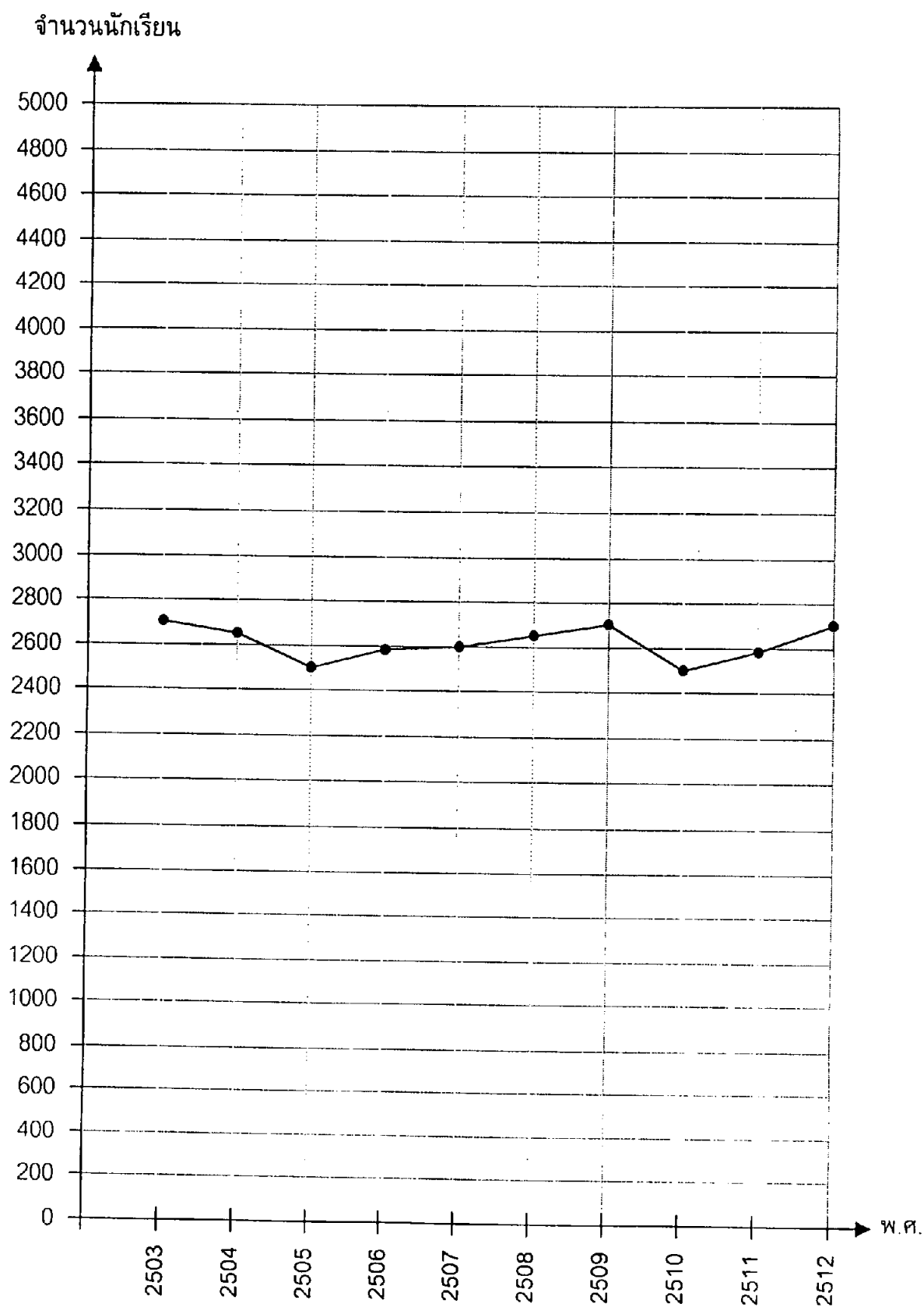
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2483 – 2492

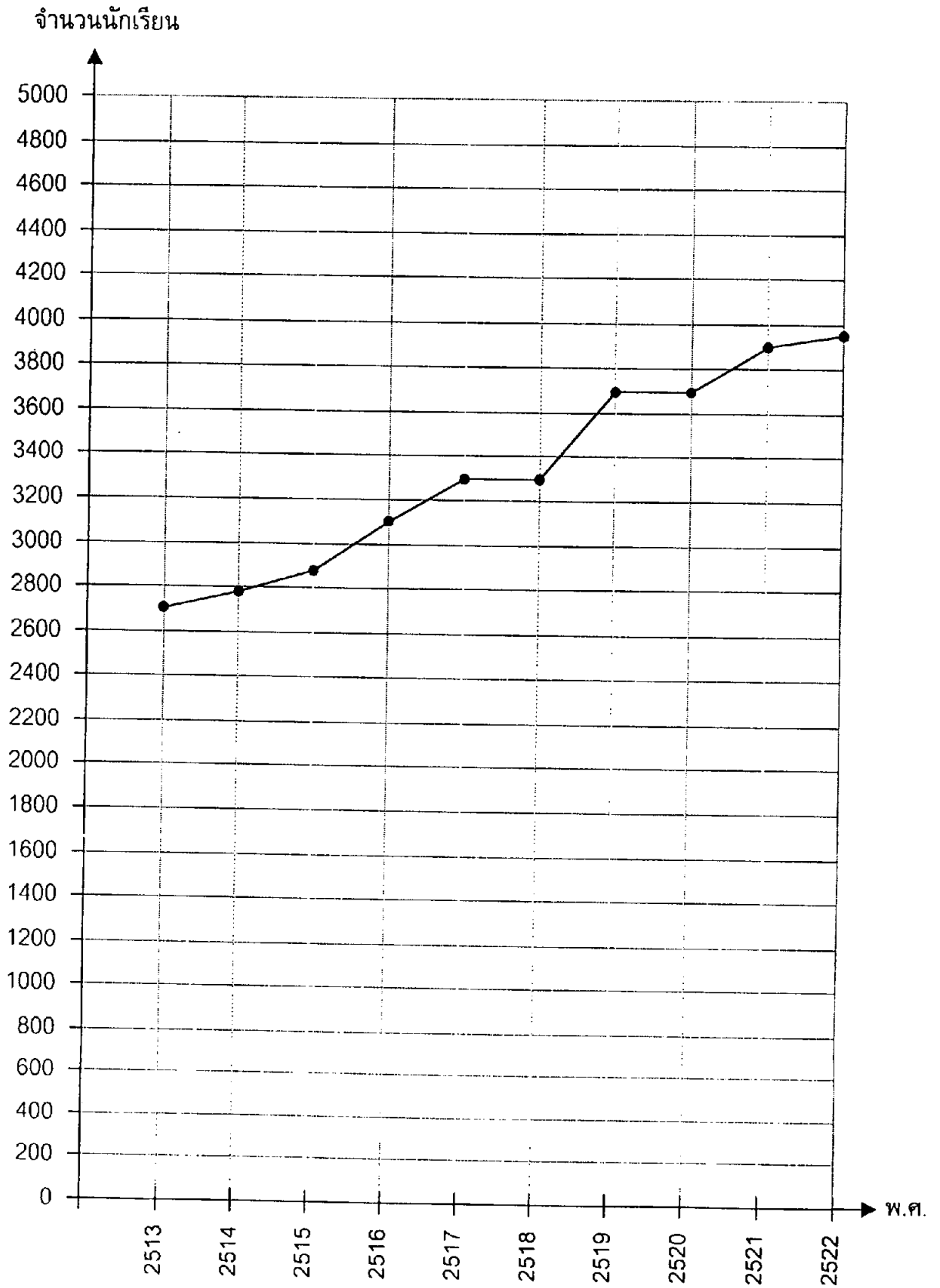
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2493 -2502

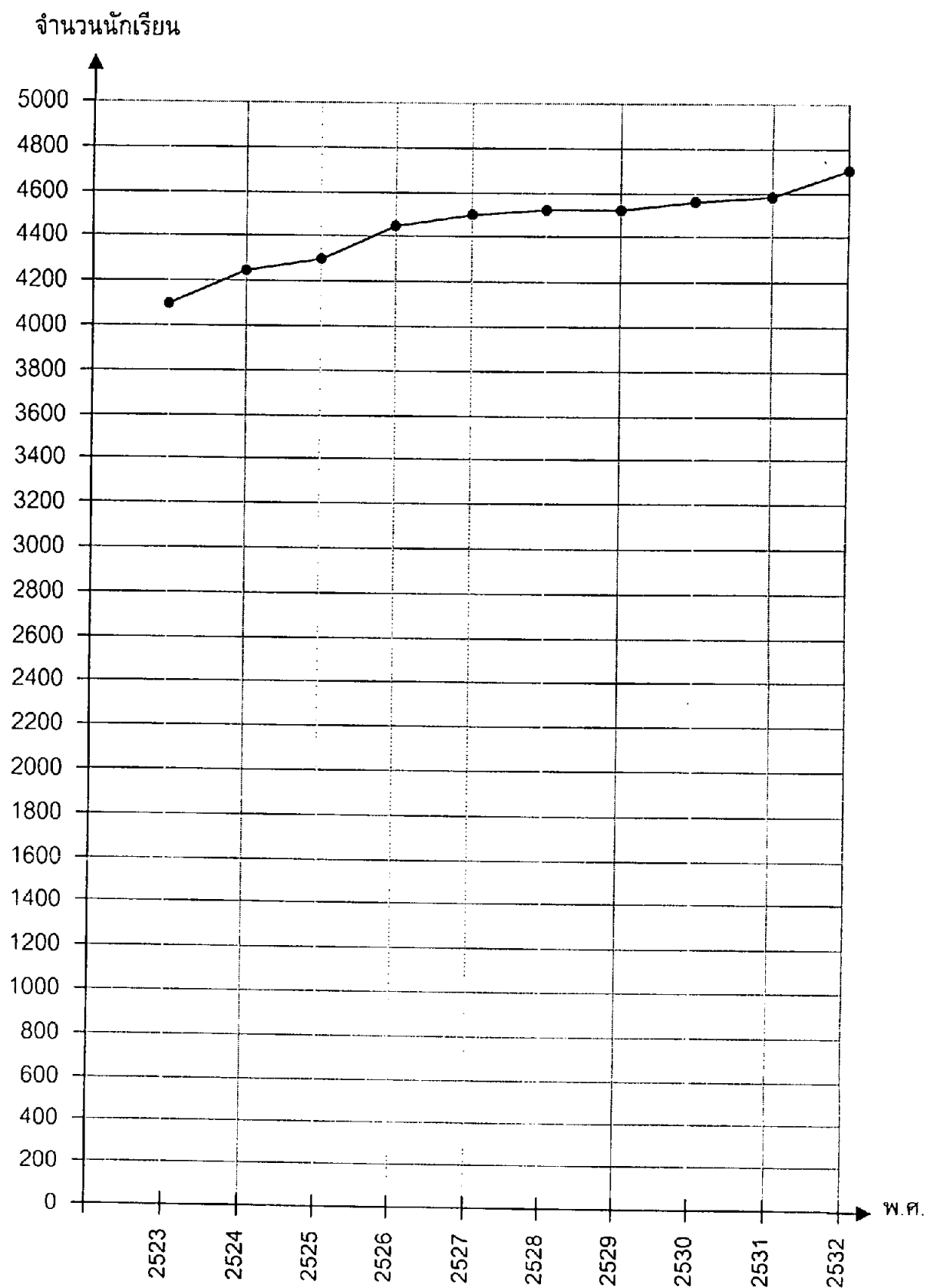
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2503 – 2512

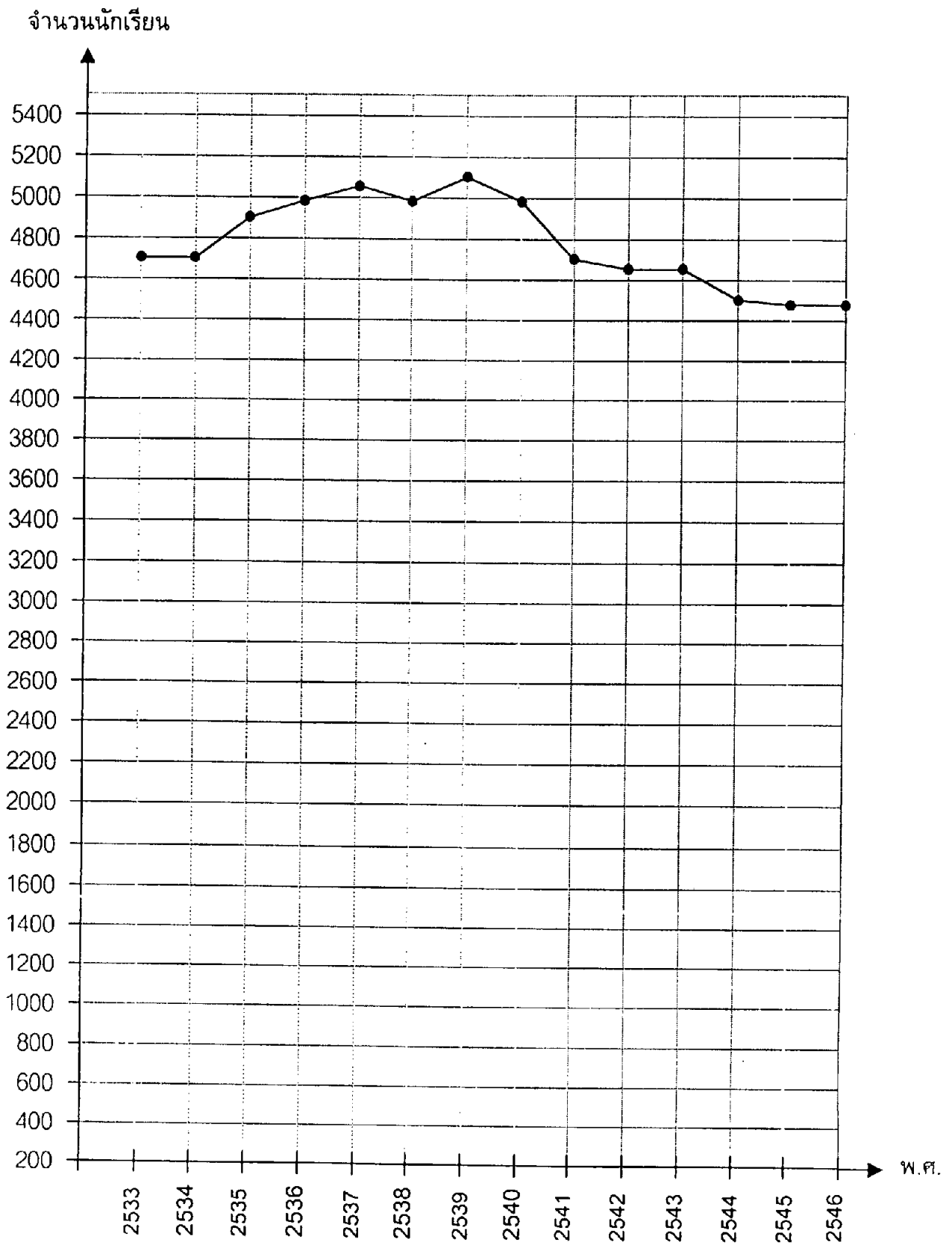
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2513 – 2522

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2523 – 2532

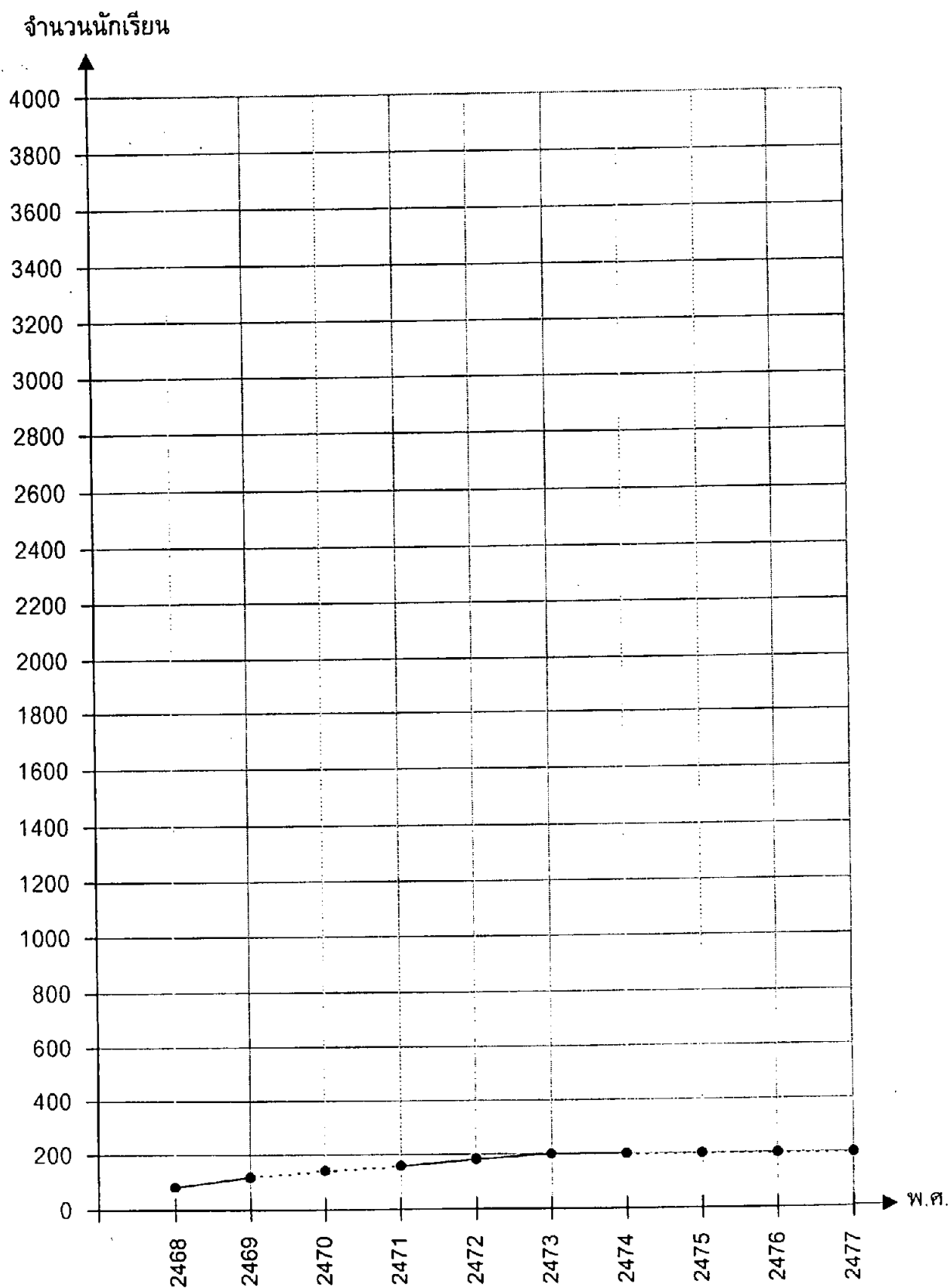
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ พ.ศ.2533 -2546

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนและข้อมูลโรงเรียนเซนต์คาเบรียล. (2546).

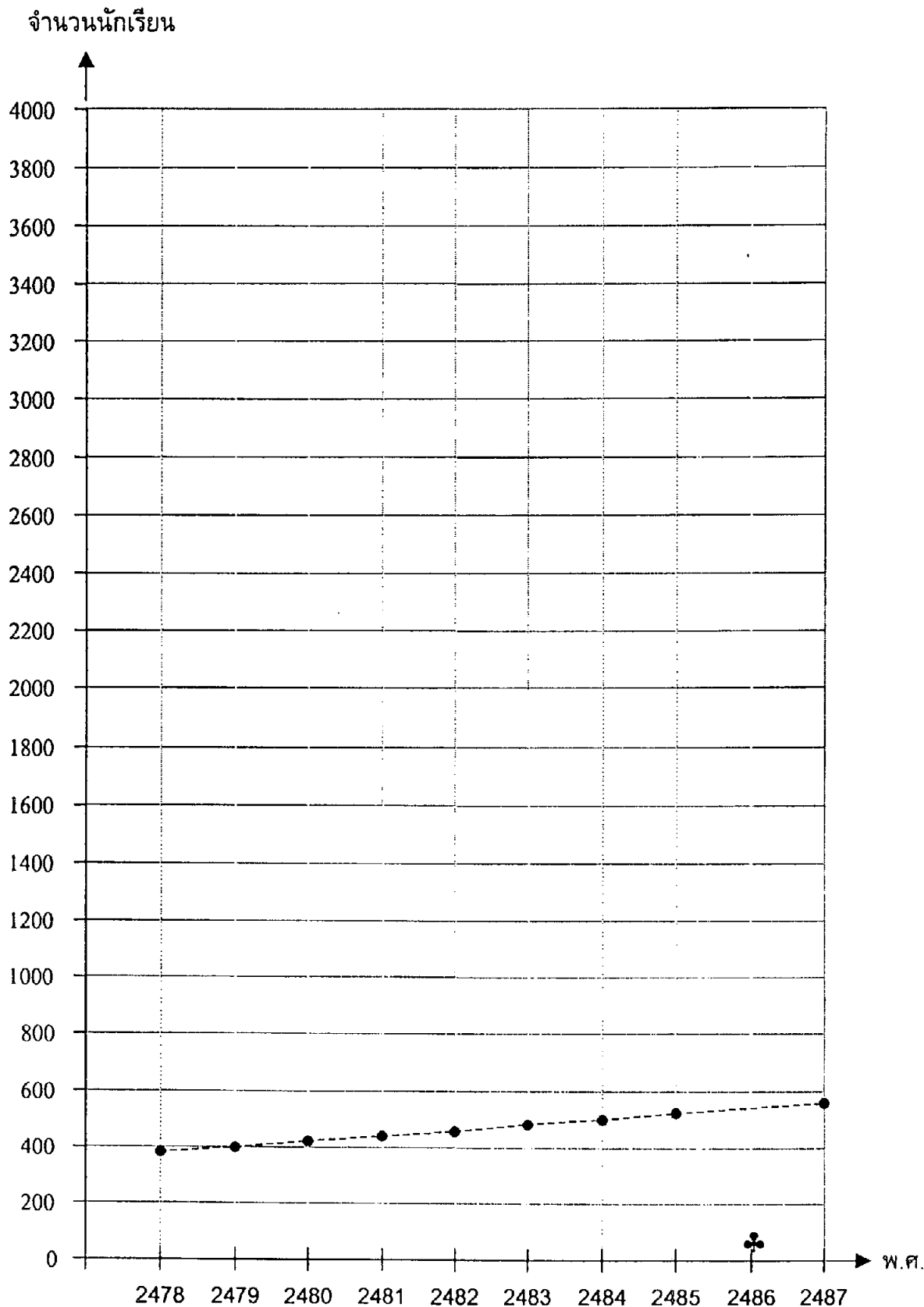
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2468-2546

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2468-2477

หมายเหตุ : พ.ศ. 2470 และ พ.ศ. 2475 - 2477 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

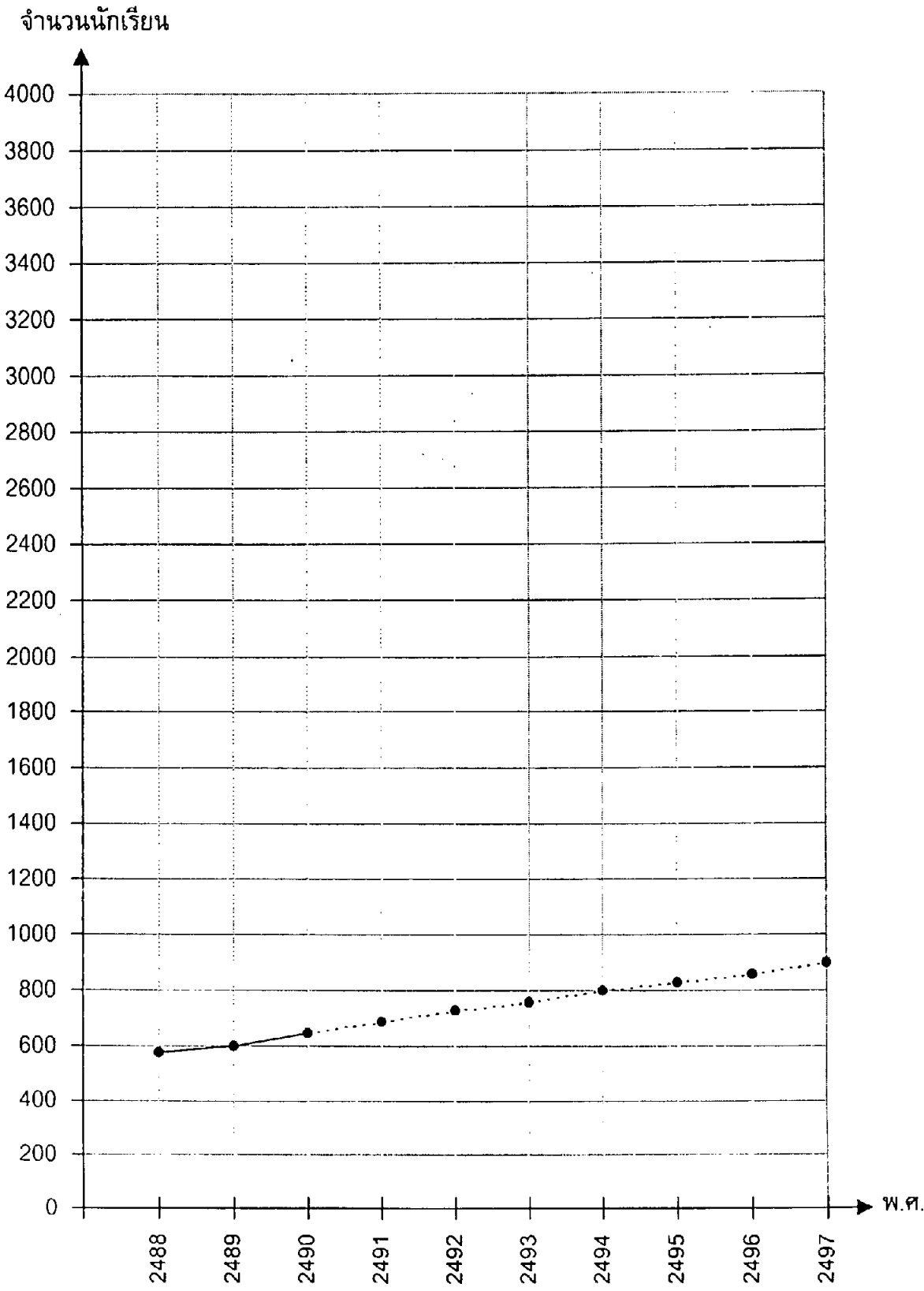
กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2478-2487

หมายเหตุ : พ.ศ. 2478 – พ.ศ. 2487 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

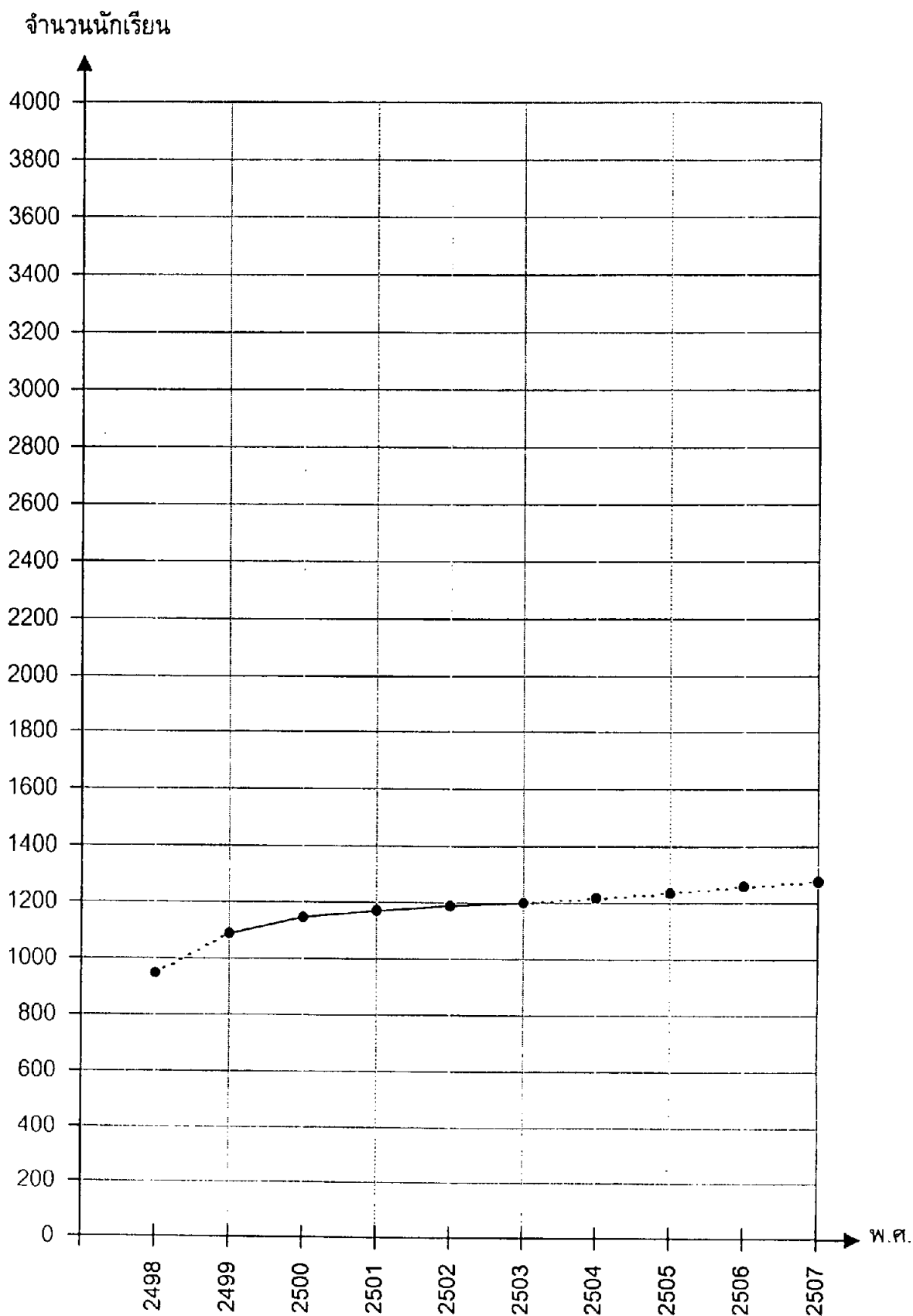
♣ พ.ศ. 2486 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2488-2497

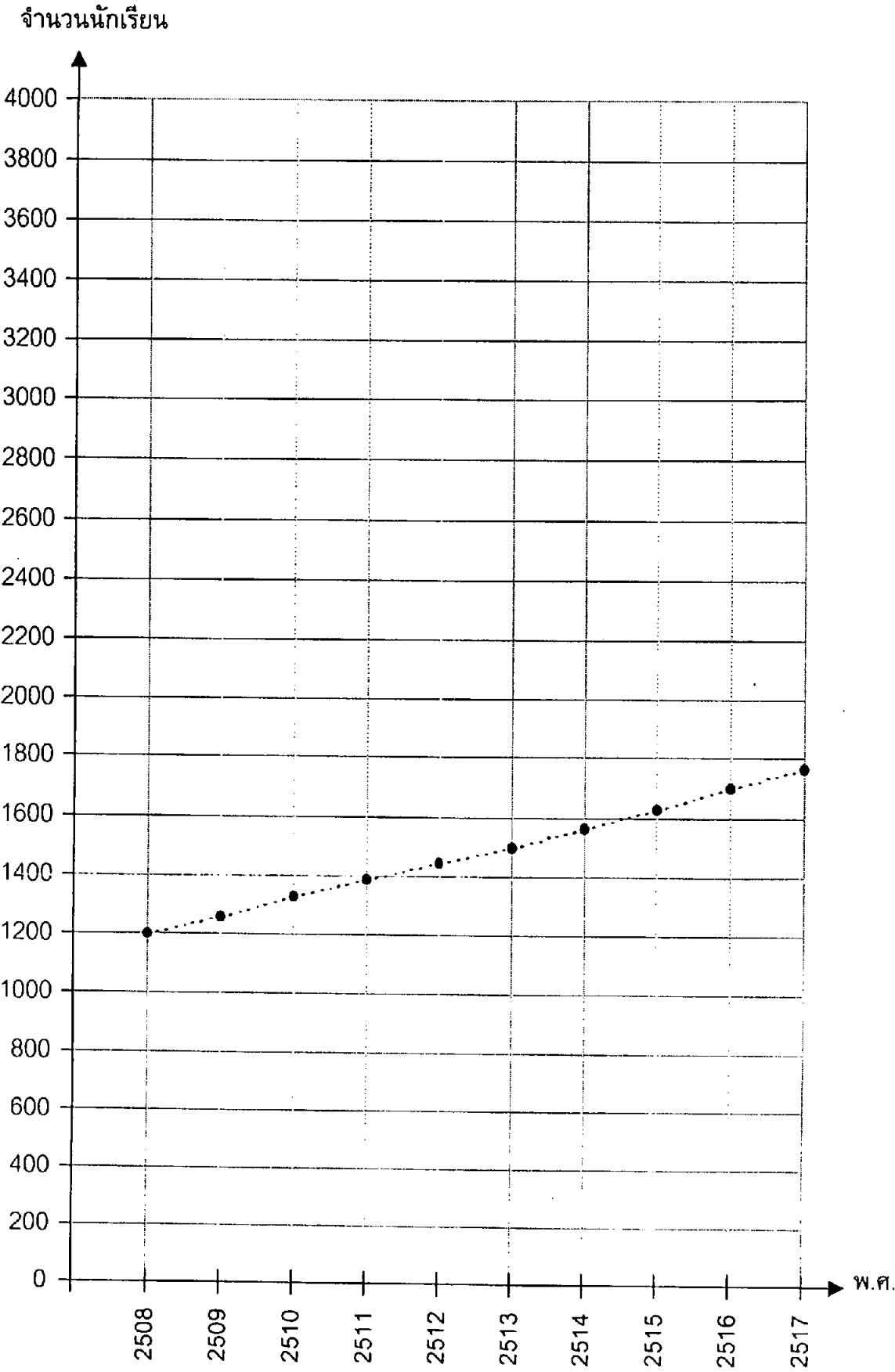
หมายเหตุ : พ.ศ.2491-พ.ศ.2497 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2498-2507

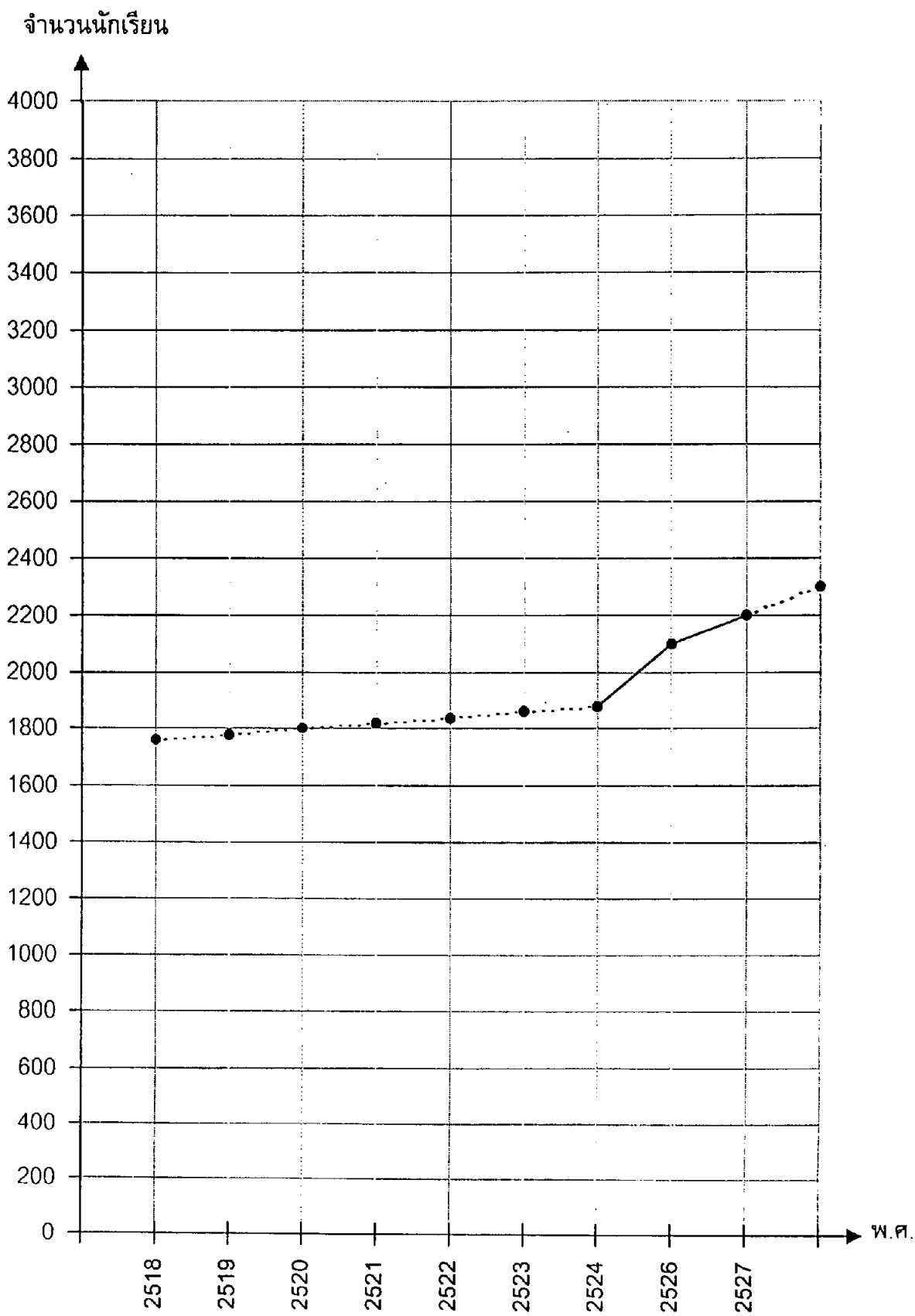
หมายเหตุ : พ.ศ.2489,2501 -2502 และ พ.ศ.2504 - 2507 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2508-2517

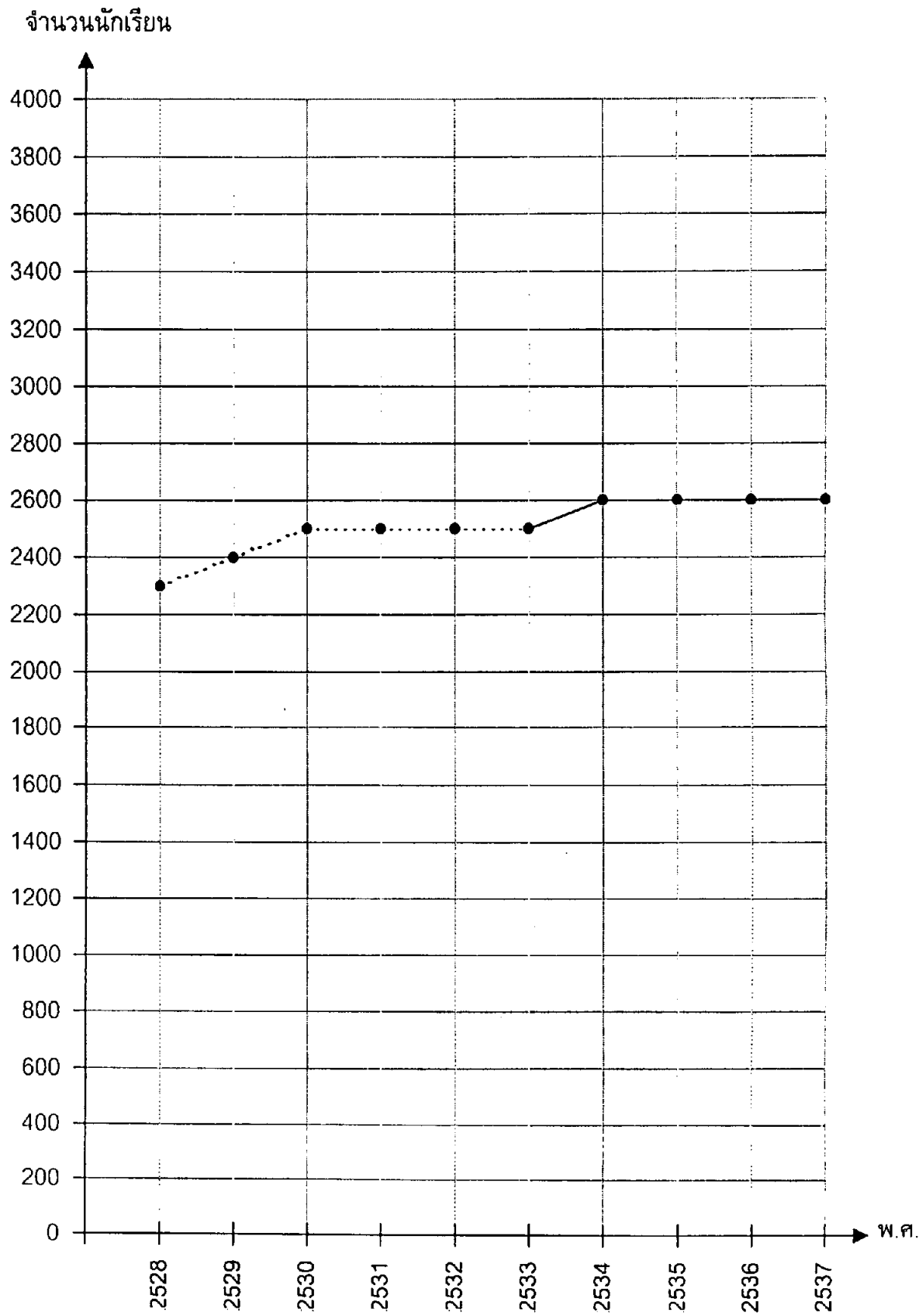
หมายเหตุ : พ.ศ.2508 - พ.ศ.2517 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2518-2527

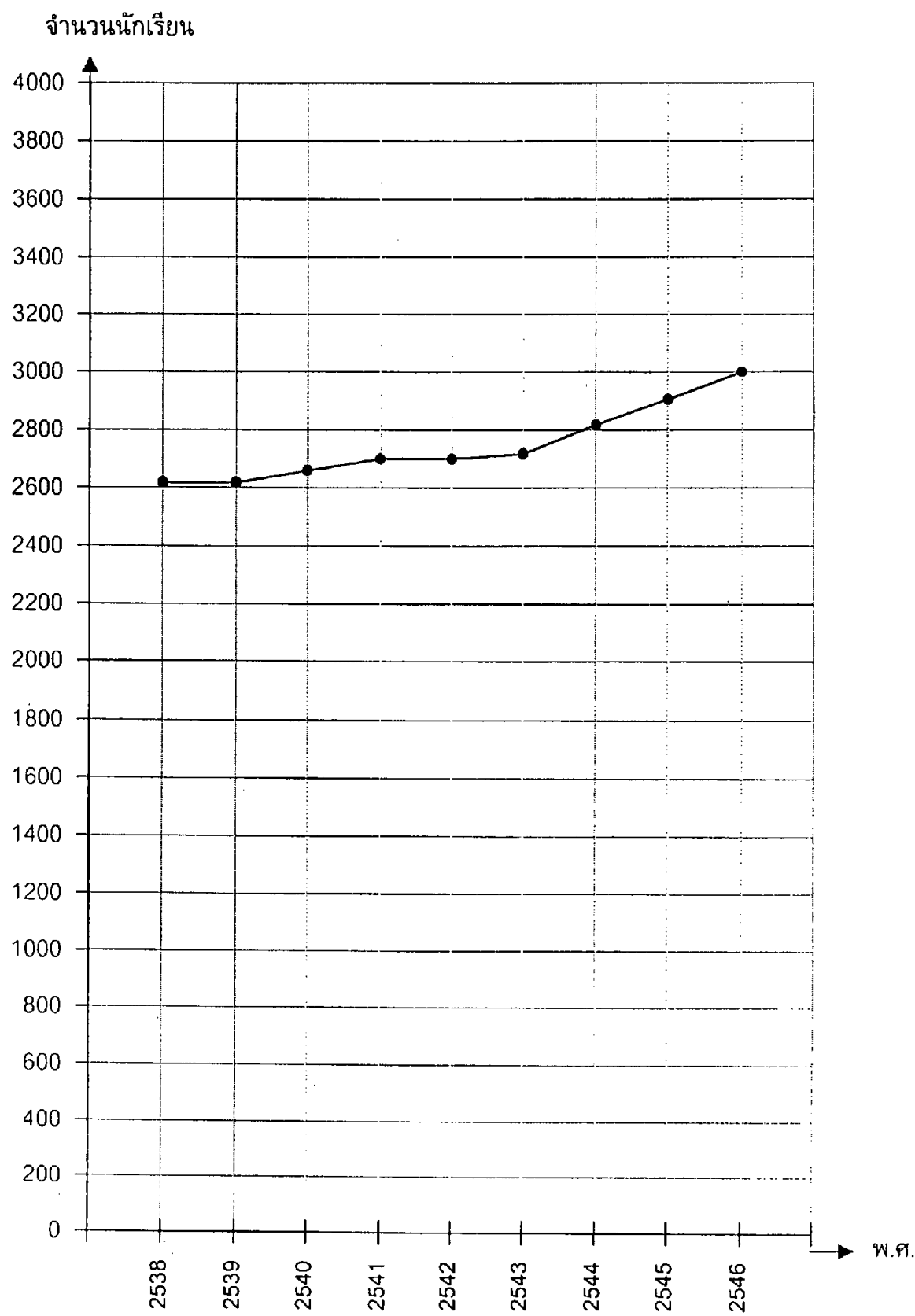
หมายเหตุ : พ.ศ.2518 – พ.ศ.2523 และ พ.ศ.2527 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2528-2537

หมายเหตุ : พ.ศ.2528 - พ.ศ.2529 และ พ.ศ.2531 - 2532 ข้อมูลไม่สมบูรณ์

กราฟแสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์
ตั้งแต่ พ.ศ.2538-2546

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนและข้อมูลโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์คอนแวนต์. (2546).

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจารุจิต วาสรส

วัน เดือน ปี เกิด 10 กรกฎาคม 2502

สถานที่เกิด อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 134/1 ซอยราชวิถี 40 แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ครูผู้สอนโรงเรียนประถมสาธิตละอออุทิศ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนประถมสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2535 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2526 ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2521 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสิรินธร อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์